

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Miraculorum Liber II Auctore Anonymo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A. JOANNE
THESSAL. AR-
CHIEP.

psit, ad ineffabiles etiam, ut opinor, quæ temporibus ejus magnæ civitati nostræ obvenere, barbarorum obsidiones conscribendas non veniens, vel quod prope ejus a nobis ad Deum migrationem gestæ sint, vel potius quod illas, ab eo conscriptas, archiepiscopi, qui eum exceperunt, absconderint. *Joannes ergo obsidiones Thessalonicenses temporibus suis factas, miraculisque S. Demetrii illustratas, in litteras haud misit, uti ex hisce jam recitatis scriptoris anonymi, qui eum continuavit, verbis liquet; cum autem, per tempora Joannis, non ea, quæ integram ejus ætatem, sed quemadmodum ex iis, quæ infra lucubrationis suæ, proxime hic subjectæ, initio scribit, colligere fas est, episcopatus ejus durationem fuerint complexa, dumtaxat intelligat, apertissime sane indicat, civitatis Thessalonicensis obsidiones, cum Joannes jam esset Thessalonicensis archiepiscopus, evenisse, easque tamen ab eo omnes litteris haud esse commendatas. Ceterum Joannem Thessalonicensem lucubrationis, quam ejus nomine jam dedimus, vere esse auctorem, etiam collige e verbis proxime recitatis scriptoris anonymi, qui ea præfationis in modum lucubrationi suæ præmittit una cum aliquot aliis, huc non transcribendis, quibus sese Joannis Thessalonicensis lucubrationem jam datam continuaturum, edicit.*

MIRACULORUM

LIBER II

Auctore Anonymo

CAPUT I.

Sclavi ab obsidione Thessalonicensi, apparente sancto Demetrio, deturbantur, duxque illorum capitur, ac deinde etiam occiditur a.

Sclavi sub
Joanne
Thessaloni-
censi vici-
nis Thessa-
lonicæ locis
vastatis,
hanc etiam
b
c

Sub beatæ igitur memoriæ Joannis d episcopi spatu est factum, ut, quemadmodum dictum est, Sclavorum gens, numero infinito et ex Drogobitis, Sagodatis, Belegezetis, Bæonitis, Berzitis reliquisque, quæ primum uno ex ligno naves præparare didicerant, nationibus c congregata insolesceret, adeo ut per mare pugnans Thessaliamque omnem ac sitas prope illam et Græciæ insulas, quin adhuc et Cycladas insulas omnemque Achaiam atque Epirum totumque fere Illyricum atque Asiæ partem devastaret, plurimisque.... civitatis ac provincias habitatoribus vacuas efficeret d, simulque universa et præfatam hanc nostram Christi amantem civitatem oppugnare, eamque, ut reliquas, deprædari meditaretur. Deinde vero, cum et in hisce ejusdem C essent opinionis facti, naves, numero existentes infinitas, quarum singulas uno ex ligno parant, juxta plagam, quæ ad mare sita est, locarunt; reliqua vero multitudo innumera et ab Oriente, Septemtrione et Occidente custoditam hanc a Deo civitatem omni ex parte circumdare cœpit, familias suas promiscuas una cum earumdem suppellectile, in civitate post expugnationem sedem fixuras e, secum habens.

occupare
moliuntur;
summo hinc
timore cives
initio per-
cultantur:

159 Lacrymæ tunc erant, fluminis in modum effusæ, ejulatusque omnis civitatis populi, quod ineffabiles civitatum devastationes cædesque ac captivitates infinitas factas, de suo etiam interitu omni prorsus ex parte inaudiens, intellexisset, solo auditu emortui, præsertim quidem, quod neque indigenarum navigia, vel ad ea ex locis, quæ vicina erant, servanda, vel ad portus, hic existentis, ostium custodiendum relicta essent residua; timor vero civibus a Christianis iis, qui, cum in crudelis illius conflictus experimento captivi fa-

Εγένετο τοίνυν, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῆς τοῦ ἐν ὄσῃ τῇ Ἐμνήμη ἐπισκοπῇ Ἰωάννου τῶν Σκλαβίνων ἐπαρ-
θῆναι ἔθνος, πλῆθος ἀπειρὸν συναχθὲν ἀπὸ τῶν
δρογοβιτῶν, σαγοδατῶν, βελεγεζιτῶν, βαιουνητῶν,
βερζιτῶν, καὶ λοιπῶν ἔθνων, πρώτως ἐφευρόντων,
ἐξ ἑνὸς ἕξλου γλυπτῆς νῆας κατασκευάσαι κατὰ
θάλασσαν ὀπισθαμένους, καὶ πᾶσαν τὴν Θετταλίαν καὶ
τὰς περὶ αὐτὴν νήσους καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ μὴν καὶ τὰς
Κυκλάδας νήσους καὶ τὴν Ἀχαίαν πᾶσαν, τήν τε Ἠπει-
ρον καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ Ἰλλυρικῆ καὶ μέρος τῆς Ἀσίας
ἐκπορεύσθαι, καὶ ἀεικέτους.... πλείστας πόλεις
καὶ ἐπαρχίας ποιῆσαι, βουλεύσασθαι τε ὀμοθυμαδὸν
καὶ κατὰ τῆς εἰρημένης ἡμῶν φιλοχρίστου ταύτης πόλεως
παρατάξασθαι καὶ ταύτην, ὡς τὰς λοιπὰς, ἐκπορεύ-
σαι· εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμογνόμοις γενόμενοι,
ἄσπερ κατεσκευάσαν ἐκ μονοδένδρου γλυπτῆς νῆας,
ἀπειρὸς τὸν ἀριθμὸν ὑπαρχούσας, κατὰ τὸ πρὸς θά-
λατταν κατεστρατοπέδευσαν μέρος· τὸ δὲ λοιπὸν ἀνα-
F ριθμητὸν πλῆθος διὰ τε ἀνατολῆς, ἀρκτου καὶ δύσεως
δι' ὅλων τῶν μερῶν τὴν Θεοφρούρητον ταύτην περιστα-
χῆσαι πᾶν μετ' ἑαυτῶν ἐπιζύνας ἔχοντες τὰς ἑαυ-
τῶν γενεὰς μετὰ καὶ τῆς αὐτῶν ἀποσκευῆς, ὄφειλον-
τας ἐν τῇ πόλει μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦτους ἐγκαταστή-
σαι.

159 Καὶ ἦν τότε θάλασσα ποταμὸβέριθρα ἐκχέ-
μενα καὶ αἰμαγὰ τοῦ παντός τῆς πόλεως λαοῦ, ἐν τῆς
ἀπίσης μόνης νεκρωθέντος, διὰ τὸ ἀκρηέναι αὐτοῦς
τὰς ἀπάτους τῶν πόλεων ἐκπορήσεις καὶ τὰς γεγενημέ-
νας ἀπειρὸς κατασφαγὰς καὶ αἰχμαλωσίας, καὶ ὅτι περ
παντὶ πανταχοῦ ἐπὶ τῇ ἐκείνων ἀπολεία εὐδοκίμη-
σαντας· ἄλλωστε δὲ μὴ ὑπολειφθῆναι πλοῖα τῶν ἐγγυ-
ρίων, ἢ ἐκ τῶν γεγενημένων πλησίον χώρων σεσῶσθαι,
ἢ ὑπάσχειν πρὸς παραφυλακίην τοῦ στομίου τοῦ ἐνθά-
θα λυμένους· δείλαν δὲ πλείω θέσθαι τοῖς πολιταῖς ἐν
τῶν ἀποφύγων Χριστιανῶν τῶν ἐν πείρᾳ τῆς αὐτῆς ἀνηλε-
οῦς παρατάξεως γεγενημένων αἰχμαλώτων· καὶ ἦν
τῆτε

A τότε και των δειλων και των ανδρειων η ψυχη μια, και εκαστος προ οφθαλμων το πυρρον της αιχμαλωσιας εωρα η θανατου, ουκ εχοντων ετερας που φυγειν κατα το δειου λογιον το φασκον. εαν τις ιμας διοκη, εκ της πολεις ταυτης φειγεται εις την ετεραν, διοτι καθαπερ στεφανη θανατηφορος το βαρβαρον απαν Σκλαβινων την πολιν περιετοιχει. Αλλ ε μη βουλομενος ημων των αμαρτωλων τον θανατον, αλλα την επιστροφην και την ζωην, ουδε εν τούτω ως αληθως γησιου αυτοου δουλου, του κηδεμενου ημων των αναζων, του εμνηστου μαρτυρος Δημητριου των πρεσβιων παρηκουσεν, αλλα πρώτην και τοιαυτην πολιορκια επισκεψην των βασιλεων εποιήσατο.

cti fuissent, aufugerant, magis incuteretur, Ac tunc et timidorum et fortium unus erat animus, praeque oculis quisque vel captivitatís acerbitatem vel mortem habebat, aliter secundum divinum eloquium, Si quis vos persequatur, e civitate illa fugite in aliam, quo fugeret, non habens, quod omnis Sclavorum gens barbara civitatem, non secus ac corona mortifera, cinxisset. Verum qui nostrum peccatorum mortem non vult, sed conversionem et vitam, neque hac in re servi sui vere genuini, nostrum indignorum curatoris, memorandi perpetuo martyris Demetrii preces desepxit, sed et in tali obsidione miracula, ante patrata, iteravit.

A. ANOSTHO.

160 Σύνταξιν γάρ του παντός του Σκλαβίνων έθνους ποιησαμένων, ομοθυμαδόν και αίφνης προσβαλύν τή τείχει οι έν ταις ναυσίν δυτες Σκλαβίνοι σάψιν ταύτην εποιήσαντο εφ' η ταύτας επάνοθεν σαντιν τε και ταις λεγομένας βύρσαις εκπεύσαι, όπως τή τείχει μελλούσας προσορμησαι, απληγας τους ελιτας έν τών άπο των τείχων λίθους η όπλα άκουτιζόντων κατ' αυτών φυλάξεν. και αύτη. . . , πρώτη έν της άνω βόπης δέδοται αυτοίς διά του μαρτυρος η δειλία, εις τό μη ευδυσδρομώς προσπελάσαι τή πολει, αλλ εις τόπον κολπώδη όρμησεως τίνος υπαρουσης τό επικληθέν ουκ άρχαίου Κελλέριον, εκείσε παραγεμόμενοι εφ' η τό μελετηθέν αυτοίς εκπληρώσαι της τέχνης έργον, κάκιστε επί τούτω των βαρβάρων ενασχοληθέντων μηρών θάρρους τους της πόλεως αναλαβείν, ως βροχίας ένδύσεις αυτοίς γεγεννημενης, και κατασκευάσαι τινάς έν ξύλων βάσεις έν τή λιμένι, έν αις τήν άπόδωσιν της αλύσεως εποιήσαντο, και μηρούς δε όσαύτως εξ αναλύτων σιδήρων έαυτούς άμπέσχοντας σκουιδόν, τινάς όρειας φέροντας ράβδους, ετερας δε ήλωτάς σπαθαιειδείς έν ξύλων εξεστώσας, ένδότερον δε τούτοις τās επί παρακομηδή ξυλάς * τυχούσας νησας, άσπερ κυβαίαις εκάλλου, άνάψαντες δι' άγκύρων συνεχόμενας κατά τό στόμιον του λιμένος προσηλωθείσας, όισσον προς την μελλουσαν παρατάξιν εποιήσαντο.

160 Cum enim Sclavorum gens, ut simul universa ac improviso in murum irrumperet, omnia composuisset, Sclavi, qui in navibus erant, desuper hasce, quo, cum in murum essent moturae, remiges illasos ab iis, qui e mœnibus lapides telave adversus eos ejacularentur, servarent, tabulisque, et ut vocantur, pelibus cooperiendi consilium coepere. Atque hæc prima ipsis.... e superiori nutu per Martyrem injecta fuit stupiditas, ut haud recto cursu ad civitatem, sed ad sinusum quemdam stationis, Cellarum antiquitus vocatum, locum accesserint, eo appellentes, ut, quod meditati erant, fallaciae opus executioni mandarent, cumque hoc ibidem barbari definerunt, accidit, ut, qui civitatis erant, paulum audacis, utpote missione quapiam ipsis facta, receperint, quosdamque in portu, quibus et catenam apposuerunt, e lignis gradus exstruxerint, cumque similiter et femora sua, acutas quasdam virgas, quarum alia e lignis spathæ in modum acuminatae erant, manu ferentes, resoluti, nec fulgorem emittente ferro vestissent; interius autem ligneas ad transfretandum naves, quas Cubaïas vocabant, catenis contentas ad portus ostium defixissent, aditum ad futurum conflictum aperuerunt.

verum inducias quasdam ex inimicorum mora nocti, omnia, qua ad civitatem

* an ξυλινας?

161 Τάρρον δε τότε προς τή πανωμηνη τεμέται της άγνάτου θεοκόου του δυτος προς τή αυτη λιμένι εποιήσαντο, άτειχίστου του τοιούτου κατασκευάσας τόπου, ως άπαντες εποσταται, και η των τουλιπίτων διά γωνατιών ήλωτών μηχανή κατασκευάσαστο έν τή γη κρυφθόν άποστεινόντων, εξ όλιγης ύλης τινος σκουισθέντων, όπως τή των τοιούτων όργάνων άσρασία οι τήν όρμην της επιβάσεως ποιήσαι μελλοντες πολέμοι, έν αυτοίς εμπαρασσι, και έν τή εκείσε δε μόλιφ και αυτω άτειχίστω τότε διά σανιδων και ξύλων τινών, ως μέχρι στήθους τειχισαι, και τα λοιπα δε των άλλων μηχανών άμυντήρια τά προς παρατάξιν ητοι όργανα κατασκευάσθησαν. και λοιπόν την έλπίδα πάσαν εις Θεου και εις τον υπεραπιστην της πόλεως Δημητριου αναθέμενοι, της έαυτων προθυμίας τό σπουδαίον επεδείκνυντο παραθαρήνουντες τους άσθενεστέρους των λογισμών επί τή έλπιζόμενη του πολέμου παρατάξει.

161 Vallum autem prope memorabile admodum incontaminatae Deiparae templum, cum locus ille, uti omnes norunt, muro munitus haud esset, exstruxerunt, pulpitorumque e clavatis muricibus /, latenter in terra reconditis, exigua quadam e materia factis, machina, ut in eos inimici, cum aggressionis impetum facturi essent, ferramenta hujusmodi haud videntes, impingerent, praeparata fuit, atque in eo, qui ibidem est, portu et ipso muris tunc haud munito, e tabulis lignisque quibusdam, ita ut et pectus tutarentur, instrumenta propulsatoria relliqua seu ad conflictum instrumenta fuere confecta, ac tandem, spe omni in Deum civitatisque defensorem Demetrium repocita, animo imbecillioribus sperato belli successu fiduciam addentes alacritatis suae studium manifestum fecere.

strenue propugnandam conducunt, alacriter parant,

162 Και τριών όυτως διαδραμουσών ημερών και των Σκλαβινών νηών, ως άπομηλιον δύο του τείχους παραπλευσούσων, και τόπους εναλότους εφ' εκάστης ημέρας κατασκευαπόντων, όδεν των έλπίζόμενων την πόρθησιν ποιήσονται, τή τετάρτη ήμέρα συν τή του έωσφδρου αναβάσει απαν το βαρβαρον φύλον ομοθυμαδόν άνακράζαν εκάπτουθεν τή τείχει της πόλεως προσέβαλον, οι μόν διά πετροβόλων κατασκευασμένων λίθους άκουτιζοντες, άλλοι προσάγοντες κλίμακας προς τή τείχει ενπόρθησιν επειρώντο, άλλοι έν ταις πόλαις πυρ' άποκοιμίζοντες, ετεροι βίβλη καθάπερ υψάδας χει-

162 Ac cum dies tres ita essent elapsi, Sclavicæque naves duorum circiter milliarium spatia a mœnibus navigarent, diebusque singulis loca expugnata faciliora, unde eorum, quæ sperabant, deprædationem facerent, specularentur, die quarta, statim atque aurora illuxit, universa simul barbarorum gens, clamore undique sublato, in civitatis murum irrupit, hi quidem e paratis petrobollis lapides ejaculantes, illi scalas adducentes, murum superare conabantur, alii portis ignem admovebant, alii

cumque deinde inimici in muros impressionem terra

A. ANONYM.

tela, non secus ac hiemales nives, confertim cadentia in mœnia, emittebant, eratque videre, mirandum illum telorum nimbum, quemadmodum grandinis multitudo solis radios offuscat, ita aerem sagittis lapidumque ejectionibus obtegere.

marique faciunt, eos, invocato prius divino auxilio.

g

h i

163 Cum itaque talis ac tantus impetus factus esset, illi, qui e barbaris navigatione audaciores atque ad pugandum fortiores erant, navibus ad loca, quæ ab ipsis conspecta erant, cursim accesserunt, alii quidem ad ecclesiasticæ scalæ g, ubi et portella existit, turrim, Occidentem versus sitam, alii vero, ubi et suda h et, quæ occulta erant, telorum i, ut vocantur, clavatorum machina existebat, ad plagam muris destitutam, hi quidem, utpote instrumentis hujusmodi eos latentibus, expectationis spe concepta, fore ut illac ingrederentur; illi vero, quod prædictam illam portellam percurrere facile esset, fore ut per illam civitatis expugnationem perficerent. Tum illico civitas tota lapidum ac telorum loco lacrymas velut imbriferas nebulas ad rerum omnium Dominum ac Deum effudit dicens: Et nunc, o Deus, e venantium laqueo nos eripe, ne inimici nostri dicant, ubi est Deus eorum, in quem speraverunt? Clamabimus et nos etiam per tuum certaminum Victorem, Domine; Anima nostra, ut passer ex insidiantium laqueo liberata est; laqueus contritus est et nos liberati sumus. In nomine Domini, qui cœlum et terram fecit, auxilium nostrum.

B

apparente que ac opitulante S. Demetrio, magna strage

164 Tunc autem a plurimis propugnator ille patriæque vere amator, gloriosissimus martyr Demetrius, chlamydem albam ferens, ac primum quidem murum percurrens, deinde vero supra mare, veluti supra solum, cursim ambulans dilucide fuit conspectus. Atque hæc quidem non solum plurimi, sacro Baptismate initiati, tamquam digni, viderunt, verum etiam et genuini Hebræorum filii in Gutturum, ut loquuntur, plaga fuere conspicati. Cum enim inordinatus navium prædictarum jactus, simili ex causa natus, per Martyrem supervenisset, atque in seipsas hæc incurrerent, aliquas ex hisdem sursum volvi, existentesque in illis Sclavos dejici contigit. Qui vero natando alio in navigio h servari volebat, illud a se apprehensum subvertit, eosque, qui in eodem erant, in mare conjecit. Ac jam ex aliis naucleris fuere, qui confugientium ad eos manus ensibus amputabant; alter alteri in caput gladium adigebat, alius autem alium hasta vulnerabat ac quisque suis ipsius salutem studens alterius inimicus fiebat, ac his quidem, qui in Tribolos l occultatos incidant, ibidem detentis, illis vero magna e navium agitatione extra mare in littore hærentibus, casque retrahere haud valentibus, alii e civibus, qui viribus valebant, desilientes, alii vero portellam, per quam inimici sese civitatem expugnatos sperant, confringentes, victoriam per eandem, certaminum Victore commilitante, obtinuerunt.

repellunt,

165 Ac tunc videre erat mare totum barbarorum e sanguine rubro colore tinctum, Pharaonisque cum Egyptiis in mari submersionem reiectam. Ea ipsa enim hora Dei misericordia scaturiit. Cum enim venti (erat enim ad summum hora diei secunda) tempus nondum esset, statim ventus peregrinus afflavit, ut jam, quæ permanserant, barbarorum naves movere ad revertendum haud possent. Verum alii quidem

μερινάς τοίς τείχεσιν ἀπέπεμπον· καί ἦν θεωρεῖν τὸ D παράδοξον ἐκεῖνο τῶν ἑλλῶν νέφος καθάπερ χαλαρότοκος πληγῆς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας συσκιάζει, οὕτως τὸν ἕρα τοίς τοξεύμασι καὶ ταῖς βολαῖς τῶν λίθων καλύψαν.

163 Τῆς οὖν τοιαύτης καὶ τηλικαύτης προσβολῆς γενομένης, οἱ τῶ πλοῖμα τῶν βαρβάρων εὐτολμοὶ καὶ πρὸς παράταξιν ἀνδριώτεροι δρόμοι σὺν ταῖς ναυσὶ πρὸς τοὺς παρ' αὐτῶν συνεωραθέντας προσήγγισαν τόπους, οἱ μὲν εἰς τὸν πρὸς ὄψιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς σκάλας πύργον, ἔνθα καὶ παραπύλιον ὑπάρχει, οἱ δὲ πρὸς τὸ ἀτελείστον μέρος, ἔνθα ἡ σῦδα καὶ ἡ τῶν κρυπτῶν τῶν τεῖλων λεγόμενων ἡλωτῶν ἐτίγγαυον μηχανή, οἱ μὲν ἐλπὶδα προσδοκίας θεοεικέως ὡς ἀγνώστον αὐτοῖς τῶν τοσούτων ὀργάνων, ἐκείθεν εἰσέρχονται, οἱ δὲ ὡς εὐτελέστερον τὸ λεχθὲν ὑπαρχόν παραπύλιον τοῦτο κατεδάξει καὶ δι' αὐτοῦ τὴν τῆς πόλεως ἄλωσιν ποιήσασθαι. Τότε δὴ τότε ἅπαντα ἡ πόλις ἀντιπετρῶν καὶ βελῶν τὰ δάκρυα ὡς ὀμβροτόκους νεφέλας πρὸς τὸν πάντων δεσπότην καὶ Θεὸν ἐπέχευον λέγοντες· καὶ τὰ νῦν ἐξελού ἡμᾶς, ὦ Θεὸς, ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων, μὴ εἰπωσὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν πῶς ἐστὶν ὁ Θεὸς αὐτῶν, ἐφ' ὃν ἠλπισαν. Καὶ κραζόμεθα καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, Κύριε· ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς στρουθίου ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων· ἡ παγὶς συσπέρθη καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν, ἡ βόθρεια ἡμῶν ἐν ὄνματι Κυρίου, τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· E

164 Τότε δὴ προφανῶς παρὰ πλείστον τε θείατι ὁ ὑπέρμαχος οὗτος καὶ φιλόπατρις ὄντως Δημήτριος ὁ πανένδοξος μάστις, χλάμυδα λευκὴν φέρον, καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος διατρέγων, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Σαλάττης, ὡς ἐπὶ ἐδάφους, ὁρμακίως περιπατῶν. Καὶ ταῦτα μὲν οὐ μόνον οἱ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος μενημένοι ὡς ἄριστοι πλείστοι ἐθεάσαντο, ἀλλὰ γὰρ καὶ παῖδες ἑβραίων ἀφ' ὧν κατὰ τὸ λεγόμενον τῶν βροχιῶν μέρος ἐθεάσαντο· τῆς γὰρ ὁμοιοτύτου φορέας τῶν λεχθεισῶν νηῶν ἀκανονίστου διὰ τοῦ μάρτυρος ἐπελθοῦσιν, καὶ εἰς ἑαυτὰς προσπιπτουσῶν, τινὰς ἐξ αὐτῶν ἀνακλήσαι συνέβη καὶ τοὺς ἐν αὐταῖς ἀποβάλλεσθαι Σκλάβους. Ἄλλ' ὁ καλυμβῶν βουλόμενος ἐν ἑτέρῳ σώζεσθαι, τοῦτο κατέχων ἐστρεφε, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀπέριπτεν· καὶ λοιπὸν οἱ τῶν ἑτέρων ναυκλήρων τῶν πρὸς αὐτοὺς προίμενοι τὰς χεῖρας μετὰ ξίφων ἀπέπεμπον· ἄλλος ἄλλω κατὰ τῆς κεφαλῆς τὸ ξίφος ἀπέπεμπεν· ἕτερος δὲ τὸν ἕτερον λόγχῃ ἐπίτρωσκε, καὶ ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ σωτήριαν πραγματεύμενος τοῦ ἑτέρου ἐχθρὸς ἐγένετο, καὶ τῶν μὲν πρὸς τοῖς κρυπτοῖς παντῆλας εἰσβαλόντων ἐκείσε καταπαρύντων, τῶν δὲ νηῶν ἐκ μεγάλης ἐλάσεως ἔξω πρὸς τῇ αἰγιαλῷ ἀποστρωμάσαντων, καὶ μὴ δυναθέντων ταῦτα ἀνακαλέσασθαι, οἱ σθενεροὶ τῶν πολιτῶν καταπηδήσαντες, ἕτεροι δὲ δι' οὐ ἠλίπισον οἱ πόλεμοι παραπυλίου πορθεῖν τὴν πόλιν, τοῦτο οἱ πολῖται κατεδάξαντες, δι' αὐτοῦ τὸ νίκας συμπολέμησαντος τοῦ Ἀδελφοῦ ἐκλήρωσαντο. F

165 Καὶ ἦν τότε θεωρεῖν τὴν θάλατταν πᾶσαν τῶ τῶν βαρβάρων αἵματι ἐρυθρωθεῖσαν, καὶ τὴν τοῦ Φαραῶ ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων καταπόντισιν ἀνακαλύψαν· αὐθαρῶν γὰρ τὸ τοῦ Θεοῦ ἀνέβλυσε ἔλεος· οὕτω γὰρ τῆς ὥρας τοῦ ἀνέμου ὑπαρχούσης (ἦν γὰρ λοιπὸν ὥρα δευτέρα) εὐθὺς ἀνεμος ἐξοτικὸς κατέπνευ, ὡς λοιπὸν μὴ δὲ τὰς ἐναπομεινῆσας τῶν βαρβάρων ναυκλήλας δύνασθαι πρὸς ὑποστροφήν ἐλάσαι· ἀλλ' οἱ μὲν μάλιστα πρὸς τῷ ἀνατολικῷ μέρει, οἱ δὲ πρὸς τῷ δυτικῷ.

A τινῶ ἐξέσαν· τὰ δὲ τῶν τελευτόων βαρβάρων παν-
πλάσια σώματα πρὸς τῷ τείχει καὶ τῷ αἰγιαλῷ ἢ θά-
λαττα ἀπεκρούετο· λοιπὸν οἱ τοῦ παραλίου παντός
ὄπλιται ἐξεληθόντες τὰς τῶν δυσμενεστάτων κεφαλὰς ἀ-
ποτίμνοντες διὰ τοῦ χειραίου τείχους τοῖς βαρβάροις ὑ-
πεδέκοντο· οἱ δὲ διασωθέντες πλωτῆρας τὸν θεῶν αὐτοῖς
γενομένου ἐλευθρον διὰ τοῦ Ἀθλοφόρου ἀφηγήσαντο, καὶ
ἀπρακτοὶ μετὰ πένθους μεγίστου τὰ πλείστα τῶν μαγγά-
νων καὶ τῶν σκύλων καταλιπόντες μετ' ἀσχύνης ὄχοντο.

166 Οἱ δὲ τῆς θεοσώτου ταύτης τῆς καὶ ἡμᾶς τῶν
Θεσσαλονικέων πόλεως ὁρμηγὸν τὸ πανάγιον τέμενος
τοῦ αὐτῶν προστάτου καὶ ὑπερμάχου καὶ ὑπερευδῆου κα-
ταλαβόντες μάρτυρος Δημητρίου τῷ Θεῷ εὐχαριστη-
ρίου ἡμῶν ἀνέπειπον λέγοντες· Ἐυχριστοῦμεν σοι,
δέσποτα οὐράνου καὶ γῆς, ὅτι ἀναξίων ὄντων ἡμῶν τῆς
παρὰ σοῦ σωτηρίας διὰ τὰς ἐνοῦσας ἡμῖν ἁμαρτίας
οὐκ ἔδοικας ἡμᾶς εἰς θῆραν τοῖς ὁδοῖσι τῶν ἐχθρῶν ἡ-
μῶν· ἀλλ' ἔσωσας ἡμᾶς προσδεξάμενος τὰς αἰτήσεις
τοῦ γνησίου Σεράφουτος Δημητρίου. Καὶ τοῦτο δὲ τερά-
σιον μέγιστον καὶ μνημῆς ὄντως δεῖξαι ἄξιον, ὅτι ὁ τῶν
αὐτῶν Σκλαβίνων ἐξαρχος, τοῦνομα Χατζῶν, κατὰ
τὸ αὐτῷ εἰσθρέμενον διὰ μαγείας ἠγήσατο μαθεῖν, εἰ
εἰσελθεῖν ἔχει ἐν τῇ Θεοφυλάκτῳ ἡμῶν πόλει, καὶ εἰρη-
θῆ αὐτῷ, ὅτι εἰσελθεῖν ἔχει· τὸ δὲ πῶς οὐκ ὑπεδέχ-
θη αὐτῷ καὶ λοιπὸν ὡς ἀπὸ τῆς δοθείσης αὐτῷ μαγεί-
ας, χρηστὰς ἔχων τῷ δοκεῖν τὰς ἐλπίδας, ἔφαρσε
τὸ δράμα παρώξυνεν.

167 Ἄλλ' ὁ ἀλλῶν καιρῶν καὶ χρόνων, καὶ διαση-
δάτων βουλῆς ἐχθρῶν, τοῦτον ζῶντα, αἰγμάλοτον τοῖς
πολίταις διὰ τοῦ προσημανθέντος παρατυλίου παρό-
δωκεν· τινὲς δὲ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς καὶ ἡμᾶς
πόλεως οἴκοι τοῦτον κατέκρυπτον κέρδους τινὸς καὶ
ρίπτου οὐκ εὐλόγου χάριν· ἀλλ' οὐδὲ ἐν τούτῳ ἤρ-
χισεν ἡ χριστόβουλος τοῦ Ἀθλοφόρου προμήθεια· ἀλλὰ
γύναικα πρὸς ἀνδρείαν ἀναστῆσας τέλειαν τοῦτον ἐκ τοῦ
οἴκου, ἔνθα κατεκρύπτετο, ἐξήγαγον, καὶ σύρασαι διὰ
τῆς πόλεως ἐλιθοβόλησαν· καὶ οὕτως ἀξίως τῆς αὐτοῦ δυ-
σμενεστάτης γνώμης ἐπ' ἄξιον ἀνπνέγκαστο θάνατον·
μηδεία οὖν τῶν φιλομαρτύρων ἡμῶν ἀπιστεῖτο τοῖς ἀ-
γροῖκας ἐν βραχείᾳ περὶ τούτων ιστορηθεῖσιν· εἰ γὰρ
καὶ τις ὡς ψευδῆ μετὰ ταῦτα συγγράψαι λογίσειται,
σκοπεῖται, ὡς ἐν γραφῇ τυγχάνουσιν πρὸ τοῦ πανα-
γίου τέμενος τοῦ δειμνήστου μάρτυρος Δημητρίου τοῦ πρὸς
τῷ μέρει τοῦ καλουμένου ξύλου, δηλοῦντα τὴν ἄπασαν τοῦ
πολείου παράταξιν, καὶ τὴν εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ Ἀθλο-
φόρου σωτηρίαν, δι' οὗ ἀναπέμπεται δόξα, τιμὴ καὶ
προσκύνησις τῷ πατρί καὶ τῷ υἱῷ.

vix ad Orientalem, alii vero ad Occidentalem
plagam exierunt. Plurima porro barbarorum oc-
cisorum corpora prope murum ac littus mare
ejecit. Tandem, qui prope mare habitabant,
omnes armati egressi abscissa infestissimorum
capita supra portam terrestrem barbaris osten-
dere; nautæ vero, qui incolumes supererant, di-
vinitus sibi per certaminum Victorem cladem
fuisse illatam, narrarunt, reque infecta, majorem
instrumentorum spoliurumque partem maximo cum
luctu relinquentes cum dedecore abierunt.

166 Qui vero hujus a Deo servatæ Thessalonicen-
sis nostræ civitatis erant, sanctissimum patroni sui
ac propugnatoris martyrisque gloriosissimi Deme-
trii templum festinato adeuntes laudes Deo cum
gratiarum actione conjunctas dederunt dicentes:
Tibi, Domine cæli et terræ, gratias agimus,
quod nos propter adhærentia nobis peccata sal-
ute a te obtinenda indignos inimicorum nostro-
rum dentibus in prædam haud tradideris, sed
genuini servi Demetrii preces suscipiens serva-
ris. Hoc porro etiam maximum, memoriaque,
ut id exhibeamus, vere dignum fuit miraculum,
eorumdem Selavorum principem, qui Chatzon vo-
cabatur *m*, pro more suo, foretne in custoditam
a Deo civitatem nostram ingressurus, oraculi
petitione discere studuisse, eique, fore ut ingre-
deretur, responsum fuisse; quo autem modo ei
ostensum haud erat, tandem etiam, utpote e
dato sibi vaticinio bonam, ut apparebat, spem
habens, rem audacter fuit aggressus.

167 Verum qui occasiones ac tempora mutat,
inimicorumque consilia dissipat, vivum illum
civibus per præfatam portellam captivum tradi-
dit; quidam autem civitatis nostræ primores do-
mi suæ illum lucri alicujus studiorumque, rati-
onis haud consentaneorum, causa absconderunt;
verum neque hac in re Christi consiliis sapiens
certaminum Victoris providentia otiata est; ve-
rum mulieres ad fortem audaciam ab eo excita-
tæ e domo, ubi latebat, illum eduxerunt, tra-
ctumque per civitatem lapidibus oppresserunt;
atque ita merito mortem voluntate sua infestis-
sima dignam subiit *n*. Nemo igitur vestrum, qui
Martyrem amatis, iis, quæ de illis rustico ser-
mone narrata paucis sunt, fidem denegat *o*. Quod
si enim quis hæc, ut falsa, scripsisse me aut-
met, videat, qui ante sanctissimum semper me-
morandi martyris Demetrii templum ad ligni, ut
vocatur, locum in scriptis ostendant omnem belli
ordinem, salutemque, nobis collatam per certa-
minum Victorem, per quem tribuitur gloria, hon-
or et adoratio Patri et Filio etc.

A. ANONYMO.

ipso etiam il-
lorum duce
Chatzone ca-
pio,

m

E

qui et deinde
modo indigno
a mulieribus
occiditur.

n

o

F

ANNOTATA.

a Ut quo tempore anonymus libri hujus auctor floruerit, exploratum utcumque habeas, adi
Commentarium prævium num. 24. Caput præsens, a quo lucubrationem suam inchoat, in codice
olim Mazarinæo, e quo hic lectori id exhibetur, a fol. 136 usque ad fol. versum 144 extenditur,
sequentemque hunc, Περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν Δραγοβιτῶν, Σαγοδοτῶν, Βελεγιζιτῶν καὶ τῶν λοιπῶν,
De Dragobitarum, Sagodatarum, Belegizitarum reliquorumque navium apparatu, præfert in
capite titulum; ego autem, quem argumento aptius congruere existimavi, alium ei substi-
tui.

b Auctor certe non de alio Joanne, Thessalonicensi archiepiscopo, quam de quo verbis, postre-
mo ad lib. præced. Annotato insertis, unaque cum aliquot aliis lucubrationi suæ præfationis in
modum præmissis, fuit locus, sermonem hic instituit; quare cum jam dati de S. Demetrii mi-
raculis libri Joannes ille (adi mox dictum Annotatum) auctor sit, hincque certe, uti apud Le-
quienum tom. 2 Orientis sacri col. 40 et binis seqq. videre licet, non citius, quam anno 650 ad
cathedram Thessalonicensem fuerit promotus, verosimillimeque ante annum 700 obierit, con-
sectarium

A. ANONYMO. sectarium ex hoc loco fit, ut, quæ præsentî capite narrantur, seculo septimo, media sui parte jam elapso, evenerint. Et vero vel sub Constantino Pogonato vel Justiniano, hujus nominis secundo, qui tunc Romani imperii habenas moderati sunt, isthæc collocanda esse, vel ex eo verosimillimum evadit, quod duo hi principes contra nationes barbaras, imperio Romano in Europa infestas, bellum gesserint, uti ex Theophane, Cedreno, Zonara aliisque Græcorum historicis passim obviis intelligitur.

c Hæc diversarum Sclavicæ gentis nationum seu tribuum nomina, nec apud historiæ Byzantiæ seu imperii Orientalis scriptores, nec alibi usquam expressa invenire quivi. Nec est tamen, cur propterea auctoris anonymi, qui ea hic commemorat, fides suspecta habeatur, maxime cum dubitandum non sit, quin amplissima lateque extensa Sclavorum gens varias in nationes seu tribus distributa fuerit, nec ullus inveniatur auctor, qui ea recensere aut ex instituto debuerit, aut etiam qualicumque ex causa propositum sibi habuerit.

d Quam veritati consona existant, quæ hic scriptor noster memoriæ prodiit, haud difficile quisque deprehendet, qui res, sub Constante tertio, Constantino Pogonato et Justiniano secundo, Orientis imperatoribus, gestas atque a Cedreno aliisque scriptoribus ad posteritatem transmissas, evolverit, pauloque accuratius expendit.

e Et hoc, quod hic auctor noster anonymus memoriæ prodiit, a veritate historica nequitiam abhorret, cum nationes Sclavicas iis in locis, quæ seu armis seu occupassent, non raro etiam, inquilinis pulsas, sedes fecisse, e supra laudatis aliisque historicis habeatur comperitum.

f Significationem, quæ vocabulis πολυπύτων et γωνατιών hoc in sensu conveniat, nusquam hisce adaptatam invenî; ex orationis tamen contextu visum est postremum vocabulum Latine interpretari Murex; cujus vocis significationem ut apprime explanatam invenias, adi Lipsium Poliorceuticon lib. 5, dialog. 3, inveniesque etiam ex iis, quæ ibidem is scriptor in medium adducit, primum e dictis vocabulis idem fortassis, quod Latine vallum cæcum, significare.

g Ita indubie locus quispiam, qui vel intra vel extra Thessalonicam situs erat, appellatus fuerit.

h Thessalonicenses eo loco, quo destituta muro Thessalonica erat, contra Sclavorum vim extruxisse vallum, num. 171 auctor retulit: Vallum autem tribus constabat, fossa nempe, aggere, et sudeto seu facto e sudibus acutis sepimento; quare cum hic auctor, loquatur de souda, eo loco, quo muris destituta erat Thessalonica, existente, vocabulum illud idem significare autumo, quod Sudetum; licet autem nec hoc in Lexicis occurrat, apud scriptores tamen id in usu esse, liquet ex iis, quæ laudatus Lipsius loco cit. profert.

i Idem fere hic per vocem τεῖλον, quod supra per vocem γωνατιών, significari existimo. Ad interim Lipsium Poliorceuticon loco proxime cit. et lib. 2, dialog. 2.

k Cum nomina ἑτέρας et ἄλλης in neutro genere hic ponantur, generisque feminini substantivum vās, navis, ad quod referuntur, præcedat, necesse est, ut, aut dicta nomina in neutro genere perperam ponantur, aut, ut post primum ex his omissum sit generis neutrius substantivum πλοῖον, quod idem, quod vās, significat.

l Vocabulum παντηλὸν seu παντηλὸς idem hic ni fallar, quod murex seu tribolus, significat; ita scilicet murex, cum clavis undique sit confixus, vocari Græce haud inepte posse videtur, formato scilicet nomine e voce παντή, undique, et voce ἴλος clavis.

m Nec hoc ducis Sclavorum nomen usquam alibi invenio.

n In nece Chatzoni tam indigne illata partem quampiam, uti hic auctor indicat, habuisse S. Demetrium, multum dubito.

o Quæ hæcenus cap. præsentî de Sclavorum contra Thessalonicam expeditione, hujusque infelici successu auctor retulit, facile quidem, quantum opinor, apud omnes fidem invenient; verum qui, miraculo id factum, visionemque supra relatam, qua sese S. Demetrius plurimis spectandum tum dederit, haud facile admittant, non defuturos existimo.

CAPUT II

Sclavi iterum Thessalonicam aggrediuntur, Deumque ac S. Demetrium sibi contrarios experti, re infecta, recedere coguntur a.

Scriptio-
nis
causam
auctor
expo-
nit.

Et miracula miraculis majora sunt et res rebus præstantiores, et bella a bellis differunt, et scripta scriptorum discrimen ostendunt, et studia studiis utiliora existunt, et magistri magistris docendi peritia præcellunt; quodlibet autem, quæ proprio suo statui conveniunt, vires sibi ex ipsa recta habitudine consequitur. Ut præsens igitur argumentum tractemus, occasio causaque est a nobis nominatus habitusque pater noster Joannes, qui post suam hinc ad Deum migrationem, una cum populari suo genuinoque amico, Dei, inquam, martyre, maxime venerando Demetrio, supplices ad Deum miser-

Καὶ θαυμάτων θαύματα τυγχάνει ἀνώτερα, καὶ πραγμάτων πράγματα ὑπάρχει ὑπέρτερα, καὶ πολέμων πάλεμοι διαφέρουσι, καὶ συγγραφαὶ συγγραμμάτων δεικνύουσι τὸ διάφορον, καὶ πόνοι πάντων εἰσὶν εὐχρηστότεροι, καὶ διδάσκαλοι διδασκάλων εἰσὶν διδακτικώτεροι: ἕκαστος δὲ τῇ αἰεὶ ἐπακολουθῶν ἀρμονίᾳ τὴν ἀπ' αὐτῆς τεύχεται ἀκολουθῶν εὐεξίας τὴν ἀρετῆν ἀφορμὴ τοῖνων καὶ ταῦτα τοῖς παροῦσιν καὶ αἰτίως γένηται ὁ πρόσθεν ἡμῖν λεχθεὶς καὶ γενόμενος ἡμῶν πατήρ Ἰωάννης, ὃς καὶ μετὰ τὴν ἐντεύξιν πρὸς Θεὸν ἀφίξην, ὡς παρῶν ἡμῖν διαλύεται, συνικετεύων τῇ συμπαραστάτῃ καὶ γρησῶ αὐτοῦ φίλῳ, τῷ πανσέπτῳ, λέγω δὲ, μάρτυρι τοῦ Θεοῦ Δημητρίῳ,

A τολῶ, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἀναπέμπον τῇ εὐσπλαγγῆ Θεῷ ἰσοίας, ὅσπερ διὰ μνήμης διηγουσθε ἄξιον ἔστιν λέγειν τὰς πρὸς ἡμᾶς χριστοτερτεῖς αὐτοῦ καὶ ψυχοσώτους παραίνεσις· δικαίον οὖν ἔστιν ἡμᾶς μνησθῆναι αὐτοῦ διηγουσθε· θεῶν γὰρ κατὰ κράτος, καὶ ἐν βεβαίῳ εἶχεν τῆς οὐραίας πατρὶδος τὴν διηκεῖ σωτηρίαν· ἅψ' ἢ γὰρ ἠερίεωτο κχαρίσθαι τῇ πόλει τὸν αὐτῆς προμηθεῖα Δημήτριον παρὰ σωτήρος Χριστοῦ, ταύτην παρ' ἡμῶν ἀντιμισθίαν διηκεῖ κήσατο, ὡς ἀτρόπου καὶ ἀσαλεύτου διαπαντός τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως ὑπὸ Θεοῦ ὑπαρχούσης· διὸ δὴ, ὡς οἰμαί, μὴ συγγραψάσθαι λοιπὸν τὰς ἐτέρας, ὡς προείπομεν ἐν ἐτέρῳ, πολιορκίας.

cordem preces pro nobis dirigens, nobiscum non secus ac pressens loquitur, dum Christo acceptas animasque salutis illius ad nos admonitiones recordatione continua, prout par est, relegimus. Ut nos igitur illius assidue reminiscamur, est æquum. Divinitus enim ei promissa confirmataque fuit assidua patriæ salus; ex quo autem civitati a servatore Christo in ejus curatorem datum esse Demetrium, cognovit, continuum hanc a nobis, dum civitas nostra immota atque inconcussa per Deum semper staret, retributionem postulavit; hincque opinior, non scripsisse illum tandem, uti alio loco diximus, alias obsidiones b.

A. ANONIMO.

169 Μετὰ γὰρ τὴν ἤδη ἀφηγηθεῖσαν τῶν Σκλαβίων, ἥτοι τοῦ Χάτζωνος πᾶμπληθὺς ὄρμη, καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς γεγενημένην διὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐδάλατον δικαίαν κατασφάγην, καὶ λοιπὸν ὡς ἐποινείδιστον αὐτοῖς τὸν καθ' ἡμᾶς γενέσθαι πόλεμον, βλάβην τε οὐ μικρὰν αὐτοῖς ὑπομένει, ἐν τοῦ τους ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀποσφύγγοντας θεώσαντων πᾶν ἐλευθεροῦσθαι διὰ τοῦ ὁδηγοῦ καὶ λοτροῦ αὐτῶν καὶ ἡμῶν κηδεμόνος Δημήτριον ἔνθεν οὖν πιχρίας αὐτοῖς ὑπέκκαυμα τοῦτο γίνεται, ὅτι περὶ τὸς οἷς τῶν ἀνδραπέδων στερροῦται, ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν σκύλων τῆς ἐξ αὐτῶν πορδῆσεως λαμβάνοντες πρὸς τοὺς ἐν ταῦτα ἀποδιδράσκουσιν. Σκέψις οὖν τοῦτοις ἐξ ἴσου μεγίστου γεγένηται, καὶ ὄρα πᾶμπολλα συναδρόισαντες τῷ τῶν Ἀβάρων χαγάνῳ δι' ἀποκριστικῶν ἔστειλαν ὑπόσχεσιν πλείστης ὀλιγῆς χρήματος, μετὰ καὶ τῶν μελώντων πορδῆσαι, ὡς αὐτοῖς διεβεβαίοντο, ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως παρέχων ἐπαγγελιάμενοι, εἶγε τὴν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦτο παρᾶσχειν αὐτοῖς συμμαχίαν· ὡς εἰσάλωτος τῆς πόλεως παρ' αὐτῶν καθομολογηθείσης, ταύτης φασκόντων παρ' αὐτοῖς λήθησόμενης, καὶ μὴ μένον εἰς μέσον αὐτῶν καθιστάμεν, δι' ὅτι τὰς ὑπ' αὐτῶν πάσας πόλεις καὶ ἐπαρχίας ἐξ αὐτῶν ἀουήτους γενέσθαι, ταυτὴν δὲ μόνην, καθὼς εἰρηται, ἐμμέσῳ αὐτῶν ὑπάργειν, καὶ αὐτὴν ὑποδέχσθαι πάντας τοὺς ἀποσφύγγους τῶν ἐκ τοῦ Δανουβίου μερῶν, Πανονίας τε καὶ Δακίας καὶ Δαρδανίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τε καὶ πόλεων, καὶ ἐν αὐτῇ ἐπεριείδουσαι.

169 Post jam narratam ergo Sclavorum seu Chatzonis numero cum exercitu aggressionem, factamque in iis per certaminum Victorem facili negotio justam eadem, ut bellum, adversus nos motum, ipsismet jam probrosum esset, damnumque haud modicum ex eo, quod capti ab eis, fugientes ad civitatem nostram, a Deo servatam, per istorum via ducentem sospitatorumque nostrum ac curatorem Demetrium liberati essent, sufferrent, evenit. Hinc igitur id illis amaritudinis fomes est factum, quod præterquam quod mancipiis orbarentur, aliis etiam quibusdam, quæ illi prædati fuerant, surreptis, ad eos, qui hic sunt, aufugerent. E dolore itaque maximo consilium iniere, plurimamque congregata dona per apocriarios c ad Avarum Chaganum miserunt, sese præterea plurimi pecuniarum ponderis una cum iis, quæ, ut ipsi dicebant, e civitate nostra prædati essent, promissionem adjungere annunciantes, si ipsi ad hoc socia arma vellet præbere: cum civitas apud ipsummet facilis expugnata agnosceretur, fore, ut ea per illos caperetur, dicebant, nec solum in medio eorum relinquentiam d, quod omnes circa illam civitates ac provincie habitatoribus vacuæ essent effectæ, hæc autem sola, ut dictum est, superesset, omnesque e Danubii partibus, Pannoniaque et Dacia et Dardania, reliquisque et provinciis et urbibus, transfugas reciperet atque in sinu suo foret.

Sclavi clade præterita irati Avarum Chaganum in belli

B 170 Προθύμως οὖν ὁ λεχθεὶς τῶν Ἀβάρων χάγιμος τὸ αἰτηθεὶν παρ' αὐτῶν ἐκπληρῶσαι σπουδαίως τὰ ἐν ὅτερον αὐτοῦ πάντα βάρβαρα φίλα συναδρόισας, ἅμα τε τῶν πάντων Σκλαβίων καὶ Βουλγάρων καὶ ἀπείρων ἔθνῶν ἀναριζμήτω λαῷ, παρετάξατο μετὰ διετῆ χρόνον τῇ μαρτυροφυλάκῳ ταύτῃ ἡμῶν πόλει, καὶ ἰππείας ἐπιλέκτους ἐγκαθοπίλους ὁρόμῳ ταχυτάτῳ προέπεμψεν ἀγνώστως ἐπιθεῖναι ἀδρόν τῇ πόλει, καὶ τὸν αὐτῆς λαὸν ἔξω λαβόντας ἢ καὶ κατασφάξαντας, τότε μετὰ ἀναμονῆς τὸν λεχθέντα Χάγιμον καταλαμβάνειν μετὰ καὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ κατασυναρχθέντος λαοῦ τοῦ ἐπιφερομένου διαφόρους κατασκευίας μαγγάνων πολεμιστηρίων πρὸς πόρδῆσιν τῆς καθ' ἡμᾶς πατρὶδος, καὶ ταύτῃ τῇ βουλῇ καὶ τῷ τρόπῳ τὸ ἅπαν βάρβαρον ὄπισθεν ὄρησαν, ὅραν πέμπτην ἔξαιρῆς οἱ ἰππείες ἐκ πάντοθεν σιδηρένδουτοι ἐπιβήσαντες, διὰ τὸ τοὺς τῆς πόλεως μὴ προσγνωκίας τοὺς ἐν ἀμνητῷ πάντας, τοὺς μὲν κατέσφαξαν, ἑτέροις δὲ αἰχμαλώτους ἔλαβον, μετ' ὧν περὶ εὐρον ἀγελαιῶν πλείστον ζῶων, καὶ λοιπῶν τῶν ἐπὶ ἐργασίᾳ τοῦ ἀμνητοῦ σκευῶν.

170 Alacriter igitur præfatus Avarum Chaganus, quod postulatum per illos erat, adimplere studens, interiores omnes ditionis suæ nationes barbaras una cum Sclavorum omnium et Bulgarorum gentiumque numero infinitarum populo congregatas post duorum annorum spatium in hanc nostram a Martyribus custoditam civitatem instruxit e, cumque equites selectos armasset, eos, ut subito contra civitatem procederent, forisque hujus populo apprehenso occisove, suo deinde commodo dictam Chaganum una cum congregato ab eo populo, qui diversum machinarum bellicarum apparatus ad patriam nostram expugnandam ducebat, accederent, celeri cursu præmisit. Atque hoc consilio modoque omnis barbarorum gens armata movit, hora quinta ex improviso equites, ferro undequaque instructi, irrumpentes, propterea quod, qui civitatis erant, id non prænoscentes in messe essent, alios quidem occiderunt, alios vero captivos abduxerunt, quibuscum et plurima jumenta reliquaque messis operi subservientia utensilia invenere.

societatem alliciant. Hic equites, qui multos mox prope Thesaloniam occidunt,

171 Ὡς λοιπὸν ἐγνωκίαι τοὺς τῆς πόλεως τὴν ὑπελιμένην αὐτοῖς τῶν βαρβάρων ἀπροσδοκῆτον ἐπὶ πολιορκίᾳ ἐπέλευσιν, καὶ ἐν ἀβυμῆα πολλῇ γενέσθαι, ὅσπερ καὶ τῶν πρὸς παράταξιν ἀποροῦντων, ἄλλος

171 Cum tandem, qui civitatis erant, inexpectatum, qui ipsos minabatur, barbarorum ad obsidionem accessum cognovissent, magna que, quod et iis, quæ ad confictum necessaria erant,

præmittit. Thesalonicensis hinc ac maxime ipsiusmet Chagani,

A. ANONYMO.

f 9

erant, destituerentur, in animi dejectione essent, alter alteri ad alacritatem sermo iungebatur, alii autem ex iis, qui ex Naïso et Sardica erant, veluti illorum muros oppugnandi artis experientiam nacti cum lamentis dixerunt; inde fugientes, vobiscum ut pereamus, huc venimus; unus enim illorum lapidis iactus murum confringet. Verum supra nominatus, qui tunc episcopatum in manibus habebat, pater noster Joannes, ne animo desponderent, sed ut alacriter, quæ necessaria erant, ex opposito ad bellum pararentur, monebat, rem sese acerbe gravateque haud ferre, in Deum vero et Martiorem spem conjicere, præ se ferens. Hæc autem ac similia monendo affirmando beatus pater audaciam eis, qui civitatis erant, subiciebat, atque cum iis in mœnibus manebat, cumque paucos post dies barbarorum Chaganus cum alia et Bulgarorum et omnium prædictarum nationum multitudine custodite huic a Sancto civitati, velut procella hiberna, ex universa continentis plaga ad mœnia applicuit, universam etiam civitatem circumdans, ita ut unum dumtaxat undequaque caput cerneatur, nec terra invasionis eorum multitudinem ferret, nec cibaria, vel eorum, qui in circuitu sunt, fluviorum aut puteorum aquæ usibus eorum atque eorumdem animalium irrationalium sufficerent.

qui innumeram multitudinem, omnemque belli apparatus secum ducit.

172 Tunc, qui civitatis erant, barbarorum omnem multitudinem incomparabilem, ferro munitam, petrobolorumque ad cœlum usque undequaque sublimem, ita ut altitudine interiorum murorum pinnas superaret, apparatus viderunt; alios quidem, qui, ut vocantur, e cratibus coriisque testudines, alios, qui contra portas e lignis maximis rotisque facile versatilibus arietes, alios vero, qui ligneas muri altitudinem excedentes, ætateque luxuriantis juvenibus armatis sursum instructas turres præparabant, alios rursus, qui, ut vocantur, jacula missilia et, alios, qui scalas, rotis subjectis mobiles, adducebant, alios, qui machinas candentes moliebantur, adeo ut ex iis, quæ cernebantur, immodico mœore civitas detenta diceret, quia, tametsi prioribus obsidionibus civitatem liberavit Dominus, ex hac tamen (numquam enim tantam barbarorum multitudinem, civitati imminentem, quisquam viderat) servandos nos esse incolumes, haud putamus. Atque hæc et plurima ii maxime, qui bellum haud erant experti.

adventu consternati a Joanne Thessalonicensi, qui et visione celestis recreatur.

173 Prædictus autem pater ac episcopus, ne languido quid animo ferrent, sed ut certaminum Victorem, quo et nunc pro illis decertaret, deprecarentur, monebat. Tunc autem beatissimus ille pater virum quemdam fulgidum in somno vidit, dicentem sibi quodammodo, ut læto esset animo, imperantem: Ne tristitia dejiciaris, te moneo, dicebat, quia, si universa simul civitas Domine miserere exclamarit, hac etiam obsidione liberabimini. Cum hinc porro deinceps maxima cura rei que visæ anxietate afficeretur, modosque diversos animo revolveret, ac, quomodo (populo omni per civitatis mœnia disperso barbarisque alias aliorum tumultuantibus) fieri id posset, diceret, solum tunc lacrymis rigabat, Deum multum misericordem orans ac dicens.

174 Tu, rerum omnium Domine, misericors cum sis, propter nos naturam humanam

ἄλλω πρὸς εὐδυσμίαν ἐχαρίζετο λόγος, ἕτεροι δὲ τῶν ἀπὸ Ναισσοῦ καὶ Σαρδικῆς ὑπαρχόντων, ὡς περὶ τῆς αὐτῶν τευχομαχίας εὐληφότες μετὰ θρήνων ἕλεγον, ὅτι ἐκείθεν φηγόντες ἐνταῦθα ἤκουον μετ' ὑμῶν ἀπολέσθαι, μὴ γὰρ τούτων λίθου βολῆ τὸ τεῖχος καταῖξει. Ὁ δὲ τὴν ἐπισκοπὴν μετὰ χειρὸς ἔχων ὁ προσνομασθεὶς πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης μὴ βλαθμεῖν παρήγει, ἀλλὰ προθύμως τῶν δεινῶν ἀντοπλίξασθαι, διαβεβαιούμενος μὴδὲν λυπηρὸν ἢ ὀνηρὸν φέρειν, τῷ Θεῷ δὲ μάλλον, καὶ τῷ μάρτυρι τὰς ἐλπίδας ἐπιβρίπτειν· τοῖσι δὲ καὶ τοῖς τοιοῖσι τὸ θάρσος διὰ τῆς παρανύσεως τε καὶ βεβαιώσεως ὁ ὁσῖος πατὴρ τοῖς τῆς πόλεως παρήγων καὶ τῷ τείχῳ μετ' αὐτῶν ἐνδιατρίβων, καὶ τῶν πρὸς ἀντιμαχίαν εὐτρεπέζοντων μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ αὐτὸς ὁ τῶν βαρβάρων Χάγανος μετὰ τοῦ ἑτέρου πληθῶνος τῶν τε Βουλγάρων καὶ τῶν προλιγεμένων πάντων ἔδυνον, καθάπερ λαίλαψ χειμερινή, τῇ ἀγροφυλάκῳ ταύτῃ πόλει διὰ πάσης τῆς γερσαίας προσήψε τῷ τείχῳ καὶ περιστοιχίσας ἄπασαν τὴν πόλιν, ὡς μίαν ὄρασθαι ἐκ πάντοθεν τὴν πάντων κεφαλὴν, καὶ μὴδὲ τὴν γῆν ὑποφῆρει τῆς αὐτῶν ἐπιβάσεως τὴν πληθύν, μὴδὲ αὐταρκεῖν τῶν ἀγῶνων, ἢ τῶν πέριξ ποταμῶν ἢ τῶν φρέατων τὰ ὕδατα πρὸς τὴν τούτων καὶ τῶν ἀλόγων ζώων αὐτῶν ὀπάτην.

172 Τότε δὲ ἐσρακίτες οἱ τῆς πόλεως τὸ ἀνεῖκαστον τῶν βαρβάρων πλῆθος ἄπαν σεσθιρωμένον, καὶ τιν τῶν πετροβόλων ἐκ πάντοθεν οὐρανομήκη παράστασι, ὡς ὑπερβαίνειν τῷ ὕψει τὰς τῶν ἔσω τευχῶν ἐπάλλεσι, ἄλλους δὲ τὰς καλουμένας ἐκ πλοίων καὶ βυσσῶν χελώνας, ἄλλους πρὸς ταῖς πύλας κρούει ἐκ ξύλων μεγίστων, καὶ τροχῶν εὐπερικυλιστῶν, ἑτέρους δὲ πύργους ὑπερμεγέθεις ξυλοκατασκευάστους, ὑπερβαίνοντας τὸ ὕψος τοῦ τεύχους κατασκευασάστας, ἔχοντας κατεπάνω κενάκις σφριγῶντας καθωπλισμένους, ἑτέρουσι δὲ τοῖς καλουμένοις ὀρηκῆς ἐνπεπηγότας, ἄλλους ὑποτρόχους κλίμακας ἐπιφερμένους, ἑτέρουσι διαπίρους μαγγανείας ἐπισοῦστας, ὡς ἐκ τῶν ὀρωμένων ἐν ἀμέτρῳ ἔλθῃσι τὴν πόλιν συσχεθεῖσαν λέγειν, εἴ τι καὶ ἐκ τῶν προτέρων πολιορκιῶν τὴν πόλιν ἐλυτρώσατο ὁ Θεός, ἀλλ' ἐκ ταύτης οὐκ εὐμετὰ σώζεσθαι οὐδέποτε γὰρ τοσαύτην πληθύν βαρβάρων τις τῆ πόλει προσβαλεῖν τεύεται, καὶ ταῦτα καὶ πλεῖστα οἱ μάλιστα ἀπειροπόλεμοι.

173 Ὁ δὲ προφητεῖς πατὴρ καὶ ἐπίσκοπος παρήγει μὴδὲν βλάθμεν φέρειν, ἀλλὰ τὸν ἀβλοφῶρον αἰτεῖσθαι καὶ τὰ νῦν συμμαχεῖν. Τότε δὲ κατόναρ ὄρα ὁ περμακάριστος ἐκεῖνος πατὴρ τινα λαμπρὸν ἄνδρα λέγοντα καὶ ὡς εὐδυσμόντα αὐτὸν μὴ ἀδυσμεῖν, σὲ παρανώ, φῆσας, διότι, ἐὰν ἅπαντα ἡ πόλις ὁμοθυμαδὸν ἀνακράξῃ τὸ, Χρῆς ἐλεῆσον, καὶ ἐκ ταύτης τῆς πολιορκίας διασωθήσασθε· ὅθεν λοιπὸν τότε ἐν πλεῖστη φροντῖδι καὶ ἀθρηνοῖα τοῦ ὁραθέντος γενόμενος, καὶ διαφόρους τρόπους ἐν βουλαῖς ἀνεχνεύων καὶ λέγων πᾶς δύνησται τοῦτο γενέσθαι· τοῦ γὰρ παντὸς λαοῦ διὰ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως σποράδην ὑπάρχοντος, καὶ τῶν βαρβάρων ἄλλως ἀλλάγῃς τε θορυβοῦντων, κατέρρει τοῖς δάκρυσι τὸ ἔδαφος δυσῶπων τὸν πολὺ ἕλεον Θεὸν καὶ λέγων·

174 Σὺ, δέσποτα τῶν ἁπάντων φιλόφρωνος ἄν, ἡθροκῆσας δι' ἡμᾶς ἐναυθροπίσαι, καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον

A τον ὑπὲρ τοῦ γένους ἡμῶν ὑπομῖναι, σὺ προσήγαγες αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν καθάραν τῇ σῇ πατρὶ, σὺ ἐξηγόρασας ἡμᾶς σεαυτῷ τῷ οικίῳ αἵματι, ἐκλεξάμενος ἡμᾶς λαὸν σου περιούσιον, ἕνους ἄγιον, μὴ εἰσελθῶσιν ἕνως εἰς τὴν κληρονομίαν σου, μὴ μιάνωσιν τοὺς ναοὺς σου τοὺς ἁγίους, οὐς αὐτὸς ἠνδούκησας ἐν αὐτοῖς ἐνοικῆσαι, μὴ ἐπαίρῃσιν κατ' ἡμῶν, ὡς πάλαι ἐπὶ τοῦ Δαβὶδ ὁ μεγάλροφῆμον Γολιάθ, ἀλλὰ δὸς ἡμῖν τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου, ὡς τῷ σῇ πατρὶ Δαβὶδ, λίθον σωτηρίον, τὴν σὴν ἀόρατον σφραγίδα, ὅπως δι' αὐτῆς σφενδονίσαντες τὰς κακοτήτους κατ' ἡμῶν τῶν βαρβάρων ἀποκρουσώμεθα φάλαγγας, μὴ ἀπράκτους τὰς ὑπὲρ ἡμῶν διὰ τοῦ ἀλλοφῶρου σου προσαγομένας δεήσεις ποιήσῃς, μὴ ἰσχύσῃ κατ' ἡμῶν τὸ εἰδωλόπηκτον καὶ ἀξεμιτόμημον καὶ παράνομον ἔθνος, μὴ, δέσποτα, δεῖξῃς ἡμᾶς καὶ νῦν νεόν σου λαὸν Ἰσραὴλ, ὡς ἐκ τῶν Αἰγυπτίων διασωθέντα.

175 Καὶ ταῦτα καὶ πλείστα εἰχόμενος τοὺς πολίτας παρτάρονεν ἀξίους παριστᾶν ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ναῶν παναγίων καὶ πιστεύσασθαι, καὶ τῶν βαρβάρων ἐναντίον ἀντιπαρτάσασθαι: τῆς οὖν πολιορκίας γενομένης, καὶ τῶν πετροβόλων πάντοθεν ἀκοντιζόντων οὐχὶ πέτρας, ἀλλ' ὄρη καὶ βουνούς, εἰς ἐν τῇ ἔνδον τῶν πολιτῶν πετραρῆα ὑπάρχον θεῶδες ἐμπνευσθεὶς μικρῷ κήλημι ἐπιγράψας τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἠρόντισεν κράξας, ἐν τῇ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ ἀπολυθέντος, τοῦ λίθου, ὁμοίως καὶ ἔκωσεν ἐκ τῶν βαρβάρων ὑπὲρ αὐτῶν τριπλοῦ καὶ ἐπεκείνα κεδεστώτος, ὑπαντίσται τοῦτον καὶ ἀνυποστρέψαι εἰς τὴν χώραν τῆς βαρβαρικής πετροβόλου, ἀμφοτέρους κατελθόντας καὶ τοὺς ἐκείσε ἀπουτεῖναι μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ὄντος μαγγαναρίου· καὶ μετὰ τοῦτον θαύμα, μέσης ἡδὴ τῆς ἡμέρας γενομένης, ἄνω σεισμὸς μέγας ἐγένετο, ὥστε πάντα τὸν λαὸν τῆς πόλεως ἀνακράξαι τὸ, Κύριε, ἐλέησον.

176 Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ πλήθους ἐωρακότος τὸ τεῖχος καταπεπωκὸς ἄπαν, συναφορμῆσαι πρὸς τὴν πόλιν εἰεῖν, καὶ πλησιασάντων αὐτῶν ὄραν τὸ τεῖχος καθάπερ τὸ πρῶτον ἴστω, ἔβηεν τε ἐπεγνοκῆσαι τὸν τὴν τοιαύτην ἐωρακότα ἐπαγγελίαν ἀρχιερέα, ὅτι ἐπέσκειται τὴν πόλιν ὁ Κύριος διὰ τοῦ ἀλλοφῶρου αὐτοῦ. Ἐυρήναι γὰρ ὡς καὶ πλείστα τεθέσταναι ἐκ τῶν παρὰ τῶν βαρβάρων ἰσθέντων, ὡς μαδάων, βελῶν, τινὰ ἐξ αὐτῶν τὸ ἔπιτερωμένον μέρος τῷ τείχει κολληθέντα, τὸν δὲ αἰθῆρον πρὸς τοὺς ὑπεραντίους τρέπειν· ἐντοτε οὖν τοῦ προέδρου τὴν γεγεννημένην τῇ πόλει παρὰ Θεοῦ ἐπισκόπῃν διὰ τῆς τοῦ σεισμοῦ ταραχῆς σαφηνίσαντος, καὶ τῶν βαρβάρων ἔξωθεν καταπλαγέντων, ἐπιπέσει οἱ τῆς πόλεως ἀνδρείαν κατὰ τῶν ἐναντίων ἠμφέσαντο, τινὲς δὲ τῶν δειλοτέρων τῇ βραδυμῇ τῆς ἀστυμαχοῦς πανταχῶθεν πρὸς αὐτοὺς συμμαχίας κατεῖχοντο.

177 Τότε ὁ τῶν ἐπιβρομένων σωτὴρ καὶ τῶν χειμαζομένων λιμὴν ἐξ ἀοράτων αἰτοφόρους ὀλκάδας μετὰ καὶ ἑτέροις διαφόροις εἶδον πλείστας μέχρις ἀν' ἡ τοιαύτη τῶν βαρβάρων ἐτύγχανεν παράταξις, ἐκάστης ἡμέρας ἀνευδῶτος εἰσερχομένη ἐθαυμαστότητος, ὡς πάντα τὸν λιμένα γεμισθῆναι καὶ τὴν παράλιον ὄλην ἐκ τῶν τοσούτων πλοίων· τοὺς δὲ τούτων ναυτικούς, ὡς ἐμπειρομαγῆρους, ταῖς πετραρῆαις καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπυρετεῖν κατασκευασμένων ὄπλων, τοὺς δὲ βαρβάρους λέγειν, ὅτι τὴν νύκτα τοὺς τῆς πόλεως ἀποστῆλιν τὰ πλοῖα, καὶ τὴν ἡμέραν τῷ δοκεῖν ταῦτα εἰσερχομένη· φάσκον δὲ τοὺς ναυκλήρους καὶ δημηγορεῖν τὸ Θεῶν θαύμα, ὡς

assumere, crucemque ac mortem pro genere nostro sufferere voluisti, tu teipsum pro nobis obtulisti Patri tuo sacrificium mundum, tu nos tibi proprio sanguine emisti, eligens nos populum tuum peculiarem, gentem sanctam: non intrent gentes in hereditatem tuam, ne commaculent sancta templa tua, quæ ipse inter eam inhabitare voluisti, ne adversus nos, uti quondam arrogans Goliath adversus David, exaltentur, sed nobis humilibus atque indignis servis tuis, ut famulo tuo David, da lapidem salutarem, tuam invisibilem in bello opem, ut per eam funda utentes dolo adversus nos instructas barbarorum phalanges repellamus, ne fusas a tuo certaminum Victore pro nobis preces irritas facias, ne adversus nos, ne Domine, idolis addicta ac incesta impiaque natio prævaleat, exhibe nos etiam nunc novum tuum, ab Ægyptiis quodammodo servatum, populum Israel.

175 Atque hæc et plurima orans civibus fiduciam addebat, quo seipsos dignos Deo exhiberent, ut et pro patria et templis sanctissimis et fide insurgerent, acieque contra barbaros decertarent. Obsidione igitur incepta, petrobolicque undequaque, non lapides, sed montes et colles, ejaculantibus, unus in civitate e civibus lapidum jactor, divinitus inspiratus, cum parvo lapillo sancti Demetrii nomen inscripisset, eum emisit clamans, In Dei et sancti Demetrii nomine, cumque lapis, similiterque extrinsecus a barbaris alter, qui triplo et amplius major erat, fuisset emissus, accidit, ut hic illi occurreret, atque ad locum, quo barbarorum erat petrobolus, reverteretur, utque ambo descendentes eos etiam, qui ibidem erant, una cum artifice, qui in eo erat, occiderent. Ac post tale miraculum, cum media jam dies esset, subito terræ motus factus est magnus, ita ut omnis simul civitatis populus clamaret, Domine, miserere.

176 Cum autem barbarica multitudo murum omnem collabi vidisset, ut civitatem caperet, simul universa movit, cumque appropinquasset, murum, ut ante, stantem vidit, hincque, qui promissionem hujusmodi in visione acceperat, archiepiscopus, civitatem per suum certaminum Victorem visitasse Dominum, cognovit. E sagittis præterea, nivis confertim cadentis in modum per barbaros emissis, nonnullæ, F alata sui parte muro affixæ, ferrata autem versus hostes versæ, inventæ fuerunt atque etiam ut plurimum conspectæ. K. Ab eo ergo tempore e terræ motus tumultu visitationem a Deo civitati factam, archiepiscopo declarante, barbarisque foris consternatis, fortitudine adversus inimicos maximam partem, qui civitatis erant, fuere induti; timidiorum autem quidam dumtaxat ob unitam, quæ undequaque illis imminabat, vim immitem animi dejectione detinebantur.

177 Tunc afflictorum servator, tempestateque jactatorum portus virtute invisibili naves plurimas frumento aliisque etiam diversi generis cibariis onustas, quotidie absque intermissione, quamdiu talis barbarorum contentio obtinuit, advenire, mirabiliter fecit, ita ut portus totus parsque omnis mari adjacens e tanta navium multitudine impleteretur, navales autem illarum copiarum, utpote machinarum bellicarum peritæ, petrobolicis, reliquisque, quæ parata erant, instrumentis bellicis ministrarent; barbari vero dicebant, tempore nocturno, qui civitatis erant, naves

A. ANONYMO.
et divinum
auxilium im-
plorat.

ad fortitudi-
nem animan-
tur: incepta
autem obsi-
dione, raris,
quæ fiunt

E

hincque nar-
rantur, pro-
digis, barbari
terrentur,

F

K

cumque dein-
de quotidianæ
annonæ ad-
vectione præ-
digiore recre-
aretur civitas,

emittere,

A. ANONYMO. emittere, diurnoque illas, ut videbatur, reverti; dicerent porro naucleri ac vulgarent divinum miraculum, sese, velut ab ignoto quodam cancellario *l*, eo invitari; hunc autem, quoniam, et ipsis secunda e ventis navigatio fuisset, patriæ servatorem esse Demetrium. Talem ergo barbarorum subitanam adversus civitatem expeditionem omnes ignorabant, eamque etiam dominus, cui scepra obtinere sors dederat, haud sciebat.

bellicaque
contra hanc
adhibita
instrumenta
omnia,
178 Verum eo præfectum misit, nomine Chariam *m*, qui neque, cum civitatis hujus, a Deo servate, portum ingrederetur, factam, ut perhibent, inimicorum irruptionem sciebat; qui cum id, quod venerat, ineffabilemque etiam e factis armatorum adversus invicem incursionibus tumultum e fragore percepisset, fuis in civitatis Servatoris Demetrii templo precibus, et ipse cum multis murum, armis assumptis, conscendit: tum vero, quæ ab inimicis parata erant, instrumenta oppugnatoria ludibrio tandem habita inutiliaque per vires oppositas ac per certaminum Victoris auxilium inepta reddita fuerunt, uti omnibus manifesto B apparuit.

ac nomina-
tim turris
lignæ, in-
ventia essent
effecta,
179 Cum enim exstructam ab eis turrim ligneam, quam omnibus terribiliorem, idoneamque existimabant, et armasset et muro admovere conarentur, divina providentia instrumentorum, existentium in ea, sponte sua, dum eadem moveretur, gubernaculo disrupto, armatos, qui in illa erant, viros interire, alios vero, qui in testudinibus attingebant murum, e superiori murorum parte per ligna, quæ mucrone, vomeris speciem referente, erant instructa, e sublimi delabantia, illasque configentia turbari evenit, adeo ut, qui intus erant, jam nudi emissis per viros armatos, qui in muro erant, jaculis vulnerarentur; unde cives, qui prius pavidi existerant, delectationi ac risu habuerunt inimicorum instrumenta.

ad pacem
inclinant,
180 Cum autem tandem barbari, adhibitam a se contra civitatem vim esse invalidam, viderunt, ut donis saltem dimitterentur, postulabant: illi vero, horum petitione haud admissa, consuetas post egerunt custodias, quando jam C et supremo excessu inimicorum princeps Chaganus, veluti ab iis, qui civitatis erant, omnino spretus, amaritudine animi, coerceri haud valente, incensus, veneranda omnia, quæ foris erant, templa igni tradi, similiter autem et omnes suburbiorum domos comburi jussit, hisce sese ex partibus non abiturum, sed plurimas gentes alias contra civitatem nostram in auxilium advocaturum, ob cladem suam minatus.

nonnullisque,
quæ ad hanc
conducerent,
impetratis,
recedunt.
181 Ob hæc igitur, cum in obstinata hujusmodi obsidione dies triginta tres præterissent, universi, qui civitatis erant, consilio etiam, quo ipsorum barbarorum gentem placarent, inito, quædam, quæ ad pacem conducerent, obtulere, ut probrosus, quod statutum apud illos erat, consilium mutarent, atque ita iis, quæ pacis erat, compositis, ad loca sibi assignata, abeunt. Cum porro pax fuisset stabilita, absque timore ad murum tunc accedentes pretio exiguo variisque in commutationem cibariis acceptis venditis, qui facti abs illis erant, captivos reddidere, salutem quæ civitati divinitus obtigerat, murorumque in terræ motu factum prodigium, armorumque

D
ἀπὸ τινος ἀγνώστου καρχηλιαρίου ἐνταῦθα προτραπή-
ναι, τοῦτον δὲ τυγχάνει τὸν σωσίπατρον Δημήτριον,
διότιπερ καὶ τῶν ἀνέμων αὐτοῖς ἐπιτήδειος γεγήμεται
εὐπλοία· τὴν οὖν τοιαύτην τῶν βαρβάρων ἐπέλευσιν τῆ
πόλει πάντας ἀγροῦν, ἀλλὰ μὴδὲ τὸν Κύριον τῶν σκή-
πτρων κρατεῖν λαχόντα ἐγινώκειναι.

178 'Αλλ' ἔστειλεν ὑπαρχον ἐνταῦθα, τοῦνομα Χα-
οίαν, ὅστις οὐδὲ αὐτὸς μέχρις ἔτου τῆ λιμῆνι τῆς θεο-
σωστου ταύτης εἰσέβαλεν, ἐγνώκει τὴν ὑπάρχουσαν, ὡς
εἴρηται, τῶν ἐχθρῶν παράστασιν, ὅστις μαθὼν τὸ
ὑπαρχον, καὶ τὸ ἀφανὸς τῆς ταραχῆς ἐν τῶν προσβο-
λῶν καὶ ὀπλιτῶν εἰς ἀλλήλους γενομένων ἐν τῶν φόβῳ,
προσκυνήσας ἐν τῇ ναῶ τῷ σωσίπατρός Δημήτριου
πρὸς τῆ τειχί καὶ αὐτὸς μετὰ πάντων ὀπλισάμενος
ἄνευσιν· εἴτα δὲ τῶν ἐν τῶν ἀντιβῶν κατασκευασθέν-
των μαχητικῶν ὅπλων λοιπὸν καταπτυσθέντων καὶ
ἀπράκτων διὰ τῶν αὐτῶν ἀντιπαράτξεων, καὶ ἀνε-
πιτηθέντων διὰ τῆς τοῦ ἀλλοφύρου συνεργείας ἀποδειγ-
θέντων, ὡς πᾶσιν δεδήλωται.

E
179 Καὶ γὰρ τοῦ παρ' αὐτῶν ἐυλοπύργου, ὄντινα
ἐδόκουν ὑπὲρ πάντα φοβερότερον καὶ ἐπιτήδειον εἶναι,
καθοπλισάντες τε καὶ προσορμήσαι τῆ τειχί περὶόμενοι,
θεῖα προνοία αὐτομάτως ἐν τῇ αὐτοῦ κινήσει βαχύν-
τος τοῦ ἐν αὐτῇ τὰ ὄργανα ἰθύνοντας, καὶ τοὺς ἐν αὐ-
τῷ ὀπλίτας ἀποθανεῖν, ἄλλους δὲ ἐν ταῖς χελοῖσι
προσάπτοντας τῆ τειχί ἐν τῶν ἐπάνω τῶν τειχῶν διὰ
ξύλων ἔχόντων ἕξος ἰσοειδῆς ἐν τῶν ὑπερθεν χαλοῦν-
των καὶ πηρῶντων ταύτας ἀνεγείρεσθαι, ὡς λοιπὸν τοὺς
ἐνδοθεν γυμνοὺς μὲν ταῖς ἐν τῶν ὀπλιτῶν τοῦ τειχίους τε-
τρώσκεσθαι βολαῖς, ἄθεν οἱ τὸ πρὶν ἐκφαβοὶ γενί-
μενοι πολῖται εἰς τέρψιν εἶχον καὶ γέλωτα τῶν ὑπεκτα-
τίων ἀουτήρια.

F
180 Ὡς δὲ λοιπὸν εἶδον τὸ βάρβαρον, ἐπι-
χυρον εἶναι τὴν παρ' αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν ὄρ-
μην, ἦσαν δόροις τούτους ἀπεπεμφθῆναι· οἱ δὲ ταύ-
την αὐτῶν μὴ προσκείμενοι τὴν πύσιν, τῶν συνή-
θων λοιπὸν εἶχοντο ὀπλισμάτων, ὡς ἐξ ἄρκας τότε
ὑπερβολῆς ὁ τῶν πολεμίων ἕξαρχος Χαγάνος, ὡς
παντελῶς ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως καταπτυσθεῖς ἀκατα-
σχέτη πικρία ἐκκαυθεῖς προσέταξε πάντας τοὺς εἰς
σεβασμίους ναοὺς πυρὶ παραδοθῆναι, ὁμοίως δὲ καῦ-
σαι καὶ πᾶσας τὰς τῶν προστείων οἰκίσεις, ἐπαπει-
λῶν, μὴ ἀναχωρεῖν ἐν τῶν ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἔτε-
ρα πλείστα ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ἀπωλείᾳ πρὸς συμμαχίαν
ἔθνη κατὰ τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως ἐπιστάσασθαι.

181 Ἐπὶ τούτοις οὖν παρελθουσῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ
ἀνευδότη πολιορκία ἡμερῶν τριάκοντα τριῶν, καὶ πῶς
τὸ ἐξαιτήσεως τῶν αὐτῶν βαρβάρων ἔθνος βουλῆς ἄ-
παντες οἱ τῆς πόλεως γενομένους παράγοντο τινα τὰ
πρὸς εἰρήνην προχορῶντα, ὅπως τῆς κατ' αὐτοὺς ἀ-
παλλαγῶσαν ἀναιδούς προδέσσεως, καὶ οὕτως τὰ τῆς εἰρή-
νης στοιχησάντων εἰς τὰς αὐτῶν τοποθεσίας ἀπίσαν.
Μετὰ γὰρ τὴν στοίχησιν τῆς εἰρήνης τότε ἀδεῶς πρὸς
τῆ τειχί ἐρχόμενοι τοὺς παρ' αὐτῶν γενομένους αἰχμα-
λώτους εἰς ὀλίγην πραγματείαν πιπράσκοντες ἀπί-
δοντο, καὶ εἶη πρὸς συναλλαγῆν διάφορα, δημοσιεύ-
οντες τὴν θεῶν τῇ πόλει σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν τει-
χῶν ἐπὶ τοῦ σεισμοῦ γενομένην θαυματουργίαν, καὶ
ὅτι κατ' ὀπτασίαν, ἢ τῶν ὀπλιτῶν καὶ μαχητῶν ἀερ-
γος καὶ ἀδόκιμος γεγήμεται παράστασις, διότιπερ
προ-

A πρότερον ταῦτα παρ' αὐτῶν διαφόροις γυμνασθέντα, ἐπιτήδεια καὶ ἀναγκαῖα αὐτοῖς καταφαινεσθαι, καὶ πρὸς τὴν τῆς πόλεως παράταξιν ἀπόσφορα καὶ ἀνεπιτήδεια ἐκ τῆς τῶν ὀραθέντων αὐτοῖς ἀγίων ἐπιστάσις γέγονε, καὶ ταῦτα δὲ πάντως ἀναγκαῖον ἵστοῦσθαι, ὡς ἠρβωμένους ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐπιμόνων πρεσβειῶν τοῦ μετὰ Θεοῦ προμηθέως ἡμῶν καὶ συμμάχου καὶ ὀπλίτου καὶ λυτρωτοῦ ἡμῶν Δημητρίου ἡ πόλις ἐκ πάντων τῶν κινδύνων καὶ τῶν βαρβάρων διασώζεται, δοξάζουσα ἀπαύστως Πατέρα καὶ Υἱόν, etc.

suorum ac instrumentorum inanem ac invalidam vim factam esse, divulgantes, idque per visionem sibi oblatam, quod illa, quae, cum primum ab iis diversimode probata fuissent, idonea necessariaque visa fuerant, abs illo tempore, quod Sanctorum illis praesentia apparuit, ad civitatis expugnationem et inutilia et inepta evaserint n. Atque haec narrare, necessarium omnino fuit, ut apprime haberemus perspectum, per assiduas nostri post Deum curatoris et commilitonis et militis et servatoris Demetrii preces a periculis omnibus barbarisque esse servatam civitatem, indesinenter laudantem Patrem et Filium etc.

A. ANONYMO.

ANNOTATA.

a Caput hoc in codice olim Mazarinæo, e quo hic typis primum excuditur, a fol. verso 144 usque ad fol. 155 occurrit; ac sequentem quidem hunc titulum, Περὶ τοῦ πολέμου τοῦ Χαγάνου, De bello Chagani, ibidem in capite praefert; licet autem in titulorum elencho, qui in laudato codice toti Operi seu capitulum lucubrationumve fere omnium, in eo contentarum, collectioni a fol. verso 10 usque ad fol. γ. xi praefigitur, Χατζῶνος legatur, Χαγάνου tamen retinendum esse, apparet e capite subjecto, ad quod praedictus titulus spectat. Huic inierim alium, quem hic cernis, ob rationem, supra plus semel memoratam, substitui.

B Qui hinc, quemadmodum auctor noster anonymus mox hic indicat, Joannes Thessalonicensis obsidiones, zelate sua seu, ipso jam episcopo, factas, atque ab ea, quam lib. praecedenti verbis ejus dedimus, distinctas, silentio praeteriret, moveri potuerit, haud satis intelligo. Nec video etiam, ab eodem nostro auctore anonymo, quae huc usque cap. praesenti occurrunt, praefationis seu exordii in modum iis, quae sequuntur, recte praemitti.

c Id est, nuntios seu legatos; vocem autem Graecam ἀποκριτάριος, quae ad nuntium seu legatum significandum a Theophane, Cedreno, Niceta, aliisque plus semel adhibetur, Latine hic interpretatus sum apocrisiarius, quod vox haec in eadem, in qua apud dictos scriptores Graecos vox ἀποκριτάριος, significatione apud medice et infimae latinitatis (adi ad vocabulum istud in Glossario Cangium) scriptores adhibita invenitur, itaque quodammodo textui Graeco versio Latina reddatur conformior.

d Quae huc usque a vocibus ὡς εὐαλότου in textu Graeco occurrunt, sensum magis, quam verba sequendo Latine hic interpretatus sum, quod, ut verbum verbo reddatur, hoc loco haud sufferat Graeca constructio, cui etiam, ut sensum omnino perfectum gignat, aliquid ex amanuensium vitio deesse videtur.

e Cum suscepta, a Sclavis, de qua cap. praeced. contra Thessalonicam expeditio sub Constante tertio aut altero e binis ejus successoribus (adi Annotata, cap. isti ad litt. b et d, ad quas interim, quod hic monendum, Simocattae, Theophylacti et Constantini tertii nomina pro Cedreni, Zonarae et Constantis tertii nominibus per errorem, fato nescio quo commissum, irrepsere, subnexa) evenit, pariter sub aliquo e tribus istis imperatoribus expeditionem, cap. praesenti narratam, verosimillime evenisse, ex hoc hujus loco, utpote quo, spectatis simul antecedentibus, duorum dumtaxat annorum spatium post priorem illam accidisse innuitur, consecrarium fit.

f Urbs haec, quae Italiam modo Nissa, Gallis Nice dicitur, in Mysia superiori sita est, habeturque e Serviae praecipuis. Adi ad vocabulum Naissus in lexico Geographico Baudrandum.

g In laudato ad lit. praeced. Lexico Geographico duae nominis hujus civitates, altera nempe in Dacia ad Istrum fluvium, altera in Thracia, Naissum inter et Philippopolim sita, assignantur; ultra autem ab auctore nostro anonymo hic memoretur, pro certo assecerare non ausim, licet interim magis propendeam, ut, de posteriori sermonem ei esse, existimem.

h Cum sub tribus imperatoribus proime memoratis Bulgari haud raro, uti apud Theophanem, Cedrenum et Zonaram videre licet, in imperii Romani terras excurrerint, aliquos saltem ex iis Avarum Chagano, expeditionem adversus Thessalonicam tunc suscipienti, sibi adungere, difficile sane haud existerit.

i Ita hic duo vocabula Graeca ὀρηκίας ἐμπειρίτης interpretatus sum, quod, cum vocabulum ὀρηκίας praeter alias ei attributas significationes idem etiam, quod Latine Jaculum, significet, non perspiciam, quoniam illis queat potior hoc loco significatio quadrare.

k Talia sane sunt, quae hic ab auctore nostro narrantur, ut, si modo locum obtinuerint, dubitare non sinant, quin tum Thessalonicensibus prodigiose a S. Demetrio fuerit succursum. Orationem interim, quam a Joanne Thessalonicensi ad Deum fusam, supra is refert, lapilli emissi miraculo post secuto esse accommodatam, mirari subit, eamque Joanni a laudato auctore pro arbitrio esse affectam, vehementissime suspicor.

l Vocabulum καγκελλάριος, quod Latine Cancellarius interpretatus sum, idem hic, quod voluntatis imperatoriae exsecutor significare videtur. Nec haec, quam ei hic convenire puto, significatio abhorret ab iis, quae de vocabulo isto in medice et infimae Latinitatis Glossario Cangius e variis auctoribus observat.

m Nominis hujus praefectum, qui sub Constante tertio alterove e binis hujus successoribus, seu Joanne, Thessalonicensi archiepiscopo, in vivis agente, floruerit, incassum apud scriptores alios quaesivi.

A. ANONYMO.

n Rursus enimvero, quæ et hic et tribus præcedentibus numeris narrantur, sunt hujusmodi, ut Thessalonicam, prodigiose ei succurrente S. Demetrio, a barbarorum hoc cap, relata obsidione fuisse liberatam, non nemini persuadere sint nata. Ego interim rem totam prudenti lectoris judicio relinquo.

CAPUT III.

De terræ motibus, divinitus immissis templique incendio a.

Cum Thessalonica post Joannis Thessalonicensis obitum terræ motibus fuisse conculsum.

.. b Clementem ac misericordem Deum rogabat c, ne pœna illa d nobis sub sese eveniret. Factum autem est, ut et parvo tempore ante, id est, uno forte mense circiter ad Deum sanctus ille Pater noster e migraret, ac deinde eruditam illam a Deo civitatem nostram cœlitus immissa, ut dictum est, ineffabilem illorum terræ motuum pœna ita corripere f, ut maxima civitatis pars etc g...

Sancti ibidem templum haud dudum post comburitur.

B 183 Ineffabilem ergo, celebratorumque a barbaris miraculorum memoriam in lætitia modo, cum tranquillitate conjuncta, Deo Martyrique ob salutem suam civitas quotannis renovans in animabus salutari Curatoris sui templo cum hymnis conveniebat; post brevissimum vero tempus jam iterum civitati ineffabilis et peccatis nostris afflictio obvenit ex eo, quod venerandum corporumque ac animarum salutem afferens sepe memorati nostri post Deum domini, sancti martyris Demetrii, templum modo invisibili fuerit combustum h....

h agenteque de inde Sancto de novo extruitur.

184 Deum, ut Spiritum, qui Beseleel in tabernaculi structura illuminavit i, in animas, quas ipse respexit, immitteret, rogavit k, quo rursus domum suam propriis civibus splendide excitaret. Quod et factum est, perque certaminum Victoris et curam et auxilium pulcherrima illa sanitatemque afferens, uti et nunc cernitis, erecta fuit ædes sacra, quæ, peregrinis juxta ac civibus salutaris, pristino etiam honori restituta, lætitiæque omnibus facta, convenienter, quæ postulata sunt, concedit; in qua etiam, cum divinis mysteriis communicamus, laudes divinas celebramus, annuamque illius memoriam agimus, gratiis illius divinitus datis indesinenter fruentes, atque per curas ejus absque intermissione laudantes Patrem et Spiritum Sanctum l etc.

... Τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόφρονον ἡγεῖτο Θεὸν ἐπ' αὐτοῦ μὴ ταύτην ἡμῖν γενέσθαι τὴν ἐπιπέλευσιν · Ὁ δὲ καὶ γεγένηται, καὶ πρό τιμῆς βραχέος καιροῦ, τοῦτ' ἴσθι, τάχα πῶς μὴδὲ ἐνὸς πρὸς Θεὸν τὸν αὐτὸν ἀποδηῆσαι ὅσιν ἡμῶν πατέρα, καὶ εἰδ' οὕτως καταλαβαῖν τὴν Σεοπαίδευτον ταύτην ἡμῶν πόλιν τὴν τῶν ἀνεμνηρευτῶν ἐκείνων σεισμῶν, ὡς εἴρηται, Σεήλατον ὄργην, ὥστε καὶ τὸ πλείστον τῆς πόλεως, etc...

183 Τῶν οὖν ἀνεκλαλήτων τούτων θαυμάτων καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων κηρυττειμένων ἐν εὐφροσύνῃ λοιπὸν μεθ' ἡσυχίας ἢ πόλεως τῷ Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας κατέτος ἀνανεούμενοι μεθ' ὁμων συνθηροῦντο ἐν τῷ ψυχρῶστῳ τεμένει τοῦ αὐτῶν κηδεμόνος · μετ' ὀλιγοστῶν οὖν τούτων ἡδὴ χρόνον ἐπέλθει πάλιν τῇ πόλει ἐξ ἡμετέρων ἀμαρτημάτων ἄφατος Σέλης ἐκ τοῦ τῶν πανάγιων καὶ ἱεροσφάρον καὶ ψυχρῶστῳ ναοῦ τοῦ πολλάκις λεχθέντος μετὰ Θεὸν δεσπότου ἡμῶν τοῦ ἀγίου μάρτυρος Δημητρίου πυρκαϊκῶς ἐξ ἀοράτου τρόπου γενέσθαι....

184 Τὸ πνεῦμα ἠτήσατο τὸ ἐν τῇ σκηνῇ τῶν Βεσελεὴ φωτίσας τὸν Θεὸν καταπέμψαι εἰς ἄσπερ αὐτὸς ἐπειδὴ ψυχὰς, ἵνα πάλιν τῶν αὐτοῦ οἴκου τοῖς οικείοις πολίταις παιδρῶν ἐγκαταστήσῃ · ὕπερ καὶ γεγένηται, καὶ διὰ τῆς τοῦ ἀλοφῆρου σπουδῆς τε καὶ συνάρσεως, ὡς ὁράτε καὶ νῦν, ὃ ὑπερκαλλῆς οὗτος καὶ ἱεροσφῆρος οἶκος ἀνιστάθη, ξένων καὶ πολιτῶν σωτήριος καὶ τῆς προτέρας ἠνωμένης τιμῆς, εὐφροσύνῃ τε τοῖς πᾶσι γενόμενος πᾶσιν παρέχει τὰς αἰτίσεις προσφῆρος, ἐν ᾗ καὶ παρηγοῦμεν τρυφῶντες τῶν Σεῶν μυστηρίων, καὶ τὴν ἠτήσιν αὐτοῦ ἑορτάζομεν μνήμην, τρυφῶντες ἀπαύστως τὰς Σεοδότους αὐτοῦ χάριτας ἀνευδῶτως διὰ τῶν αὐτοῦ ἐπιστασιῶν, δοξολογούντες Πατέρα καὶ ἀγίον Πνεῦμα, etc.

ANNOTATA.

C a Caput hoc unum est ex iis, quæ per temporis brevitatem, quo codex olim Mazarinæus ad manum fuit, integra describi haud potuere. Ea interim, quæ descripta e litterario illo monumento habemus, lectori hic exhibeo, quæ locis, punctorum appositione hic distinctis, in dicto codice occurrit, narratione contineatur, in Annotatis subjectis compendio edocens. Præfatum porro hoc caput in eodem codice, in quo a fol. 155 usque ad fol. vers. 162 excurrit, sequentem hunc a me etiam hic retentum titulum in capite præfert: Περὶ τῶν γενομένων Σεήλατων σεισμῶν καὶ ἐμπρησμοῦ τοῦ ναοῦ.

b Auctor capituli initia, cujus loco puncta hic ponuntur, in codice olim Mazarinæo miraculorum omnigenorum, quæ S. Demetrius patravit, et magnitudinem et multitudinem primum deprædicat, moxque ad miraculum seu potius miracula, quæ post supra a se jam relata evenere, gradum faciens, Joanni, Thessalonicensi a se jam sæpius nominato archiepiscopo, cum jam Thessalonica a binis supra narratis Sclavorum obsidionibus liberata fuisset, visionem cælestem, qua terræ motibus Thessalonicam gravissime concutiendam intellexerit, divinitus fuisse oblatam, asseverat, ac tum, quæ hic modo sequuntur, subjungit.

c Joannes scilicet, Thessalonicensis archiepiscopus.
d Terræ motuum nimirum; neque enim de alia pœna auctor ante fuit locutus.
e Cum Joannem Thessalonicensem nec Fastis sacris adscriptum, nec cultu ecclesiastico condecoratum usquam inveniam, existimo, eum ab auctore nostro Sancti titulo dumtaxat hic affici ex more olim recepto, quo episcopi tum defuncti, tum in vivis adhuc superstites, honoris causa seu per tituli honorarii modum Sancti appellari solebant.

f Cum

A f Cum Joannes Thessalonicensis seculo VII senescente obierit, unoque dumtaxat mense circiter ab obitu illius elapso, uti auctor noster hic docet, terræ-motus pœna, de qua agit, evenerit, utcumque compertum habetur tempus, quo ista Thessalonicam affligi contigerit.

A. ANONIMO.

g Pagina hic, quæ alioquin fuisset 157, e codice olim Mazarinæo est excisa; illa autem tota, ut apparet, descriptus fuerit terribilis ille terræ-motus, quem per dies plures durasse, adeoque existisse gravem, ut plerique domos relinquere fuerint compulsi, auctor postea seu pag. 158 subjungit. Addit porro, et hic eluxisse prodigiosam S. Demetrii de Thessalonicensibus curam; eum enim a pluribus, terræ-motu durante, et civitatem obequitantem, et hujus una cum aliis, ut perhibent, Sanctis custodiam agentem, fuisse conspectum, neminemque e civibus ædificiorum, quæ magno numero concidere, ruina fuisse oppressum, sed omnes, cessante terræ-motu, incolumes domum esse reversos. Adhæc Sclavos, qui tum haud procul a civitate Thessalonicensi aberant, hanc tamen non occupasse, idque ex eo factum, quod cum ex eminentioribus locis civitatem penitus collabi vidissent, civesque sub ejus ruina sepultos, existimarent, hincque, ut illam occuparent, inermes accessissent, pristino in statu muros, uti multi ex iis ipsis postea fassi sunt, invenerint, armatique in iis præsidarii plurimi, licet interim nulli fere in urbe cives forent, sese spectandos exhibuerint. Paucis porro, quibus Thessalonicenses, miraculis hujusmodi, per ipsos barbaros agnitis, recreatos, ad S. Demetrii templum, repetita quotannis solemnitate, convenisse, narrat, verbis interpositis, nova mox eos adversitate, dicti scilicet templi incendio fuisse afflictos, pag. 159 refert. Verba, quibus id ibidem facit, ea ipsa sunt, quæ hic, aliquot aliis aucta, modo sequuntur.

h Modo hic in codice olim Mazarinæo addit auctor, templi S. Demetrii incendium nulla ratione, unde id a manu invisibili excitatum fuisse vult, extingui potuisse, etiamsi nec homines, nec instrumenta ad rem exsequendam deessent; atque ita quidem sacrum illud ædificium flammis fuisse combustum, ut ne minima quidem ex eo pars manserit superstes; cum vero plurimi de infortunio illo magnopere dolerent, nec viro, hos inter illustri, qui templum priori, nec elegantia nec ulla prærogativa inferius, brevi ædificandum, sese e revelatione, sibi facta, didicisse, asserebat, fidem adhiberent, Demetrium illorum misertum, fecisse, quæ hic mox verbis sequentibus memoriæ produntur.

B i Hunc Dominus incredibili metallâ elaborandi et quælibet in mechanicis invenienda scientia instruxit, eidemque Moyses-constructionem tabernaculi fœderis commisit. Ad i lib. Exodi cap. 31, §. 2.

k Sanctus scilicet Demetrius; neque enim alia, de qua queant isthæc intelligi, persona hic occurrit.

l Ita terminatur præsens anonymi nostri caput; sintne autem omnia prorsus, quæ isthoc suppeditat, ac maxime, quæ, in compendium utcumque contracta, in Annotatis hic modo exhibui, veritati apprime consona, pro certo asseverare non ausim, remque proinde totam prudenti lectoris judicio permitto.

CAPUT IV.

Sclavi, uno e principibus suis in captivitatem indigne abducto, irati Thessalonicam, iterum a se obsidione pressam, ad famis angustias adigunt, atque ab ea tamen iterum, suis succurrente S. Demetrio, recedere coguntur, parsque præterea illorum magna strage ab imperatoris exercitu post afficitur a.

C Tὴν ἤδη προτειθεῖσαν μερικῶς τῶν θαυμάτων πληθύν τῶν ἀδελφῶν καὶ συμμάχων καὶ κηδεμόνων ἡμῶν Δημητρίου, τοῦ γνησίου θεράποντος τοῦ ἀκαταλήπτου καὶ δημιουργοῦ τῶν ἀπάντων Θεοῦ ἐν βραχείᾳ λόγῳ ἐκ τῶν πλείστον διεξελθόν μετελεύσομαι εἰς τὴν νῦν καθ' ἡμᾶς προσελθούσαν παρ' αὐτοῦ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν προειμένου μάρτυρος Δημητρίου προμήθειαν, ὅπως κινδύνους καὶ ἰδρώτας ὑπὲρ ἀναξίου δούλου προήλατο, καὶ ὅς τὴν πόλιν παρ' ἐλπίδας ἐξ ἀφρεύτων κινδύνων ἐρύσαστο. Τῶν γὰρ πολλὰς λελεγμένων τῶν προσπαραινμένων τῇ θεοσώστῳ ταύτῃ πόλει Σιλαβίνων, τῷ δοκεῖν τὰ τῆς εἰρήνης κρατούντων, ὁ τότε τῆς τῶν ἐνθάδε ἐπαρχόντος κρατεῖν κελουθεῖς, ποῖα τρόπον ἢ τίνας χάριν τὰς θεοσώστους τοῦ ὑπὸ Θεοῦ λαχόντος βασιλευσέν ἡμῖν, διὰ ἀναφορῶν ἐνήχησεν ἀκούσ. κατὰ τοῦ τῶν Ρυγγίνων βῆγος, τοῖνομα Περβούνδου, ὅς διαδέσει δολὰ καὶ γνώμῃ πονηρᾷ κατὰ τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως βουλευσαμένου.

Cum celebris nostri et propugnatoris et creatoris Demetrii, incomprehensibilis omniumque conditoris Dei servi genuini, miraculorum e plurimis multitudinem, quam ex parte proponere statueram, brevi sermone modo percurrerim, ad eam, quæ nobis ab eo, qui pro nobis animam posuit, martyre Demetrio ætate nostra obvenit, curam transibo, quanta pericula ac sudores pro indignis servis subierit, et qui civitatem præter spem periculis inevitabilibus liberavit, exponens. Cum igitur sæpius dicti, qui custoditæ huic a Deo civitati adjacebant, Sclavi ea, quæ pacis erant, quemadmodum apparebat, servarent, is, qui tunc horum locorum gerere prefecturam jussus erat, certo modo, quadamque ex causa rerum divinarum peritas illius, qui tunc nobis imperare a Deo erat sortitus, aures adversus Runchinorum d regem, nomine Perbundum e, veluti qui affectu animoque fraudulentamente mala adversus civitatem nostram meditaretur, per criminum delationes ferit.

Perbundus, nationis Sclavice rex, perfidie accusatus.

186 Qui

A. *Ανοήτως.*
ad imperatorem, ut hic jussisset, captivum ducitur.

186 Qui coronatus a Deo imperator f' divinos suos apices ad praefecti potestatem misit, injungens, ut regem illum, quo ei videretur modo, vinctum ad sese transmitteret; cumque pia hujusmodi littera iis, qui inter primores eminebant, exhibita clam fuissent, statim illum, in civitate versantem, comprehedentes, ferro vinctum, ut imperatoriae litterae continebant, ad praedictum rerum administratione admodum occupatum imperatorem miserunt g....

o
Sclavi hinc Thessalonicam aggrediuntur, ab eaque, S. Demetrio.

187 Atque ita praedictis barbaris post factum murorum circuitum die prima quiescentibus, servator ac propugnator noster, laboriosusque Christi martyr in locis, ad plagam, muro unico circumdata, cognominatam Arcton, ubi parva portella existit, sitis, non in somnio, sed in veritate apparet pedibus cursim incedens, chlamyde, ab humeris dependente, indutus, virgamque in manibus ferens, ac veluti Sclavos, qui ibidem in civitatem irrumpebant, e dicta portella exigeret virgaque feriret, dicens: Hos Deus male adduxit, deinceps ego quid hic faciam h?

h
B
quinonnullis sese spectandum praebet,

188 Atque ita illos per dictam portellam e civitate expulsi est visus. Hoc visionis prodigium, cum statim narratum fuisset, civibus audacium, utut haud magnam, indidit. Rursus autem alii viderunt benignum illum Martyrem patriasque servatorem extra murum currentem, quosdamque peregrinos robustos, ac aspectu praefulgidos, scutiferos audaces, ut quibusdam etiam murorum locis starent, resisterent atque excubias agerent, adducentem i... Ac cum illud factum ab iis fuisset, omnique interior lignea materia esset combusta, nullo modo ferorum commissuram laxari, sed ea velut in unum conflari seu alium in statum concresecere evenit.

o
opem suis ferente, recedere coguntur,

189 Ita eadem portella, utut combusta, salva permansit, ita ut barbari perculti a loco hujusmodi recederent, plagaque haud paucae vulneraque ac caedes in ipsis barbaris modo invisibili fierent, non modo in eodem loco, verum etiam per omnem terrae plagam atque in mari. Postquam igitur ita per dies tres k... prope portas, locaque, quae ab eis capti facilia laboreque nullo expugnabilia fuerant existimata, simili modo fortunaque adversa pugnassent, cum planctu ac ejulatu et principibus, qui divinitus eis a certaminum Victore fuerant occisi, et iis, qui ab eo icti fuerant, secum acceptis ad loca propria pugnantes adversus invincem abierunt l.....

t
parsque eorum, cum latrocinari adhuc pergeret,

190 Barbari autem, cum invicem pugnabant, iis, qui illos extimularant, dicebant: Nonne nobis, neminem in civitate, nisi senes quosdam, paucasque mulierculas, superesse, dixistis? Unde tanta, quae nobis restitit, in civitate populi multitudo? Sanctorum id fuisse militare auxilium, civitati pro nobis per certaminum Victorem allatum, manifestum omnibus fuit m... Atque hoc rursus per illius, qui civitatem amat, preces allatum fuit militare subsidium. E Sclavis enim omnibus ii, qui a Strymone n et Runcino o sunt, reliquis, qui

o

186 Ὅστις θεοσεφής βασιλεὺς θέλων αὐτοῦ κεραιῶν D πρὸς τὴν ὑπάρχον ἔβουσαν κατέπεμψε, κελύσας τὸν αὐτὸν λόγα, οἷοι νομίσει τρόπου δέξιμον πρὸς αὐτὸν ἀποστείλαι· καὶ τῶν τοιοῦτων εἰσεβῶν κεραιῶν τοῖς ἐξόχοις τῶν πρώτων ἰδία ἐφανισθεισῶν, τοῦτον αὐθάρῶν ἐν τῇ πόλει διάγοντα κρατήσαντες ἐστειλαν σιδηροδέσιμον, καθὼς τὰ θεία περιέχον γράμματα, πρὸς τὸν λεχθέντα πανήμερον βασιλέα....

187 Καὶ οὕτως τῶν λεχθέντων βαρβάρων τὴν προτὴν ἡμέραν μετὰ τὴν περίσδον τῶν τειχῶν καταπαυσάντων, ὁ λυτρωτὴς καὶ ὑπέρμαχος ἡμῶν καὶ πολέμοχος τοῦ Θεοῦ μάρτυς φαίνεται οὐ κατόναρ, ἀλλὰ καθύπαρ ἐν τοῖς πρὸς τῇ λεγομένῃ ἄρκτῳ τοῦ μονοτείχου, ἐνθα παραπύλιον ὑπάρχει μικρὸν, πεζοπόρος, τὴν χλαμίδα ἄνω διαναβαλλόμενος καὶ ῥάβδον τῇ χειρὶ ἐπιφερόμενος, καὶ ὡς ἐκείσε δὴ ἐκ τοῦ λεχθέντος παραπύλιου τοῦς Σκλάβους τῇ πόλει εἰσβαλόντας τοῦτους ἐκδιώκειν καὶ τῇ ῥάβδῳ μαστίζειν λέγων. καθὼς ὁ Θεὸς ἤγαγεν αὐτοῦς, λοιπὸν ἐγὼ τί ποιῶ ὠδε.

188 Καὶ οὕτως αὐτοῦς ἔξω διὰ τοῦ λεχθέντος παραπύλιου ἐκ τῆς πόλεως ἐξώσασθαι. Γούτο θαῦμα τῆς θεωρίας αὐτῆα ἐξηγήθηεν δάσος κἄν μικρὸν τοῖς πόλιταις ἐνέθηεν· ἕτεροι δὲ πάλιν ἐωράκεισαν τὸν εὐσθεὴν τοῦτον μάρτυρα καὶ σωσπίταρον διατρέγοντα ἐξέδρον τῇ τείχει καὶ ζένους τινὰς σθεναροῦς καὶ τῇ δεξῇ ὑπερλάμπρους ἀσπιδιώτας εὐτόλμους ἀξιοῦντα, καὶ εἰς τόπους τινὰς τῶν τειχῶν ἐστάναι, παρατάσσεσθαι τε καὶ παραφλάττειν.... Καὶ τοῦτον παρ' αὐτῶν γνωμόνου, καὶ τῆς ἐνθὲν ζυλῆς πάσης καθύσσης, μὴ δ' ὄλιος τὴν τῶν σιδηρῶν σύνθεσιν πρὸς τὴν χωνύσσαι, ἀλλ' ὡς ἐνεγκωμισμένα, καὶ ἐν ἐτέρω προσηπηγητόα εἶδει.

189 Οὕτω τὸ αὐτὸ παραπύλιον καὶ κἄν οἶον διέμεινεν, ὡς τοῦς βαρβάρους ἐκπλαγίνας τοῦ τοιοῦτου ἀποστῆναι τόπου, πληγὰς τε οὐκ ὀλίγας καὶ τραύματα καὶ φόνους ἐν τοῖς αὐτοῖς βαρβάρους ἀόρατος γενεήσθαι, οὐ μόνον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλης τῆς χειράσσης καὶ κατὰ δόλιαντα. Ἐπεὶ οὖν τρεῖς ἡμέρας οὕτως... ταῖς πύλαις καὶ πρὸς τοῖς παρ' αὐτῶν συνοραθεῖσιν εὐδαλοῦς καὶ εὐμαχηωτάτοισι τόποις κατὰ τὸν ὄμιον πολεμήσαντες τρόπον τὴν τε δυστυχίαν μετὰ Ἐρήνου καὶ ὀλοκνημῶ μὲν ἑαυτῶν λαβόντες, καὶ τοῦς θεῶθεν αὐτοῖς σφαγίνας F ἄρχοντας διὰ τοῦ ἀλλοφάρου, καὶ τοῦς αὐτοῦ πληγένας, μετ' ἀλλήλων μαχόμενοι εἰς τοῦς ἰδίους τόπους ἀπληθύνον....

190 Οἱ δὲ βάρβαροι πρὸς ἀλλήλους μαχόμενοι ἐλεγον τοῖς διεγείρασιν αὐτοῖς, οὐκ ἐλέγετε ἡμῖν, μηδένα ἐν τῇ πόλει ὑπεῖναι, εἰμὴ τινὰς γέροντας καὶ ὀλίγα γυναικάρια καὶ πῶθεν ἡ τοσαύτη πληθὺς τοῦ ἐν τῇ πόλει λαοῦ ἡ ἀντιπαρατάξασμένη ἡμῖν; τοῦτο δὲ πᾶσιν ὄφλου καθέστικεν, ὡς ἡ τῶν ἁγίων διὰ τοῦ ἀλλοφάρου γενομένη τῇ πόλει ὑπερ ἡμῶν συμμαχία... Καὶ ταύτη δὲ πάλιν διὰ τῶν τοῦ φιλοπόλιδος προσηπειῶν γεγνηται ἡ συμμαχία τῶν γὰρ ἀπάντων Σκλαβίνων τῶν * ἀπὸ τοῦ Στρομῶνος καὶ Ρυγγίνου, λοιπῶν ἐκ τῶν ἐνθεν μερικῶς καταπαυσάντων καὶ διαζευκτων ὄφλου, τοῦς δολατῆτους πλοστῆρας τοῦς ἐπὶ παρακομιθῇ καρπῶν ἐν τῇ βασιλευσῶσῃ ἀνόντας πόλει παμπόλους ἐκπορῶσαντες, ἀπὸ τε τῶν νήσων καὶ τῆς στενῆς δολάττης, καὶ τῶν ἐπὶ τὸ Πόριον καὶ Προκόνησσον τόπους καὶ αὐτοῦς τοῦς εἰς τὸ τελευτεῖον ἄμα τῶν πλοσίμων αἰχμηλωτῆσαντες μετὰ πλείστον νῆων οἶκα ἐπὶ ζυλάκουσ ἀπίασιν.

A

191 Τότε δὲ ὁ τῶν πραγμάτων κύριος ὁ χριστοστεινὸς ἡμῶν βασιλεὺς τὴν ἐπιμονὴν καὶ ἀλαζονίαν τῶν ἐχθρῶν ὄρων οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς πόλιν, ἐπὶ δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς τολμᾶν ἀντιπαράσταθαι τοὺς κρατοῦντας, ἤϊωσε τοὺς ἐκ τοῦ αὐτοῦ φιλογρίστου στρατοῦ διὰ Θράκης καὶ τῶν ἀγίων κατὰ τῶν τοῦ Στρυμόνος καταστρατομεδεύσαι, οὐ κρυφῶν ἦτοι λαθραίων, ἀλλὰ καὶ προμνήσας αὐτοὺς τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπέλευσιν * οἵτινες προεργασίτες, τὰς κλειούρας καὶ τοὺς ὀχυροτέρους ἐκποῦς καταλαβόντες πρὸς ἀντίστασιν τῶν ῥωμαίων ἐκ στρατευμάτων ἀνωπλίζοντο, πᾶσαν τὴν βάρβαρον τό- διαφόρων ἡγῶν βοήθειαν εἰς συμμαχίαν προτρέψά- μνοι.

B

192 Ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ τοῦ εὐσθενοῦς, ὡς λέλεκται, μάρτυρος μετὰ τῶν λοιπῶν ἁγίων καθοπλισαμένου, νίκης τὸ ῥωμαίων κατὰ τῶν Σκλαβίνων ἀνέδειξε στρατοπέδον καὶ εἰς αὐτὸ πεποιθήσαν ἐνέδρας τοὺς αὐτῶν σθεναροὺς καὶ ἐλόχους καὶ ὀπλίτας κατέσφαξαν, καὶ ἐφυγεν πᾶσα ἡ βάρβαρος φυλὴ, ὡς τε τινὰς εἰσδραμόντας τῇ καθ' ἡμᾶς Θεοφυλάκῃ πόλει κρυφῶν δι- ἠγεραν, ἐφ' ἣ ἐξελθεῖν εἰς τὰς αὐτῶν κάσας τὰς πλησίον, καὶ καρποὺς τοὺς αὐτῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ἀφάρτου φόβου, καὶ τῆς γενομένης ἐν αὐτοῖς κατασφάγῃς τὰς αὐτῶν φαμίλιας παντὰ καταλείποντας τοῖς μέρεσιν * προσπλάσαι, καὶ ἵν' ἀπορήσῃαι τοὺς νικηθέντας καὶ φυγάδας πολίτας, ἅμα γυναῖκιν καὶ τέκνοις, εἰς τὰς κάσας τῶν περὶ πόλιν καὶ λοιπῶν πλησιάζοντων τύπων ἀπίοντας καὶ φέρον σίτον, ὄσπρια, καὶ ἄλλους, ἀποσκευὰς καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπιόντων ἀποκομιζόντας, ἀπλοῦς καὶ ὡς ἔνεστιν διὰ τὴν ὁδὸν καὶ τὸν κάσωνα, ἡμυχίονας, καὶ ὅπερ αὐτοὶ κατὰ τῆς πόλεως ἡμῶν ἐβουλεύσαντο, τοῦτο διὰ τοῦ μάρτυρος ἡ ἄνω πάντως πρόνοια εἰς αὐτοὺς ἐπαυγάγε.

* adde
τουτοῖς

C

193 Τοῦ γὰρ στρατοῦ ἐκεῖσε ἐκ τοῦ δικαίου καὶ εὐσθενοῦς βασιλεὺς ἡμῶν λαχόντος σταλέντος ἐπὶ παρατάξει τῶν Σκλαβίνων, σποσφάρα σκάφη καὶ πρὸ τῆς ἡμῶν αἰχίσεως ἐγκαυθᾶ ἀπέστειλε. Τῶν κρατοῦντων καὶ ἐν τούτῳ ἀργησάντων, διὰ τὴν φόβον, ὅπερ ἐποίησαν ἐκ τῶν ἐγκαυθᾶ ἐκφορῶν μήπως γνωσθέντες ἀγανακτήσει καὶ ὑποβληθῶσιν, καὶ εἰμὴ ἄχρι πέντε χιλιάδων σίτου φήσαι ἀρκεῖν τῇ πόλει, ὃ λεγθεὶς ἡμῶν δεσπότης θεῶν ἐμπνευσθεὶς ἐξήκοντα χιλιάδας σίτου σταλῆναι ἡμῶν ἐκέλευσεν. Τότε δὲ μετὰ τὴν τοῦ σίτου ἐκπόρην καὶ τῶν λοιπῶν εἰδῶν καὶ καρῶν, ἐπὶ τούτων παραφυλακῇ καταπευσάντων, τὰ τῆς ἐσχάτης ἀπε- νέγκμασιν οἱ βάρβαροι εἰς εἰρήνην λοιπὸν προσέλαλ- σαν. Τίνα οὖν αἶνον, ἀγαπητοί, ἢ τίνα ἔμνον ἀναπέμ- φουμεν τῷ μόνῳ ἀγαθῷ Θεῷ ἀντὶ τῶν τούτων γεγε- νημένων τῇ καθ' ἡμᾶς πόλει ἀνεκλαήτων θανάτων, τῷ δωδαικῷ ἡμῶν τοιούτου φωστῆρα, προστάτην καὶ σύμμαχον, ὃς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διηρηκὸς ὑπὲρ ἡμῶν τῷ δεσπότη τῶν ἀπάντων Θεῷ προῖεμενος οὐ διέ- λειψεν, εἰδὲ διαλείψει τὰς ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀναξίων αὐ- τοῦ δούλων ἱκεσίας ἀδικαίπτως τῷ σώτηρι καὶ Θεῷ ἡμῶν προσάγων; τὰς... τότε ποιησαμένον ἀρχόντων ξένων τε καὶ ἐγχωρίων τὰς τῇ πόλει γενομένας ἀμελείας τε καὶ λύπας καὶ παμπόλλων αἰτιῶν τρόπους καὶ βουλάς, ἃς μόνος ὁ ἀβλοφόρος ἐνίκησεν, εἰ βουληθεὶς τίς ἐν βραχεὶ ἐκθέσθαι οἴμαι, τινὰς ληρωθεῖν, ὡς αὐτοὶ εἴησται.

iis, quæ in Faro ac Proconisso p̄ sita sunt, habi- tabant, atque ipsosmet etiam, qui a vectigalibus erant, una cum iis, quæ ad navigationem spectabant, capientes, cum navibus plurimis ad casas q̄ suas revertebantur.

A. ANONYMO.

p̄

191 Tunc autem rerum dominus, corona- tus noster a Christo imperator, inimicorum obstinationem atque arrogantiam, non solum civitatem nostram, sed præterea etiam eos, qui principatum obtinebant, aggredi audent, conspiciens, eos, qui ad exercitum suum Christi amantem spectabant, contra eos, qui ad Strymonem sedes habebant, non occulte aut furtim, sed et, quæ adversus eos in procin- ctu erat, expeditione ante denunciata, per Thraciam locaque vicina movere jussit. Qui rem prænoscentes, angustiis locisque firmo- ribus occupatis, ut Romanis exercitibus resiste- rent, arma ex adverso, universis variorum regum barbaricis auxiliariis copiis ad belli societatem vocatis, pararunt.

q̄
a misso per
imperatorem
exercitu

E

192 Verum et hæc in re, potens, ut dictum est, Martyr, reliquis cum Sanctis arma subministrans, Romanum exercitum contra Scla- vos victorem effecit, perque insidias, quas ipsimet struxerant, fortes eorum, præstantiores- que ac armatos occidit; atque omnis gens bar- bara fugam arripuit, adeo, ut quosdam, qui ad nostram custoditam a Deo civitatem con- fugerant, clanculum monuerit, ut ad casas suas, prope eam sitas, exirent, fructusque earundem colligerent, quo, ob ineffabilem timorem factamque in se cædem familias suas omnino relinquentes, ad partes illas accederent; popularesque, qui devicti erant ac fugiebant, cum uxoribus ac liberis ad sitorum prope illam reliquorumque vicinorum locorum casas abeun- tes frumentumque ac olera ferentes, erat vi- dere, uti etiam, qui impedimenta reliquaque, fugæ congrua, humeris portabant, alios iner- mes, atque, ut per viam ac ardorem lice- bat, semi-vestitos; ac quod ipsi contra civi- tatem nostram meditati erant, id per Mar- tyrem superna Providentiâ supra eos omnino induxit.

E
magnam præ-
terea cladem
accipit,

193 Is porro, qui juste ac pie nobis impe- rare est sortitus, misso ad Sclavos oppugnand- os exercitu, navigia etiam, frumento onusta, ad petitionem nostram huc misit. Cum et hæc in re, qui rempublicam administrabant, ob timorem, ne, qui terræ proventus distrahebant, rem noscentes contra se indignarentur, nihil omnino facerent, dicerentque, nec nisi ad quinquaginta usque frumenti millia civitati sufficere, prædictus Dominus noster, divinitus inspiratus, sexaginta frumenti millia mitti nobis jussit. Cum au- tem, dum et frumentum et cibaria reliqua ad- veherentur, carabi r̄ etiam ad ea custodienda ap- pellerent, barbari extrema passi de pace tandem sunt locuti. Quam igitur gloriam, dilecti, aut quam laudem ob ineffabilia hujusmodi civitati nostræ facta mirabilia daturus sumus Deo, qui dedit nobis lumen hujusmodi, patronum ac commilitonem, qui, animam suam assidue pro nobis rerum omnium Deo offerens, non desit, nec desinet pro nobis, servis suis indignis, preces Servatori nostro ac Deo absque inter- missione offerre s̄?... Si quis, quæ civitati tunc a principibus, peregrinisque et indigen- nis obvenere, et angustias et tristitias et causa- rum plurimarum modos ac consilia, quæ solum

imperator,
qui exercitum
miserat, an-
onymam etiam
Thessaloni-
censium sub-
mittente.

F

lus

A. ANONYMO.

lus certaminum Victor superavit, exponi paucis velit, aliquos, ut ipsis solitum est, nugaturos, existimo, falsaque singula celebris Martyris miracula e propriis suis opinionibus pro solemnino suo more pronuntiabunt *t.* Dei porro voluntate par exitus universos manet, quibus omnium Princeps ac Dominus Christus, verus Deus noster, par pari secundum æquum iudicium suum referet; quia ipse est vivorum ac mortuorum iudex. Ipsi gloria in secula etc.

καὶ ψευδεῖς διὰ τὰς οικείας γνώμας τὰς τοῦ δαυδίου μαρτυροῦ μερικὰς θαυματουργίας, ὡς εἰθισται αὐτοῖς, ἀποκαλέσωσιν· ψήφῳ γὰρ θεῖα τοῖς πᾶσι ἰσάροπος ἢ ἐκείσε γίνεται, οὐδὲ ἀμφίβεται ὁ πάντων δεσπότης καὶ κύριος Χριστός ὁ ἀληθινὸς ἡμῶν Θεὸς κατὰ τὴν αὐτοῦ δικαίαν κρίσιν· ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ζῶντων καὶ τεθνεώτων κριτὴς· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, etc.

A N N O T A T A .

a *Est et hoc caput ex iis, quæ haud integra e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. verso 162 usque ad fol. 187 extenditur, descripta habemus. Ea proinde, quæ in Annotatis, cap. præcedenti ad lit. a subneais, de hujus edendi methodo lectorem monui, pro hic repetitis quantum ad caput præsens habenda sunt. Hoc porro in laudato Mazarinæo codice sequentem hunc præfert titulum: Περὶ τῆς κατὰ τὸν Περβούνδου λιπέου καὶ ἀνευδότου πολιορκίας, De fama sub Perbundo obsidioneque obstinata.*

b *Hic auctor noster anonymus iis, quæ præsentis cap. narrat, sese æqualem luculentissime prodit; quandonam autem ista evenerint, studiosus lector intelliget ex iis, quæ infra tum ad caput præsens, tum ad aliud proxime subsequens notabo.*

c *Sclavi ergo haud procul a Thessalonica, cum civitatem hanc obsidione, cap. præsentis memorata, presserunt, sedes habebant. Nec est, cur id mirum cuiquam appareat, cum obsidio ista seculo octavo senescente, uti infra docebo, verosimiliter acciderit, hocque eodem seculo, imo etiam citius, gens Sclavica, uti infra pariter docebo, in Romani imperii terris sedes habuerit.*

d *Unius hoc est e diversis, quibus Sclavica gens constabat, nationibus nomen, ei fortassis inditum, quod haud procul a Rusio, Traciæ urbe, sedes haberet. Equidem eam aut in Macedonia aut in hujus regionis vicinia ac proin haud procul admodum a dicta civitate habitasse, e subdendis apparet.*

e *Hujus Sclavorum seu regis, uti hic vocatur, seu principis nomen nusquam apud historicos sive Græcos sive Latinos invenire quivi.*

f *Utinam auctor noster imperatoris, a se hic memorati, nomen alicubi prodidisset! Ita de rerum, ab eo narratarum, epocha certius aliquid statui potuisset. Ego interim, quæ hic refert, Constantini septimi, qui seculo octavo ad finem vergente imperii habenas tenuit, ætati innectenda, verosimile autumo; rectene, an secus, ex iis, quæ infra notabo, studiosus lector statuet.*

g *Hiscæ, quæ huc usque cap. præsentis recitata sunt, præmissis, auctor noster mox narrat, qui, Perbundi regis captivitate audita, binæ nationes Sclavicæ, Runchini scilicet et Strymonii, eum non interfici, sed sibi remitti, ab imperatore, contra Agarenos belligerante, per nuncios postularint, ac qui, responso, quo post bellum Agarenicum libertati restituendum Perbundum imperator promittebat, accepto, ab ira, qua ante flagrabant, fuerint revocata. Addit porro, Perbundum, suadente ac juvante Cæsareorum interpretum uno, fuga evasisse, iterumque nihilominus in loco, haud procul a Sclavis aliis sito, ad quem fugerat, captum fuisse; atque id, cum ad illos Sclavos alios, ut facere nullo negotio potuisset, haud fugerit, singulari Dei providentia sanctique Demetrii intercessione factum, contendit, maxime cum Perbundus, si ad suos redire potuisset, bello crudeli ac pertinaci in imperii terras sævire meditaretur, idque a fuga feliciter retractus, necique imperatoris jussu datæ executioni mandare haud potuerit. Attamen nec sic Thessalonicensibus a belli infortunio quietis esse licuit; a necis enim, Perbundo illata, tempore diversæ, ut auctor noster eastantibus in codice Mazarinæo verbis narrare pergit, gentes Sclavicæ, ac præ ceteris Strymonii, Runchini et Sagodatæ bello Thessalonicam sunt aggressi. Ac primum quidem vicina omnia civitatis loca, incolis etiam in captivitate abductis, biennio integro depredati quotidie sunt. Hinc, cum simul cives, obsidione arctissima conclusi, nec terra nec mari quidpiam annonæ sibi comparare possent, aut, qui id tentarent, ab inimicis occiderentur, fames tam valida civitatem invasit, ut, multis licet ob hanc fugam dilapsis, reliqui tamen, qui in civitate supererant, non tantum asinorum ac equorum carnes, sed et alios cibos, multo magis ingratos, edere cogerentur. Imperator interim, cum exercitum, quod alio bello distineretur, mittere non posset, navigia bellica (Græcè πλοῖα vocantur) minora decem, diversi generis cibariis onusta, Thessalonicensibus in auxilium submittit. Verum, cum cibariis illis paulo quidem ad tempus imminuta, minime tamen sublata esset fames, imo hanc etiam, qui navigiis, ab imperatore submissis, advecti erant, deinde auferent, ad Thebarum ac Demetriadis partes, quo a Belegezitis, qui, quamvis et ipsi natio essent Sclavonica, pacem tamen, ut apparet, cum Thessalonicensibus tunc colebant, alia cibaria emerent, præfata, quæ imperator miserat, navigia decem, simulque, quæ sibi adhuc restabant, aliquot alia minora, robustioribus civitatis viris omnique juventutis flore instructa, mittere, civitatis primoribus ac civibus est visum. Cum vero illa e portu Thessalonicensi solvissent, Dragobitarum principes id edocti, contemptuque, qui in civitate dumtaxat relicti erant, viros minus robustos ac numero pauciores habentes, Thessalonicam, quam haecenus dumtaxat fere tenuerant inclusam, totis viribus aggredi, impressionemque in muros, quo eam expugnarent, facere decreverunt. Hunc igitur in finem paratis bellicis omnis generis instrumentis, Runchini et Sagodatæ, nationes Sclavicæ, quas sibi tum Dragobitæ adjunctas habebant, adversus civitatem universi simul, Sagodatæ quidem una cum Dragobitis terra, Runchini vero mari per navigia moverunt. Ac primo*

A primo quidem die muros undique circumdedere, circumcursantesque, qua possent ii parte facilius expugnari, speculati sunt, nec aliud tum fecere; illis autem, postquam id fecissent, quiescentibus, Deus, qui jam Sclavos Strymonios, ne cum ceteris, uti ex inito cum his pacto debuissent, Thessalonicam aggredierentur, prodigiose averterat, Thessalonicenses, qui, hostium accessu perterriti, auxilium ab eo supplicibus votis postularant, ad fortitudinem, S. Demetrii visione ipsis oblata, excitat. Qui postremum hoc factum sit, cap. præsentis modo exponitur descriptis e codice Mazarinæo verbis Græcis, quæ punctorum interpositionem hic proxime excipiunt.

h Licet auctor, quam hic narrat, visionem non in somnio, sed in rei veritate fuisse oblata asseveret, absit tamen, ut re etiam vera Sanctus, quæ hic ei affinguntur, dixisse credatur. Non raro est factum, ut, qui visionibus afficerentur, multa sese videre ac audire existimarent, quæ ut locum unquam reipsa habuerint, aut etiam habere potuerint, multum abest. Hæc etiam visionibus nonnullis supra relatis applica.

i Apparitionum seu visionum hic relatarum fama, late mox serpens, Thessalonicensibus, uti auctor noster verbis Græcis, e codice Mazarinæo apud nos non descriptis, narrat, animos utcumque reddidit, noctem tamen duxerunt insomnes; die autem illucescente, Sclavi undique et mari et terra omni armorum genere muros sunt aggressi, atque in παραπύλιω, seu portam minorem portellamve, in mox relata visione memoratam, quo hac sibi viam in civitatem aperirent, ignem conjecere; verum quam ipsis improspe et hoc et tentata civitatis expugnatio cesserit, auctor noster verbis, in codice olim Mazarinæo fol. 179 recto et verso estantibus hinc punctorum interpositionem proxime excipientibus exponit.

k Voces aliquot in codice olim Mazarinæo hic eesse sunt; ut autem e reliquis sensus perfectus formetur, esse puto supplendum πρὸς, Latinamque idcirco interpretationem sensui ita suppleto accommodari.

l Atque ita, ut verbis jam præmissis ab auctore nostro narratur, per S. Demetrium seu potius per angelos, illo Sancto nostro a Deo id impetrante, Sclavorum obsidione, cap. præsentis memorata, liberata fuit Thessalonicensis civitas; ut autem id vere per prodigium factum fuisse, auctor luculentius ostendat, mox etiam, postquam Thessalonicenses de felici isto successu summas Deo ac sospitatori suo S. Demetrio egisse gratias, retulit, in cod. olim Mazarinæo fol. 180 subjungit, quæ punctorum interpositioni proxime hic subduntur.

m Hic modo in cod. olim Mazarinæo non pauca, a nobis iterum ob temporis brevitatem, quo is ad manum fuit, non descripta, auctor subjungit; ac primo quidem paucis post diebus etiam illos, qui ad annonam a Belegizitis emendam fuerant cum navibus emissi, incolumes, patrocinante suis S. Demetrio, una cum haud parva, quam advehebant, frumenti copia esse reversos, cum jam Thessalonicæ obsidionem deserere compulsos fuisse Sclavos, apud Belegizitas didicissent; deinde vero addit, liberatam quidem modo a se exposito Thessalonicam Sclavorum obsidione fuisse, haud tamen propterea cessasse quotidianas fere horum in loca Thessalonicæ vicina excursiones, factasque ex insidiis, quibus hæc ipsa civitas aliquando interciperetur, in loca alia, civitatis ejusdem muris quam proxime adjacentia, irruptiones, quibus fiebat, ut et captivi abducerentur quam plurimi, et alia non pauca Thessalonicensibus inferrentur damna. Est porro, quemadmodum auctor prosequitur, præterea factum, ut, cum continuo de Thessalonicâ occupanda barbari cogitarent, varique hunc in finem varia instrumenta bellica effingere niterentur, quispiam ex iis, instrumentorum hujusmodi, utut natione Sclavus, construendorum peritior, miri artificii turrim ligneam, qua Thessalonicam certo expugnandum asserebat, excogitavit. Verum cum, turris illius delineatione Sclavicæ gentis principibus proposita ac approbata, sibi que per illos, qui jam civitati, quo adversus hanc machinæ existendæ periculum facerent, copias inexpectato admoverant, necessariis ad constructionem subministratis, manum operi, multis ei opem ferentibus adnoturus jamjam esset, subito ei spectandum sese obtulit S. Demetrius, alapaque in facie percussus mentis impotem reddidit, adeo ut fugam celerrime arripuerit, atque in montes desertos, frustra insequentibus aliis, opusque ut exordiretur, inclamantibus, ex hominum conspectu, non secus ac fera hunc vilans, secesserit. Ibi porro, donec Sclavi, machina bellica, qua Thessalonicam expugnatum iri sperant, infecta ob architecti fugam manente, suscepta in Thessalonicenses expeditioni nuntium remisere, commoratus est; tunc autem mentem sanam, quam, agente Sancto, amiserat, recepit, eique iterum Demetrius apparuit ac mandavit, ut, locis solitariis relictis, Thessalonicam ingrederetur: quod cum ille fecisset, effigiemque S. Demetrii in civitate isthac fuisset conspicuus, a viro, per illam representato, sese fuisse percussus, atque ne delineatam a sese turrim ligneam exstrueret, impeditum, omnibus edixit, fidemque Christianam amplectus, sacris Baptismatis undis fuit ablutus. Ita tum de suscepta a Sclavis contra Thessalonicam, quo civitatem hanc per bellicam novi artificii machinam expugnarent, expeditione, tum etiam prodigiis, quibus, ut hæc felici successu careret, est factum, loco supra cit. multo fusius codex olim Mazarinæus; isthæc autem omnia in codice nostro Ms. Græco † Ms. 193 etiam narrantur, in compendium a Joanne Stauracio contracta. Verum cum hic scriptor auctori nostro anonymo, a quo illa in litteras missa fuere, antiquitatis palmam (adi commentarium prævium num. 25 et seq.) verosimillime cedat, nullum prorsus, aut certe admodum exiguum pondus anonymi nostri dictis potest adjungere; hæc vero sunt hujusmodi, ut verosimillime apud omnes fidem facile inventura haud sint. Utut sit, verba Græca reliqua, quibus iste in codice Mazarinæo a pag. 148 usque ad pag. 187 caput præsens absolvit, punctorum interpositioni modo subjungo.

n In Macedonia (adi ad vocabulum Strymon in Lexico Geographico Baudrandum) situs est fluvius, Strymon nominatus atque e monte Orbelo ortus; fluvio isti Thema seu provincia, a Constantino Porphyrogenito lib. 2 de Thematibus seu minoribus provinciis, in quas imperium Orientale, cum jam nullis sui partibus temporum infortunio mutilatum fuisset, erat divisum, loco tertio recensita, verosimillime, ne dicam indubie adjacuerit, nec dubito etiam, quin Sclavi Strymonii,

A. ANONYM.

monii, de quibus hic auctor noster anonymus, ad fluvium illum, seu in mox dicta, quæ ad eum sita fuerit, imperii provincia, sedes habuerint, cum ea, quæ cap. præsentis narratur, evenere. Ea sedet sententia, quod tunc, imo etiam citius, loca non pauca, a civitate Thessalonicensi haud procul admodum remota, Sclavi occuparint; quod hunc in modum ostendo. Constantinus Porphyrogenitus laudatus *De administr. Imp. cap. 32 de Servis*, qui gens Sclavica erant, sic scribit: Principatu autem Servie a patre ad duos fratres devoluto, alter sumpta populi parte dimidia, ad Romanorum imperatorem Heraclium confugit; qui et excepto locum ad inhabitandum dedit in Thessalonicæ themate (*Macedonia nimirum, quæ ad Thessalonicæ thema spectabat*) qui ex eo tempore Servia nuncupatur. Jam inde ergo ab ætate Heraclii, qui seculo septimo ad mediam sui partem nondum profecto imperii habenas moderatus est, Servi ac proin ex dictis Sclavi sedes, a Thessalonica haud procul remotas, habuerunt. Sclavi quidem illi, aut certe præcipua eorundem pars, non diu admodum post, sedibus illis, quas ab Heraclio obtinuerant, relictis, regionem aliam, quæ modo, deducta abs illis nomenclatione, Servia vocatur, inhabitandam acceperunt; verum aut aliquos saltem ex iis, qui semel sibi concessas ab Heraclio sedes haud reliquerant, aut certe Sclavos alios seculo septimo jam senescente loca, a Thessalonica haud procul remota, occupasse, ex iis, quæ Theophanes, Cedrenus et Zonaras de Justiniano Rinothmeto, imperii habenas tunc moderato, memorie produnt, intelligitur. Primi trium horum scriptorum verba, quæ huc faciunt, describo. Sic habent: Hoc anno (689 nempe) Justinianus in Bulgariam et Thraciam eduxit exercitum, Bulgarosque sibi obviam cum armis factos tum primum repulit; et excursionibus subinde Thessalonicam usque habitis, immensum Sclavorum numerum qua belli virtute domitum, qua sponte ad se transeuntem et deditum e patria educens, ad Opsicium partes, trajecto Abydi freto, habitare decrevit. Nec est, quod reponas a Justiniano Rinothmeto Sclavos, quos haud admodum procul a Thessalonica habitasse, ex hisce recitatis Theophanis verbis intelligitur, ex ea patria sua, uti etiam is auctor verbis ejusdem docet, in Opsicium Thema, in Asia e Constantini Porphyrogeniti *De Thematibus* libro situm, fuisse deportatos, ac proin Sclavos seculo octavo seu tunc, cum Thessalonicensis cap. præsentis memorata obsidio accidit, sedes in locis, a Thessalonica haud procul remotis, non habuisse, contra ac auctor noster anonymus loco non uno cap. præsentis indicat. Etsi enim immensum Sclavorum numerum a Justiniano Rinothmeto in Opsicium Thema fuisse abductum, Theophanes, cui etiam Zonaras, Cedrenus aliique scriptores suffragantur, verbis jam datis diserte tradat, eandem tamen sortem Sclavis omnibus, a Thessalonica haud procul habitantibus, obvenisse, nusquam affirmat. Et vero Sclavos adhuc, imperante Irene seu seculo octavo senescente, sedes haud procul a Thessalonica habuisse, ex iis, quæ de rebus, sub imperatrice illa gestis, idem Theophanes memorie prodit, fas est colligere. Audi, qui ad annum 782 loquatur: Hoc anno Irene, pace cum Arabibus confecta, a bellorum cura vacans, Stauratium patricium et celeris cursus logothetam cum numero exercitu adversus Sclavinorum nationes misit: qui cum Thessalonicam et Græciam adiisset, regionem omnem imperio subiecit, et tributum pendere coëgit. Quin etiam Peloponesum penetrans captivorum ingentem turbam et spolia in Romanam ditionem retulit. Adi etiam Constantinum Porphyrogenitum, plus semel jam laudatum, *De administrando imperio* cap. 49 et seq., discasque ex iis, quæ ibidem scribit, sub Nicephoro et Theophilo imperatoribus, quorum prior anno 811, posterior anno 842 obiit, in Peloponeso, regione a Thessalonica haud procul admodum remota, sedes adhuc Sclavos habuisse. Mitto hic Joannem Cameniãtam, qui de Thessalonicæ excidio, seu, civitatis hujus per Saracenos anno 904 expugnatione litteris ea commendat, ex quibus etiam tunc haud procul a Thessalonica habitasse Sclavos, manifestum fit. Sclavos itaque seculo octavo senescente seu tunc, cum obsidione cap. præsentis memorata Thessalonicam presserunt, in locis, a Thessalonica haud multum remotis, reipsa etiam, ut auctor noster anonymus plus semel indicat, habuisse sedes, indubitatim ex omnibus jam dictis apparet, ac proin etiam tunc illos, qui Sclavi Strymonii secundum auctorem nostrum anonymum existere, ad fluvium Strymonem seu in themate Strymonio a Thessalonica haud procul dissito, habitasse. Ceterum tum Sclavos hosce, tum etiam alios in imperii regionibus, haud procul etiam, ut dictum, a Thessalonica remotis, ab ipsismet imperatoribus sedes subinde obtinuisse, et tamen haud raro contra hosce arma postea adhuc movisse, excursionibusque damna illis haud modica intulisse, facile agnoscent, qui vel Constantini Porphyrogeniti de Thematibus administrandoque imperio libros evolverint.

o Adi, quæ supra ad lit. d notavi, dictisque ibidem ex iis, quæ ad lit. præced. observavi, adjungo, Sclavos Runchinos Strymonii finitimos verosimillime existitisse.

p Proconessus insula est Asiæ Minoris in Propontide, quæ, aliis olim Proconnesus aut etiam Proconnesus appellata, Marmora modo nuncupatur. Videsis ad vocabulum Proconnesus in *Levico Geographico Baudrandum*. Porro, pag. 174 typis jam subducta demum observavi, hic paulo ante vocabulum Προκόννησος Græce exarari, non Περών, sed Πέρων, quæ Mysiæ Minoris in Asia ad Propontidis oram civitas est; quare hisce Latinæ ibidem interpretationis verbis, Quæ in Pario ac proconisso sita sunt, sequentia substitue: Quæ parium ac Proconissum versus sita sunt.

q Ita hic vocabulum Σάλας, quod ejusdem proprie cum vocabulo Latino saccus significationis est, interpretandum e sensu duæ.

r Vox hæc apud auctorem nostrum anonymum, uti ex antecedentibus et consequentibus apparet, navigium bellicum minus significat; reperitur autem et apud alios, si non in eadem prorsus, in significatione saltem haud penitus absimili usurpata. Consule ad vocabulum illud in mediæ et infimæ Græcitatibus Glossario Cangium.

f Aliquot hic verba in codice olim Mazarinæo exesa sunt; reliquis autem sensum, quem verosimiliorem existimavi, in versione Latina attribui.

t Haud æqualem verosimillime omnia, quæ cap. præsentis prodigiosa occurrunt, fidem apud omnes æquos etiam rerum æstimatores inventient, etsi interim auctor noster anonymus eos hic, qui, quæ

A *quæ narravit, credituri non sunt, paulo etiam acerbius perstringat. Ulut sit, gesta equidem bellica, quæ memoriae prodit, vere habuisse locum, in animum induco. Et vero ex adjunctis, quibus ea vestit, sub Constantino septimo, Irenes filio, seu seculo octavo senescente evenisse, verosimile apparet. Sclavi enim, quemadmodum refert, Thessalonicam tunc, cum bello alio (adi, quæ supra ad lit. g notata sunt) imperator distineretur, arctissima cap. præsentì relata obsidione presserunt, nec prius ille contra Sclavos movit, quam hi biennii amplius spatio imperii terras ac maxime Thessalonicam armis infestis vexassent; Sclavi autem (vide, quæ supra ad lit. n recitavi, Theophanis verba) sub Constantini septimi imperio, dum is bello adversus Agarenos distineretur, arma infesta per varios imperii tractus circumtulisse videntur, ac tum demum, cum bello Agarenico finem pacè imposuisset, misso in illos exercitu, sese continere, imò etiam imperatoris voluntati submittere fuere compulsi. Irenes quidem imperatricis, non autem imperatoris, sub quo isthæc acciderint, Theophanus laudatus meminit, Verum Irene una cum filio suo Constantino septimo summa potestate imperio tunc præerat, fierique facili negotio potest, ut, quæ Theophanes matri, quod filius minorennis tum adhuc coestiterit, altribuenda judicavit, huic nihilominus illa auctor noster anonymus adscripserit.*

A. ANONYMO.

CAPUT V.

Sanctus, ne Thessalonica a tectis inimicis dolo malo occupetur, damnumque patiat, mirabili modo obsistit a.

B **K**αὶ λόγων εὐπορία καὶ τρόπων ποιητικῶν ἐπίνοια, καὶ πᾶσα πεισις σοφῶν ἀνεμύτων, καὶ τὰ πρῶτα ὑμνίσαι τοῦ ἀβλαστοῦ βουλευσαμένων, δεῖτερα ἐν πᾶσι γνωρίζεται καὶ τῶν καὶ τῶν λόγων καὶ ἀκοῆ καὶ τέχνη ὁ μὲν γὰρ νοῦς τὰ ὑπὲρ ἔνοιαν μὴ φράνων, ὁ δὲ λόγος τῶ ἀπόρῳ στενοχρούμενος, ἡ δὲ ἀκοῆ πρὸς παράληψιν ἀνοουσα, ἡ δὲ τέχνη τῆς σαφεινῆς τῶ μέτρῳ μὴ αὐταρκούσα: ὅσα γὰρ πρὸς Θεὸν οἰκειοῦται, ταῦτα παρὰ ἀνθρώποις ἀκατάληπτα· καὶ γὰρ καὶ τὰ τοῦ μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Δημητρίου θαύματα θεοπάροχα τυγχάνοντα τὰς τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφεῶν ὑπερβάλλουσι τέχνας, ἀλλὰ τὰς ἐκ τῶν εἰρημένων λογογραφῶν καὶ φιλοσόφων εὐθέτους ὡσανεὶ ἐκθέσεις παραδραμόντες πρὸς ὅπερ ἔσμεν βραχεῖς, τὰ μεγάλα ἐν μικροῖς λέξομεν ἔργῳ γὰρ ὄντως, εἰκαὶ τὰ πλεῖστα τῶν αὐτοῦ συμμαχῶν καὶ ἰάσεων ἐν λήθῃ δεδώκασι, ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ὑπερβαίνοντος πάντα νοῦν καὶ ἔνοιαν θαυματουργίαν τοῦ ὄντως φιλοκτιρόμενος καὶ σοσιπλόδος Δημητρίου, καὶ ἐν μικροῖς λέξομεν μεγάλην ὑπάρχουσαν.

E **E**t verborum facultas et figurarum poeticarum solertia et omnis speculationum philosophicarum inventio, quæ etiam certaminum Victoris laudes vel deliberare meditantibus sufficiat, capacitatem et mentis et sermonis et auditus et artis in omnibus excedere dignoscitur. Mens enim, quæ supra intellectum sunt, haud assequitur; sermo autem præ rerum copia, quid primum dicat, est anxius; auditus vero acceptioni est impar; ars porro aptæ explanationi per sese haud sufficit. Quæ enim apud Deum facilia sunt, ea apud homines incomprehensibilia existunt; miracula autem Christi martyris Demetrii, quæ, Deo dante, fuere patrata, oratorum philosophorumque artes exsuperant. Verum, quo breves simus, quas dicti oratores philosophique concinnarunt, appositas utcumque expositiones prætereuntes, maxima verbis paucis prosequemur. Id enim, etsi præstitorum ab eo auxiliorum, curationumque factarum partem maximam oblivione obruant, omnino convenit, illudque adeo intellectum omnem ac cogitationem superantis, vere misericordis ac civitatis servatoris Demetrii, quod et ipsum magnum est, miraculum paucis expediemus b.

Auctor, sese unum duntaxat Sancti miraculum præfatur.

C 195 Ὡς ἴστε, φιλόχριστοι, ἐν τοῖς προτέροις τὴν τῶν Σλαβίνων, ἦγον τοῦ κληδέντος Χάτζονος καὶ τῶν Ἀβάρων καὶ ἐν μέρει ἐκδέσιν ἐποιήσαμεθα, καὶ ὅτι περ τὸ Ἰλλυρικὸν σχεδὸν ἅπαν, ἦγον τὰς αὐτοῦ ἐπαρχίας, λέγω δὴ, Πανονίας δύο, Δακίας ὡσαύτως δύο, Δαρδανίας, Μυσίας, Τριβάλεως, Ῥοδόπησ, καὶ πασῶν ἐπαρχιῶν ἐστὶ μὲν καὶ Θράκης, καὶ τοῦ πρὸς Βουλγαρίου μακροῦ τείχους καὶ λοιπὰς πόλεις τε καὶ πολιτείας ἐκπορῆσαντες, ἅπαντα τὸν αὐτὸν λαὸν εἰς τὸ ἐκείθεν πρὸς Παννονίαν μέρος τὸ πρὸς τῆ Δανουβίῳ ποταμῷ, ἦντος ἐπαρχίας παλαιῆς μητρόπολις ὑπῆρχεν τὸ λεχθὲν Σερμειὸν ἐκείσε οὖν, ὡς εἴρηται, τὸν ἅπαντα λαὸν τῆς αἰγματοσίας κατέστησεν ὁ λεχθεὶς χαγάνος, ὡς αὐτῶ λοιπὸν ὑποκείμενος: ἐξ ἐκείνου οὖν ἐπιμεινέντες μετὰ Βουλγάρων καὶ Ἀβάρων καὶ τῶν λοιπῶν ἔθνεων καὶ παιδοποιησάντων ἀπαλλήλων καὶ λαοῦ ἀπείρου καὶ παμπόλλου γεγόνητος, παῖς δὲ παρὰ πατρός ἕκαστος τὰς ἐνεγκαμένας παρεληφθῆτον καὶ τὴν ὀρμὴν τοῦ γένους κατὰ τὸν ἡθῶν τῶν Ῥωμαίων, καὶ καθάπερ ἐν τῇ Ἀιγύπτῳ ἐπὶ τοῦ Φαραῶ ἠδύξαντο τὸ τῶν Ἑβραίων γένος, οὕτως καὶ ἐν τούτοις κατὰ τὸν ὁμοίον τρόπον διὰ τῆς ὁδοδόξου πίστεως καὶ ἀγίου καὶ ζωοποιῶ βαπτίσ-

Octobris Tomus IV.

195 Supra, quemadmodum, Christi amantes, habetis perspectum, Sclavorum ducis, nomine Chatzonis, Avarumque etiam notitiam ex parte dedimus c, eosque omne prope modum Illyricum, illius videlicet provincias, dico autem, Pannonias ambas, Dacias similiter ambas, Dardanias, Mysias, Trebalis, Rhodopes, omniumque etiam Thracie adhuc ad murum usque Byzantinum longum principatum reliquas et urbes et respublicas devastantes ipsismet omnem populum ad eam, quæ hinc Pannoniam versus dissita est, abduxisse plagam, Danubio adjacentam d, cujus provincie, quod vocatur Sirmium, metropolis olim fuit e. Ibidem igitur, ut dictum est, captivum omnem populum, velut sibi deinceps subditum, predictus Avarum Chaganus constituit f. Ab eo ergo tempore cum Bulgaris et Avaribus reliquisque gentilibus fuit commixtus, cumque sese inter liberos procrearent atque in populum infinitum maximumque exerescerent; filii autem singuli a patribus indolem generisque stu-

Cum ti, qui ex imperii terris ab Avaribus olim fuerant abducti, barbaris commixti

27 dium,

A. ANONYMO.
9

dium, moribus Romanis congruum, accepissent *g*, quemadmodum sub Pharaone in Aegypto Hebraeorum auctum est genus, ita et in illis modo haud absimili per fidem orthodoxam sacramque ac vivificantem baptismum Christianorum aucta est tribus, aliisque aliis de majorum suorum solo natali narrantes invicem in cordibus fugae desiderium accenderunt.

in populum ingentem excrevisent, hic, vieto Avarum Chagano, majorum sedes repetiturus prope Thessaloniam consideret.

196 Cum enim ab eo tempore, quo in illorum progenitores a barbaris patrata fuerat devastatio, sexaginta circiter ac amplius anni essent elapsi *h*, aliusque jam ibidem novus populus exsurrexisset, maximam autem illius partem temporis lapsu liberam ac jam velut gentem propriam esse, Avarum chaganus concessisset, ut nationi mos est, principem, nomine Cuber *i*, iis praefecit; qui, cum e quibusdam, qui cum eo familiariter conversabantur, populi hujusmodi civitatum patriarum desiderium didicisset, quid agat, circumspicit, omnemque populum Romanum extortem, aliosque gentiles, id est, secundum quod in Moysaico Judaorum Exodi libro continetur, proselytos una cum eorumdem supellectile atque armis ad sese assumit, hique discedunt ac rebelles chagano fiunt *k*, ita ut idem chaganus, cum id cognovisset, a tergo ipsos insequeretur; cum vero manus conseruissent, ac post quinque aut sex praelia devictus etiam in duobus abs illis fuisset, fugam cum relicto sibi populo arripiens ad partes interiores Septemtrionem versus sitas sese confert, adeo ut tandem idem Cuber, cum, relata victoria, praefatum Danubium fluvium cum omni praedicto populo suo trajecisset, ad nostras etiam partes venerit, campumque Ceramesium *l* occupavit, cumque ibidem consedissent, ii maxime, qui fidei orthodoxae erant, ad civitates patrias anhela- bant, hi quidem ad custoditam nostram a Martyribus Thessalonicensium urbem, alii ad fortunatissimam etiam urbium reginam *m*, alii autem ad Thraciae civitates reliquas.

verum, ut ibidem omnis iste populus unitus maneat, ab imperatore principis ejusdem petit.

197 Cum vero haec populus vellet, dolose mentis consiliarii id fraudulenter cepere consilii, ne qui ex iis desideratum locum adirent, sed idem Cuber omnibus, veluti qui commixtim essent egressi, imperaret, eorumque princeps ac chaganus fieret; quod si enim ad illum, qui nobis imperare sortitus a Deo erat, abire niteretur, fore ut populum omnem abs illo abstraheret, dissipatumque eundem ab imperio alienum efficeret; tuncque ad sceptrorum dominum, quo ei, ut hic cum omni populo, secum existente, manere posset, in specie supplicaret, legavit, postulans etiam, ut, quae nobis adjacent, Dragobitarum nationes sufficientia eis cibaria subministrare juberentur *n*; quod et factum est. Atque ita cum plurimi Sclavorum tentoria, ut cibaria eis subministrarent, essent ingressi, hique illos de civitate nostra interrogantes, esse illa ab hac haud procul remota, diligenter didicissent, plurimi jam, qui e Romanis ducebant originem, cum uxoribus et liberis nostram a Deo servatam civitatem ingredi coeperunt; quos statim, qui praefecturam administrabant, ad civitatem imperantem *o* navibus miserunt.

198 Cum vero id a praedicto principe illorum Cubero cognitum fuisset, isque latentem in corde fraudem celare non posset, cum con-

ματος ηήετο τὸ τῶν Χριστιανῶν φύλον, καὶ ἑτέροισι D
ἑστέροισι περὶ τῶν πατριῶν τοποθεσιῶν ἀρηγορούμενος,
ἀλλήλοισι πῦρ ἐν ταῖς καρδίαις τῆς ἀποδράσεως
ὑψίπτον.

196 Χρόνον γὰρ ἐξήκοντα ἤδη ποῦ καὶ πρὸς δια-
δραμάντων, ἀφ' ἧς εἰς τοὺς αὐτῶν γεννήτορας ἢ παρὰ
τῶν βαρβάρων γεγέννηται πόρνησις, καὶ λοιπὸν ἄλλοις
νέοις ἐκείσε λαὸς ἀνεφαίνετο, ἐλευθέρους δὲ τοὺς πλεί-
στοις αὐτῶν ἐκ τοῦ χρόνου γεγενῆαι καὶ λοιπὸν ὡς ἴδιον
ἔθνος προσέχον ὁ Ἀβάρων χαγάνος, καθὼς τῷ γέ-
νει ἔθος ὑπῆρχεν, ἀρχόντα τοῖσις ἐπάνω κατέστησε,
Κούβερ θύρα αὐτῶν, ὅστις ἐκ τινῶν τῶν ἀναγκαιοτέρων
προσοικουμένων αὐτῷ μαζῶν τὴν τοῦ τοιοῦτου λαοῦ τῶν
πατριῶν πόλεων ἐπίδουμιαν, ἐν σκίφει γίνεται καὶ
ἀνάστατον λαμβάνει τὸν πάντα Ῥωμαίων λαὸν μετὰ καὶ
ἐτέρων ἰθνηῶν κατὰ ἐν τῇ Μοσαϊκῇ τῆς Ἐξόδου τῶν Ἰουδαίων
ἐμφέρεται βίβλῳ, τοῦτοισιν προσήλυτους μετὰ καὶ τῆς αὐ-
τῶν ἀποσκευῆς, καὶ ὅπλων, καὶ ἀνάστατοι καὶ ἀντά-
τοι καταλέλεκται τοῦ χαγάνου γίνονται, ὅστε ἐργασί-
α τὸν αὐτὸν χαγάνον διώξαι ὅπισθεν αὐτῶν, καὶ συμ-
βαλλόντων αὐτῶν καὶ ἐπὶ πέντε ἢ ἕξ πολέμοις καὶ ἐπ'
ἀμφοτέροις παρ' αὐτῶν ἠττηθέντος, μετὰ τοῦ ὑπο-
λειφθέντος αὐτοῦ λαοῦ φηγῆ χρησάμενος ἐν τοῖς ἐν-
δοτέροις πρὸς ἄρκτον ἄπεισι τόπους, ὡς λοιπὸν με-
τὰ νίκης περῶσαντα τὸν αὐτὸν Κούβερ μετὰ τοῦ εἰρη-
μένου σὺν αὐτῷ παντὸς λαοῦ τὸν προσηγηθέντα Δέ-
νουβιν ποταμὸν καὶ ἰλθεῖν εἰς τὰ πρὸς ἡμᾶς μέρη,
καὶ κρατήσαι τὸν κεραμίσιον κάμπον, κρείσει αὐτῶν
ἐγκαθεσθέντων, τὰς πατρίους ἠέοντο πόλεις, ὡς μάλι-
στα οἱ τῆς ὀρθοδόξου καθεστῶτος πίστεως, οἱ μὲν τὴν καθ'
ἡμᾶς μαρτυροφυλάκων τῶν Θεσσαλονικίων πόλιν, ἀλλὰ
τὴν πανευδαίμονα καὶ βασιλίδαν τῶν πόλεων, ἕτεροι
δὲ τὰς ἀπομεινάσας τῆς Θρακικῆς πόλεις.

197 Ταῦτα δὲ τοῦ λαοῦ βουλευομένου, συμβουλευ-
ται δολερὰς γνώμης, ταύτης βουλῆς κακοῦργος γίνου-
ται, ὅστε μὴ τινας ἐξ αὐτῶν τοῦ ποθουμένου τόπου
ἀξιοῦσθαι, ἀλλ' αὐτὸν Κούβερ πάντας ὡς συμμίκτη
ἐξελεθόντας ἐπικρατήσαι καὶ τούτων ἀρχόντα καὶ χαγά-
νον γενέσθαι· εἰ γὰρ πρὸς τὸν ὑπὸ Θεοῦ βασιλευ-
σάντων ἡμῶν λαχόντα ἀπειθεῖν πειραθεῖν, τὸν λαὸν ἅπαντα
παρ' αὐτοῦ ληφόμενος καὶ διασκορπίσας τούτων τῆς ἀρ-
χῆς ἀλλότριον καθίστησι, καὶ τότε τὸ δοκεῖν, ὅστις
πρὸς τὸν κέρων τῶν σκίπτρων πρεσβεύσων αὐτῷ, ἐφ'
ἢ μείναι μετὰ τοῦ σὺν αὐτῷ ὑπάρχοντος λαοῦ ἐκεί-
σε, αὐτῶν κελουσθῆναι τὰ παρακείμενα ἡμῶν τῶν Δρα-
γουβιτῶν ἔθνη δαπάνας κατὰ τὸ ἰκανὸν αὐτοῖς ἐπι-
χρηγήσαι, ὃ δὲ καὶ γεγέννηται καὶ τῷ τροπῷ τού-
τῳ ἐπὶ σιτισμῷ εἰσελθόντων πλείστον εἰς τὰς τῶν Σκλα-
βῶν σκευὰς καὶ διετροπῆσαντων περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πό-
λεως καὶ ἀκριβοῦσθέντες, ὡς ἐκ μήκους μὴ ὑπάρχειν ταύ-
τας, ἤρξαντο πλείστοι λοιπὸν οἱ ἐκ τῶν Ῥωμαίων ὄν-
τες μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐν τῇ Θεοσώστῳ ταύ-
τῃ ἡμῶν εἰσέναι πόλει, ὡς τινας αὐτίκα οἱ τὴν ὑπάρ-
χοντες φροντίδα ἐν τῇ βασιλευσῆσθι διὰ τῶν πλοῦ-
μων ἀπέπεμπον πόλει.

198 Τούτου τε γνωσθέντος παρὰ τοῦ εἰρημένου
πρώτου αὐτῶν Κούβερ, καὶ μὴ δυναμένου τὸν ἐγκείμενον
ἐν τῇ καρδίᾳ ἀποκαλύψαι ὄλον, ἐσκέφατο μετὰ

τῶν

A τῶν αὐτοῦ συμβούλων ἐπὶ οἰκείᾳ ἀπολιείᾳ καὶ γνώμῃ καὶ ταύτην κρυφίῳ βουλῆν ἰσῆν, ὡστέ τινα τῶν αὐτοῦ ἀρχόντων ἔξορον ὄντα καὶ πανούργον ἐν πάσι, καὶ τὴν κατ' ἡμᾶς ἐπιστάμενον γλώσσα καὶ τὴν Ῥωμαίων, Σλάβων καὶ Βουλγάρων, καὶ ἀπλῶς ἐν πάσι κηρομένον καὶ γέμοντε πάσης δαιμονικῆς μηχανῆς ἀνάστατον γενέσθαι ταὶ τῆ καθ' ἡμᾶς καὶ αὐτὸν τὸ δοκεῖν ὡς τοὺς λοιποὺς προσπελάσαι Θεοφυλάκτῳ πόλει, καὶ δουλον αὐτὸν προσποιήσασθαι τοῦ πιστοῦ βασιλέως καὶ λαὸν μετ' αὐτοῦ πλείστον εἰσβαλεῖν πρὸς ἡμᾶς, τὰ αὐτοῦ δεῖν φρονούντας καὶ εὐθεὶν καὶ ἐκ τῶν τρόπων τούτων τὴν πόλιν δι' ἐμφύλιον πόλεμον ἔλειν· ἐνταῦθα δηλοῦται μετὰ τὴν αὐτῆς πόρθησιν οφειλοντας ἐγκαταστήσαι τοῦ λεχθέντος Κούβερ μετὰ τῆς αὐτοῦ ἀποσκευῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων, καὶ εὐθεὶν ὄχρωσιμῶν ἀντιπαράστασθαι τῶν περὶ ἑδῶν, καὶ τούτων δεσπάζειν, καὶ πολεμεῖν τὰς νήσους καὶ τὴν Ἀσίαν, ἔτι δὲ καὶ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τῆς βασιλείας.

siliaris suis in proprium suum interitum ac iudicium consilia contulit, hocque clanculum cepit, ut e principibus suis quempiam, qui præ ceteris vaser ac callidus esset, linguamque nostram et Romanorum, Sclavorum et Bulgarorum calleret, atque, ut uno verbo dicam, qui in omnibus astutus omnigenaque diabolica arte esset instructus, extorris fieret, atque ad civitatem nostram a Deo custoditam, ut reliqui, in speciem aufugeret, ac seipsam fidi imperatoris servum fingeret, plurimumque ad nos, ut eadem, quæ ille, velle deberemus, populum secum adduceret, hincque ac illis artibus, bello civili excitato, civitatem caperet, hic scilicet post hujus expugnationem prædicto Cubero cum familia sua ceterisque principibus sedem figere, hincque, auctis viribus, adversus populos circumjectos arma movere omnibusque dominari, ac bello insulas p et Asiam, adhuc autem et eum, qui imperii habenas moderabatur, aggredi lente.

A ANONYMO. Thessaloniamque etiam dolo occupare hic medians virum e suis callidum,

B 199 Ταύτης οὖν τῆς σκέψεως καὶ γνώμης γενομένης καὶ ὅρα τὸ παρ' αὐτῶν βουλευθῆν πιστοποιήσαντων, τὸ δοκεῖν, τίς ἐξ αὐτῶν, Μαῦρος τούνομα, πρόσφυξ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γίνεται πόλει, καὶ πρῶτον πείθει τοὺς τὴν ἀρχὴν διέποντας χρηστοὺς καὶ ἀπατηλοὺς μετ' ὅρων ῥήματα, κἀλλιστα καὶ ἀποδοχῆς ἄξια πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα περὶ αὐτοῦ ἀναγγαί, ὅστις ὁ πάντων εὐεργέτης τοῖς παρ' αὐτῶν ἀνηνεγμένοις πισθεῖς αὐτικὰ λόγον ἐγγράφον στέλλει τοῖς πρὸς τιμὴν, πέμψας ὁρατίονα ὑπάτου τῆ αὐτῆ Μαύρου, καὶ βάντον φιλοτιμίας χάριν, κελύσας πάντας τοὺς ἐκ τῶν τοῦ λεχθέντος Κούβερ κερμησιάνους ἀποφύγους ὑπ' αὐτὸν τὸν Μαῦρον γενέσθαι, καὶ τῆς τοιαύτης κελύσεως ἐμφανῶς γενομένης, καὶ ματρικίῳ ἐνορθίῳ ἐγγράφῳ συσταθείσης, ἐξ ἐκείνου ἅπας ἐδόθη ὁ ἐνταῦθα προσρνεῖς λαὸς τῆ αὐτῆ Μαύρου, καὶ αὐτὸς τούτων ὁ στρατηγὸς ὑπῆρχεν, τινὲς δὲ τῶν ἐκ τοῦ Ῥωμαίου φύλου τὰ περὶ τὸν Μαῦρον ἐπιστήμιοι, ὡς οὐδέποτε ἐφύλαξεν πίστιν τινα, ἀλλὰ αἰεὶ ἀποφύλιτος καὶ ἐπισημιῶν καὶ ὄδλου κἀκίστος ὢν τοῖς τρόποις, πολλοὺς τόπους καὶ ἔθνη ἐξεπάρδησεν, καὶ μὴ ὀφείλει τούτῳ καταπιστεύειν· ἐγνώκως δὲ οὗτος ἐκ διαβολῆς τῶν αὐτῶ πλησιαζόντων, διὰ τρόπων καὶ σκευῆς τῆς κατάδηλου ἐν τῷ κρυπτῷ ποιούμενους τὴν αὐτὴν δεῖν ἑνεδραν ἀπεκεφάλισεν, καὶ τὰ αὐτῶν γυναικοτέκνα, ὡς ἠθέλησεν, καὶ ὅπου ἐβούλετο ἐπρασεν.

199 Cum hujus igitur consilii voluntatisque facti essent, juramentoque, sese, quod statuerant, facturos, fidem fecissent, unus ex eis, nomine Maurus, ad civitatem nostram profugus, ut apparebat, advenit, ac primum suavis ac dolosis verbis una cum juramentis eos, qui principatum obtinebant, induxit, ut optima approbationeque digna ad piissimum imperatorem de eo referrent; qui, in omnes beneficis, iis, quæ per illos relata erant, impulsus, eidem voluntatem suam, scripto honoris causa expressam, consulari ornatu vexilloque q eidem Mauro, quo illum cohonestaret, misso, statim significavit, præcipiens, ut Cermesiani r omnes, qui a prædicto Cubero aufererent, eidem Mauro subessent: eumque hujusmodi mandatum publicum factum, atque in scriptam ordinariam matriculam s relatum fuisset, exin omnis, qui huc confluxerat, populus eidem Mauro fuit commissus, ipseque eorum dux exstitit; cum vero quidam, qui e Romanorum gente erant, qualis Maurus esset, qui fidem nemini unquam servasset, sed semper præ perversitate, perjuriis et dolo moribus existens pessimis loca multa ac gentes prædatus esset, ac illi fidendum non esse, perspectum haberent; ipse autem ex eorum, qui ad illum F veniebant, delatione id intellexisset, illos, qui graves illas insidias, quæ latebant, e moribus habitusque manifestabant, capite truncavit, ac uxores eorum, ut voluit, et ubi volebat, vendidit.

nomine Maurum, qui se transfugam fingat, ad civitatem illam mittit. Verum dum hic E

C 200 Ὅθεν οἱ λοιποὶ τῶν Χριστιανῶν μὴ τολμώντες ἐξεπεῖν, ἤνπερ ἔγνωσαν, κατὰ τῆς πόλεως ἐνεδραν, ἐθρήνον καὶ αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν, μηδενὸς τολμώντος πρὸς ἀντίστασιν τούτου, ἀλλὰ μάλλον καὶ δεδιέναι αὐτὸν, τοὺς τότε τὸ δοκεῖν κρατοῦντας· κατέστησε γὰρ ὁ αὐτὸς Μαῦρος κεντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκάρχους, ὅσπερ εἶχε σύμπερους τῆς αὐτοῦ ὀδίας γνώμης, καὶ ὀπλίται τούτου ἔνθα ὅσοι ἄνδρες εὐτολμοὶ νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν ἐφύλαττον τὰς σιτίσεις κομιζόμενοι ἐκ τῶν τοῦ δημοσίου· σκέψις δὲ ταύτη καὶ βουλὴ ἐτύγχανεν, ὥστε τῇ νυκτὶ τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ ἁγίου σαββάτου, ὅτε τὰς τῆς σωτηριώδους Χριστοῦ ἀναστάσεως εὐαγγελίας ἤμελλεν μετὰ πάντων ἐκτελεῖν ἡ πόλις, τότε ἅμα τῶν μετ' αὐτοῦ ἐμπεροπολέμων, ἐμφύλιον βάλλειον πόλεμον καὶ πῦρ εἰς τινὰς ἐπιστήμους τόπους καὶ οὕτως ἐγκρατεῖς τῆς πόλεως γίνεσθαι.

200 Cum hinc Christianorum reliqui stratas, quas sciebant, contra civitatem insidias revelare non auderent, et seipsos et civitatem deplorabant, quod nemo ad resistendum ei animos haberet, sed potius etiam ii, qui tunc in speciem aliis præerant, eundem timerent; ipse enim Maurus centuriones et pentecontarchas et decarchas, quos fraudulento consilio suo conspirantes nactus erat, constituabat, eumque hic viri armati, ut plurimum audaces, qui e publico annonam acciepiebant, nocte ac die custodiebant. Id porro etiam consilii ceperant, ut nocte magni festi Sabbati sancti, quando salutaris Christi resurrectionis convivium in communi sumptura esset civitas, tunc cum eo, qui belli erant periti, bellum intestinum concitarent, ignemque in loca præcipua

circa Pascha, tumultu in civitate excitato, domini sui voluntatem exsequi staterat,

A. ANONYMO. cipua conjicerent, atque ita civitate potirentur.

hocejus consilium a duce, qui ab imperatore cum navibus mittitur,

201 Qui autem imperium divinitus acceperat, invisibili, quia secundum quod scriptum est, cor regis in manu Dei et, quocumque voluerit, ut aquam, inflectit illud, inspiratione ac nutu, cum nondum, quod dolo contra civitatem meditati erant, exploratum haberet, Sisinnio, caraborum tunc duci, vire solerti et verbis et moribus et in omnibus Deo acceptum sese reddenti u, praecipere dignatus est, ut cum caraborum militibus, cui ei parebant, civitatem hanc, a certaminum Victore custoditam, ad praefatum Maurum eosque, qui cum eo conveniant, observandum ingrederetur, quo, hujusmodi hic existente exercitu, eos, qui a dicto Cubero stabant, alacrius illuc aufugere eveniret: qui gloriosissimus dux Sisinnius, quod mandatum erat, ad finem perducere volens ab Heliadis partibus solvit atque ad insulam Sciathum x die Dominica, sanctum Pascha praecedente, quae ab omnibus in orthodoxorum civitatibus celebratur, Dominicaque Palmarum appellatur, B accessit; cum igitur in dictam insulam, quae a multis annis habitata haud erat, appulisset, atque e sanctissimis templis, quae ibidem fuerant, unum sylvae obtectum ac frondosum invenisset, exercitum, quem sibi obsequentem habebat, ut unam illius partem expurgaret, divinumque ibidem Officium, quod et factum est, perageret, praecipit.

quique, ventis contrariis in via detentus,

202 Sequenti igitur die, quae sancta erat hebdomadae Passionis Dominicae secunda, cum et venti, ut versus nos navigaret, essent contrarii, praestantissimus vir ille totum suum convocatum exercitum hortatus est, ne quis deses esset; reliquam autem omnem templi partem expurgaret, et, quod in eo fuerat, baptisterium sacrum, omnesque, qui sancta Christi recordatione digni essent y, prepararentur, ut secundum consuetudinem festum peragerent; cumque hujusmodi ad illos facta oratio omnibus innotuisset, alacriter templi et sacri baptisterii expurgationi certatim operam dabant, ac alius cum alio tabernacula apte conficiebat, alius cum aliis, quae ad festum spectarent, instruebat, alius autem rursus ad piscium pecorumve capturam invitabat, atque, ut verbo dicam, C universi, prout singulis videbatur, quae ad festum deinde celebrandum spectarent, praeparare sese existimabant, dum omnes quae praedictus Cuberus et Maurus, iique, qui cum hisce conspirabant, in animo habebant, ignorarent. Postquam vero divinum sanctae Dei secundae Officium fuisset peractum, ac omnes coenati essent gratiasque Deo de more egissent, celeberrimus vir ille, quae ad stationes et excubias reliquaque omnia, ad custodiam conducentia spectant, diligenter curans, reliquum omnem exercitum jussit quiescere.

semel tamen, iterum ac tertio ut vela faciat, ab apparente alii

203 Cum vero is statim obdormisceret, pulchris victoriis decoratus Dei martyr Demetrius, qui pro nobis servis indignis ac patria x undequaque laborat ac sollicitus est, salutique nostrae imprimis studet, non in somno, sed in veritate apparet, itaque illi ait: Expergiscere, quid dormis? Vela facias, secundus est ventus. Ipse autem illico, quasi id, quod apparuerat, re etiam vera obtineret locum, eum, qui carabo praerat, qualis ventus esset, rogabat. Hic autem dicebat: Contrarius est, sed et vento

201 Ο δὲ τὸ κράτος θεῶν δεδωμένος, ἀοράτῃ ἐμπνεύσει καὶ νεύματι κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὅτι καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ ὅπου βούλεται, καθάπερ ὕδωρ, ἐκκλίνει ταύτην, οὕτως τὸ μελετηθὲν ἐν δόλῳ κατὰ τῆς πόλεως ἐπιστάμενος κελύσαι κατηξίωσεν Σισινίῳ στρατηγῷ τότε τῶν καράβων ὑπάρχοντι ἀνδρὶ συνετῷ καὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς τρόποις καὶ τῷ Θεῷ ἐν ἀπάσιν ἀνατεθειμένῳ*, ὅπως μετα ταῦτα ὑπ' αὐτῶν ὄντων καραβισίωνων στρατιωτῶν τῇ ἀθλοφοροφυλάκῃ ταύτῃ εἰσβαλεῖν πόλει ἐπὶ παραφυλακῇ τοῦ λεχθέντος Μαύρου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ προσσυνετών, ὅπως τοῦ τοιοῦτου στρατοῦ ἐνθάδε τυγχάνουτος, προδωμωτέρως τοὺς ἀπὸ τοῦ λεχθέντος Κοῦβερ ἐνθάδε καταφεύγειν γένηται· ὅστις εὐκλείστατος στρατηγὸς Σισίνιος τὸ κελυσθὲν εἰς πέρας ἀγαγεῖν βουλευόμενος ἔξεισι ἀπὸ τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν, καὶ καταλαμβάνει τὴν σκιάδιαν νῆσον ἡμέρα κυριακῇ τῇ πρὸ μιᾶς τῆς ἁγίας πασχαλίας, ἥτις ἐν ταῖς τῶν ὁρθοδόξων πόλεσιν παρὰ πάντων ἐορτάζεται καὶ λέγεται ἡ τῶν βασιλέων προσομιθία σὺν ἐν τῇ λεχθείσῃ νῆσῳ, ἀκινήτῳ οὕτῳ ἐκ πλείστων τῶν χρόνων, καὶ εὐρύκως ἕνα τῶν γενομένων ἐκείσε παναγίῳ καὶ ἀλασῳῃ καὶ ἐνυλον καθεστῳτα, τῷ εὐηκόῳ στρατῷ ἐπέτρεψεν ἕν μέρος αὐτοῦ καθαιρεῖν, κακείσε τὴν θείαν λειτουργίαν ἐκτελεῖν, ὃ δὴ καὶ γεγένηται.

202 Τῇ οὖν ἐπιούσῃ, ἥτις ἦν ἁγία δευτέρα τῆς ἑβδομάδος τοῦ κυριακοῦ πάσους, καὶ τῶν ἀνέμων ἐναντίων ὑπαρχόντων πρὸς τὸν κατ' ἡμᾶς πλοῦν, ἐκκλησιάσας τὸν αὐτοῦ ἅπαντα στρατὸν προδηλέχθη ὁ πανάριστος οὗτος ἀνὴρ, βάρυμιον μὲν εἶναι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ ναοῦ καθαίρειν ἅπαν, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ γενομένου ἄγιον βάπτισμα καὶ πάντα ἐτοιμασθῆναι ἀξίους τῆς ἁγίας Χριστοῦ ἀναματάσεως, ὡς τὰ κατὰ συνήθειαν τῆς ἐορτῆς ἐκπληρῶσαι, καὶ τῆς τοιαύτης αὐτοῖς διαχαλίας πᾶσιν καταδήλου γενομένης, προδύμως τῆς καθάρσεως τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἠγωνίζοντο, καὶ ἄλλος μετ' ἄλλου σκηνοποιῶν εὐθέτως, ἄλλος εὐτρεπίων μετὰ τῶν ἑτέρων τὰ τῆς ἐορτῆς, ἕτερος δὲ πάλιν πρὸς ἄγραν ἐχθῶν ἢ καὶ κτηνῶν προσεκαλεῖτο, καὶ ἄπλος πάντες κατὰ τὸ ἐκάστοθ' ἰδοῦν, εἰς τὰ ἔξῃ τὰ τῆς ἐορτῆς εὐτρεπίων ἠλιπίων, ἐν ἀγνοία πάντων ὄντων τοῦ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ λελεγμένου Κοῦβερ καὶ τοῦ Μαύρου καὶ τῶν καταστῶν συμπενεστῶν, καὶ δὴ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς αὐτῆς ἁγίας δευτέρας, καὶ τὸ δευτεῖον πάντας, καὶ τὴν πρὸς συνήθειαν τῷ Θεῷ ἀναπέμψαι εὐχαριστίαν, ὃ πανεύφημος ἐκείνος ἀνὴρ τὰ τῶν βυγλῶν καὶ σκυλίων καὶ λοιπῶν πάντων τῶν πρὸς παραφυλακὴν ἐπιτηδείων φροντίσας ἡρμεῖν τὸν λοιπὸν ἅπαντα στρατὸν προσέταττεν.

203 Καὶ δὴ αὐτίκα ἀρπυνώσας αὐτοῦ, φαίνεται οὐ κατόναρ, ἀλλὰ καθύπαρ ὁ πάντοτε μόνος καὶ μεριμνῶν ὑπὲρ ἀναξίων δούλων καὶ πατρίδος καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν καλῶς πραγματευόμενος, ὁ καλλίνικος μάρτυς τοῦ Θεοῦ Δημήτριος, καὶ οὕτως αὐτῷ ἐπήγγειρε, τί καθυδύεις; ἀρμένισον, ὃ ἀνεμος ἐπιτηδείος ἐστίν. Ὁ δὲ αὐτίκα τὸ θεαθῆν ὡς ἐνεργῶν ὑπαρχον τὸν προεστῶτα τοῦ καράβου ἠρώτα, ποῖος ἐστὶν ὁ ἀνεμος· ὃ δὲ ἐφῆ ἐναντίος ἐστίν· ἀλλὰ καὶ τοῦ χρέος ἐπὶ πλείον σφοδρότερος πάλιν δὲ ὡς ἡμελλεν ἀρπυνοῦν καὶ ἐν βραχεί, ὃ αὐτὸς αὖθις ἐπιστάται διεγείρων τὸν λεχθέντα

θενα

A θέντα στρατηγόν, καὶ τὴν πλευράν υἴξας ἔφη ἔγειρε, εἶπον σοι, ἀρμένισον, ὁ ἀνεμος ἐπιτήδειός ἐστιν· διαμαστὰς οὖν πάλιν ἐπηρώτα τοὺς παρακοιμημένους καὶ τοὺς τῆς βίγλας, τίς ἢ ὁ λέξας, καὶ ἐξυμύνας διὰ τὸν πλόον· πάντων δὲ ἀρνούμενοι, μηδὲνα ἑωρακέναι, ἢ παρὰ τινος ἀκηκοέναι περὶ τούτου, πάλιν ἠρώτα, εἰ ὁ ἀνεμος ἐπιτήδειός ἐστιν κατὰ τὸ λεχθέν αὐτῶ· εἰπεὶν δὲ τοὺς πάντας ἐναντίον τυγχάνειν· ἐν ἀπορίᾳ οὖν τοῦ λεχθέντος τε καὶ ὁραθέντος γεγενημένου καὶ μέλλοντος πάλιν ἐκ πλείστης ἀδόλεσχίας πρὸς ὄλιγον ἀρτυροῦν, τὸν αὐτὸν στρατηγὸν αὐτὸς ὁ μάρτυς ἐκ τρίτης παρίσταται, οὐ μικρὰ σπουδῆ καὶ ταραχῆ αὐτῶ εἰπόν.

hesterno multo vehementior. Cum autem re- A. ANONYMO.
versus obdormiturus esset, mox etiam idem, praefatum ducem excitans, rursus adstat, latereque percusso, dicit: Expergiscere, dixi tibi, vela facias, secundus est ventus. Surgens igitur eos iterum, qui juxta eum dormiebant, eosque, qui excubias agebant, rogabat, quis esset, qui eum allocutus esset atque ad navigandum excitasset; cum autem omnes, sese quemquam vidisse aut ex aliquo id audivisse, negarent, iterum rogavit, an ventus, secundum quod ei dictum erat, secundus esset: omnes autem, contrarium esse, asseruerunt; de re igitur dicta visaque quid esset, cum dubius haereret, iterumque praemaxima exercitatione ad breve tempus dormiturus foret, eundem ducem idem Martyr tertio excitat, haud parvo studio ac contentione ei dicens.

204 Σὺ μὴ ἀμελήσης, ἔγειρον, ἀρμένισον, ὁ ἀνεμος ἐπιτήδειός ἐστιν· ἰδοὺ, σὺ καθυπνίσεις, καὶ ἄλλοι ἀρμενίζουσιν· τότε λοιπὸν διγερθεὶς καὶ συνεὶς ὁ Σαυμαστός καὶ ἐξουσιώτατος ἐκείνος, καὶ ὅπως γήσιος φίλος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ μάρτυρος ὡς θεῖα ἀποκαλύψει καὶ οὐ κατὰ φαντασίαν νῆν τοιαύτην προτροπὴν τοῦ πλόου, αὐτίκα διαμαστὰς, καὶ οὐκ ἐτι τινὰ περὶ τούτου διερωτήσας ἤρξατο τοὺς καρᾶθους διατρέχειν, καὶ προσέταξεν ἔξορμεῖν τὰ πρὸς ἡμᾶς· τινῶν δὲ φασκόντων, τῶν ἀνεμίαν ἐναντίον ὄντων, καὶ αὐτῶν τὰ τῆς ἑορτῆς ἐκείσε εὐτρεπίζειν σπουδαζόντων, τοῦ βούλευσθαι ἔφη ἐν ἑτέρῳ τόπῳ ἐρησιότερῳ ἀποφθεῖν αὐτοὺς· εἰτα δὲ ἐκείνου ἐκ τῆς ἐκ τρίτου ἐπιστάσεως τοῦ μάρτυρος ἠκριασμένου ὑπάρχοντος, ἐκ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ ὀγλήσεως τε καὶ θεωρίας τοῦ ὑπεραριστοῦ τῆς πόλεως ἡμῶν Δημητρίου, τὸν πλοῖον αὐτῶ ἐπιτήδειον ἕσθαι, καπηλατεῖν πρὸς τὴν ὁρμὴν τοῦ πλόου προσέταττεν, καὶ δὴ ὄρα καρᾶθου, ὡς ἀπὸ τῶν μερῶν χαλκίδος εἰς τὰ πρὸς αὐτοὺς ἀρμενίζοντα εἰσδέσθαι, καὶ ἐμνήσθη τοῦ ἐν ἀποκαλύψει λεχθέντος αὐτῶ.

204 Tu ne absque cura sis, expergiscere, vela facias, secundus est ventus. Ecce, tu dormis ac alii navigant. Tunc, cum tandem mirabilis ille ac visione honoratus Deique et Martyris amicus vere genuinus esset expergefactus, ac, talem ad navigandum invitationem a divina revelatione, non ab imaginatione, esse, intelligeret, statim surgens, nec quemquam amplius de re illa interrogans carabos percurrere cepit, atque ut versus partes nostras solverent, praecipit. Cum autem quidam, ventos esse contrarios, seque, ut ad festum spectantia ibidem praepararent, operam dare, assererent, velle se, dicebat, aliquo ad locum praesidio magis destitutum eos abducere. Deinde vero cum is ex tertia Martyris apparitione, sese per assidui illius civitatis nostrae propugnatoris Demetrii interpellationem ac commendationem prospera navigatione usurum, probe nosset, remigari, ut cum impetu ac celeritate navigatio procederet, jussit, carabumque, veluti e chalcidis partibus aa cursum ad ipsos celeriter dirigentem, vidit, illiusque, quod sibi in revelatione dictum fuerat, bb est recordatus dd.

205 Ἄντικα γοῦν τῇ ἑλασίᾳ τῶν καρᾶθου ἐξήντων, καὶ τοῦ ἀνεμου, ὡς ἔφημεν κατὰ πρόσωπον ὄντος, ἀφνω νεύματι θεῖῳ διὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἀλλοφύρου ἐκ τῶν ὄπλων τοῦτοιο ὀρμιόδρους ἀνεμος κατέπει, καὶ πλείστατες ἀρμιόδιος καὶ ἀρμενίσαντες ἐθέτως, τῇ ἁγίᾳ τετραδί τὴν τῆς ἁγίας ἑβδομάδος ὄραν ἑδδόμην τὴν θεόρυστον ταύτην κατέλαβον πλοῖον διὰ τοῦ ὑπεραριστοῦ αὐτῆς Δημητρίου ὅθεν τοῦ δευτέρου μελετηθέντος τε καὶ στυχηθέντος δράματος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου λοιπὸν ἀργήσαντος παρὰ τοῦ Μαύρου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, αὐτίκα φέβῳ καὶ ἀδυσμῆα συσχεθεὶς ὁ αὐτὸς Μαύρος, πρῆτιφ χαλεποτατῶ ἐκ τῆς ἀδυσμῆας περιπεσὼν κατέθεικεν ἐπὶ κλίσης ἐπιπλείστας ἡμέρας· ἔνθεν καὶ τῶν ἐν-τεῦθεν μετίσθη, εἰμὴ ὁ προρηθεὶς ἀνὴρ ὁ πανεὶσθημος στρατηγός, ἀγροῦν τὸ μελετηθὲν, τοῦτον ἐν λόγοις καὶ ὄρκοις κατασφάλιστο· τὰ δὲ τοῦ ὁραθέντος αὐτῶ, ἡγοῦν διατυπωθέντα παρὰ τοῦ μάρτυρος περὶ τοῦ πλόου, πλείστοις ἀφηγοῦμενος ἐδημήγορε τὴν σπουδὴν καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ μάρτυρος, ἥνπερ ἐποιήσατο περὶ τῆς πόλεως. Καὶ τότε λοιπὸν τὸν αὐτὸν Μαύρον μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πάντων ἐκ τοῦ Κοῦβερ καὶ τοῦ αὐτοῦ στρατοῦ τοῦ ἐκ τῶν καρᾶθου ἔξω τῆς πόλεως ἐν τοῖς δυτικοῖς μέρεσι παραρροσσεῖν διετύπωσεν, πρὸς τὸ τοὺς μέλλοντας ἐκ τῶν Σκλάβων προσφεύγειν κερμησιάνους ἀδελφούς καὶ ἀνεμυδιώτους προστρέχουσαι, καὶ ὅπως διέμειναν ἡμέρας πλείους.

205 Cum igitur initio caraborum exeuntium cursui ventus etiam, ut diximus, contrarius esset, repente nutu divino per certaminum Victoris preces a tergo eis ventus secundus afflavit, cumque convenienter navigassent, opportuneque vela fecissent, hebdomadae sanctae die quarta, hora septima ad servatam hanc a Deo civitatem per hujus propugnatorum Demetrii appulere. Unde tandem, quod a Mauro iisque, qui ei adhaerebant, indigne paratum formidatumque erat, belli intestini facinore torpescente, timore subito ac consternatione ipse Maurus correptus, cum praeanimi dejectionem febrim gravissimam incidisset, in lecto per dies plurimos decubuit. Atque hinc etiam ex hoc mundo abiisset, nisi predictus vir, dux omni laude dignus, qui, quod meditatam fuerat, ignorabat, eum et verbis et juramentis reddidisset securum. Quae porro ad illum, qui ei in visione apparuerat, pertinebant, videlicet quae a Martyre de navigatione ostensa erant, plurimis narrans, studium ac curam, quam pro civitate Martyr gessisset, manifestam faciebat, tuncque tandem, ut ipse Maurus cum omnibus suis, qui a Cubero ejusque exercitu stabant, e civitate, quo Cermesiani, qui e Sclavis fuga evasuri essent, secure atque absque impedimento advenirent, ad partes Occidentales secederet cc, qui carabis praerat, constituit. Atque hoc in statu per dies plures res manserunt.

A. ANONYMO.
a quo ipse
met Maurus
ab impera-
tore punitur.

206 Post hæc autem cum prædicto Deum amanti duci, ut præfatis carabis navigiisque ad id missis sæpe memoratos Cermesianos alio deportaret, mandatum imperatorum allatum fuisset, ipse Maurus una cum iis, qui ei adhaerebant, ad imperatoris, a Deo coronati, vestigia accessit, ut illic acciperetur princepsque crearetur. Verum nec hac in re otiosa est divinis consiliis instructa certaminum Victoris cura; sed per ipsum Mauri filium, quod contra civitatem nostram et ab illo et a Cubero meditatum erat, in pias aures demisit, fraudem ipsi et perversum sæpe memorati Mauri propositum, eumque præterea in Thraciæ partibus prodicionem contra suam ipsiusmet animam meditari, declarans, cumque hæc, quod, quæ inter illos statuta erant, observans sæpe nominatus Cuberus, nihil prorsus ex ejusdem Mauri hominibus aut rebus attigisset, quin potius et ipsius uxores eodem, quem ante habuerant, imo et majori honore prosequeretur, vere ita esse, apparet. prædictus piissimus imperator, semper ipsi, qui ei imperium est largitus, Deo ea, quæ ad regnum suum spectabant, committens, eique eundem Maurum offerens, neci quidem illud non dedit, sed dignitate orbatum in suburbium, securitatis fide acceptata, relegavit, atque a præfectura ac militia, quam habebat, amovit.

Auctoris ad
illa annota-
tio.

207 Quis, dilecti ac Christum amantes fratres, perpetuo memorandi et protectoris et civitatis nostræ servatoris Demetrii affectum, et curam et latam in bello opem non miretur? Quia, cum nos curis vacui propriique excidii haud gnari essemus, imperatori nostro, ut carabos in civitatis auxilium ac salutem huc mitteret, per Deum suggestit, cumque quod meditati erant, civilis belli, inexpectatæque ac inevitabilis necis nostræ præstitutum tempus instaret, ducem ad navigandum excitavit, ventisque contrariis existentibus, secunda navigatione deduxit, consiliaque ac spes eorum, qui civitatis hujus, ei servire gestientis, excidium moliti erant, dissipavit *dd*. Vere hoc et maximum et incomparabile et ineffabile miraculum cum letitia et lacrymis et hymnis plurimis, cum gratiarum actione conjunctis, et animo et corpore celebrari mereatur. Verum venite, dilecti, clementem ac multum misericordem benignumque Deum ex toto corde oremus, ut huic, quæ eum colit, civitati in salutem nostram continuam gloriosissimum ac maxime mirandum certaminum Victorem concedat, ut per ipsum assidue servati tribuamus laudem et gloriam et adorationem Patri et Filio et Spiritui Sancto nunc et semper etc.

dd

C

206 Μετὰ δὲ ταῦτα κελύσεως βασιλικῆς φοιτή-
σας τῆ λεχθέντι φιλοθῆν στρατηγῷ μετὰ τῶν εἰρη-
μένων καράβων καὶ τῶν ἐπὶ τοῦτο σταλέτων πλοίων ἐπὶ
τῆ ἀποκομισῆ τῶν πολλὰς εἰρημένων κερματιάνων,
ὁ αὐτὸς Μαῦρος σὺν τῶν μετ' αὐτοῦ ἀποσφύγων τῶ
θεοσέπτου βασιλέως κατέλαβεν ἰσχυρὰ, ἐκείσε δεχθεὶς καὶ
ἄρῃων χρηματίας: Ἄλλ' οὐδὲ ἐν τούτῳ ἤρῃσεν ἡ
θεβουλος τοῦ Ἀθλοφόρου προμήθεια, ἀλλὰ διὰ τοῦ
αὐτοῦ υἱοῦ τοῦ Μαύρου τὸ μελετηθῆν κατὰ τῆς ἡμῶν πόλεως
ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κούβερ εἰς τὰς εὐσεβεῖς ἐμήνυσεν ἀνά-
φανερῶσας αὐτῷ τὴν δουλίτητα καὶ φαῦλον πρόθεσιν
τοῦ πολλὰς μνημονεύοντος Μαύρου, καὶ ὅτι περ καὶ ἐν
τοῖς θρακικοῖς μέρεσιν προδοσίαν κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ψυ-
χῆς ἐβουλεύσατο πράξαι· καὶ τούτων οὕτως ἀληθῶς
καταφανέντων διότι τὰ εἰς μέσον αὐτῶν θεβουλεύμενα
φυλάττων ὁ πολλὰς ἰστορηθεὶς Κούβερ, οὐδενὸς τῶν
αὐτοῦ Μαύρου ἀνθρώπων ἢ πραγμάτων ἐφήσατο, μάλ-
λον δὲ τὰς αὐτοῦ γυναῖκας ἐν τῇ αὐτῇ, ἥπειο εἶχον,
τιμῇ καὶ πλείω ἤξωσεν· ὁ δὲ λεχθεὶς εὐσεβεστάτος βα-
σιλεὺς, ὁ ἀεὶ τῷ τῷ κράτος αὐτῷ παρασχηθεὶς
θεῷ τὰ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀνατιθέμενος, καὶ αὐτῷ
τὸν αὐτὸν Μαῦρον καταλείψας, θανάτῳ μὲν τούτων οὐ
δέδωκεν, τῆς δὲ ὄψιας ἀποστῆσας, ἐν προακτιῷ μετὰ
τῶν ἀσφαλῶν περιώρσε καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς στρατίας, ἥ-
περ εἶχον, ἀπέστειλε.

B

207 Τίς μὴ θαυμάσει, ἀγαπῆτοι καὶ φιλόχριστοι
ἀδελφοί, τὸν πόθον καὶ τὴν κηδεμονίαν καὶ συμμαχίαν τοῦ
αἰεὶ μνήστου καὶ προστάτου καὶ λυτρωτοῦ τῆς πόλεως ἡμῶν
Δημητρίου, ὅτι ἡμῶν ἀμερίμων καὶ ἀγνώστων περὶ τῆς
οικείας ἀλώσεως καθεστῶτων καὶ τὸν βασιλεῖα ἡμῶν διὰ
τοῦ θεοῦ τοῖς καράβους πρὸς συμμαχίαν καὶ σωτηρίαν τῆς
πόλεως ἐνεκαρτίωσεν στείλαι ἐνταῦθα καὶ τῆς προδοσιμ-
ίας τοῦ μελετηθέντος ἐμφυλίου πολέμου καὶ ἀπροσδοκίτου
καὶ ἀφύκτου θανάτου ἡμῶν ἐγγὺς ὄντος, τὸν στρατηγὸν
πρὸς τὸν πλοῦν διήγειρεν, καὶ τῶν ἀνέμων ἐναντίον ὑπαρ-
χόντων εἰς ἐπιπέθειον εὐπλοῖαν ἤγαγεν καὶ τὰς βουλάς
ἔλυσεν καὶ ἐλπίδας τῶν τὴν ἄλασιν σκεψαμένων ποιή-
σασθαι τῆς δουλικῆς αὐτοῦ ταύτης πόλεως· ὄντως χάρις
καὶ θαυμάσιον καὶ ἕμνον παμπόλλων μετ' εὐχαριστίας ὑ-
πάρχει καὶ ψυχῶν καὶ σωμάτων ἔσθιον καὶ τὸ μέγιστον
καὶ ἀσύγκριτον καὶ ἀνέκφραστον καὶ τοῦτο τὸ θαῦμα. Ἄλ-
λὰ δευτε, ἀγαπῆτοι, τὸν εὐπλαγγχον καὶ πολυέλεον
καὶ φιλοκτίρμονα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καθυπεύσωμεν
θεῷ, ὅπως διηνεχῇ ἡμῶν σωτηρίαν τῆ δουλικῆ αὐτοῦ
ταύτη πόλει τὸν ὑπερένδοξον καὶ ὑπερβαύμαστον Ἀθλο-
φόρον δοξασίται, ἵνα δι' αὐτοῦ διηνεχῶς σωζόμενοι ἀ-
ναπέμψωμεν δόξαν καὶ τιμὴν καὶ προσκύνησιν τῷ πά-
τρι καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ, κ. τ. λ.

P

ANNOTATA.

a Caput hoc in codice olim Mazarinæo, e quo integrum, prout apud nos descriptum exstat, lectori hic exhibetur, a fol. 187 usque ad fol. 199 extenditur, sequenti isthoc in fronte titulo affectum: Περὶ τοῦ μελετηθέντος κρυπτῶς ἐμφυλίου πολέμου κατὰ τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μάνου καὶ κούβερ τῶν βουλγάρων, De bello intestino, quod contra civitatem Maurus et Cuber Bulgari occulte fuerunt moliti.

b Quæ toto fere hoc numero ac præsertim ejus initio auctor noster, non raro, etiam alibi, uti hic datam a nobis lucubrationem ejus evolventi patescet, intellectu admodum difficilis, modo suppeditat, adeo obscura atque implexa sunt, ut apposite ea in linguam Latinam convertere sit oppido difficile, nec ulla etiam ratione fieri forsitan id a me potuisset, nisi sensus, quem abs illo intendi, e contextu apparet, lucem attulisset.

c Duobus videlicet primis præsentis lucubrationis capp., ac præsertim horum priori.

d Locorum

A d Locorum omnium ac singulorum, quæ ab auctore nostro hic nominantur, notitia in Baudrandi aliorumque Lexicis Geographicis passim est obvia, illanque adeo lectori hic exhibere, operæ pretium non reor. Verum quod jam pertinet ad assertum, quo auctor, eorumdem omnium locorum incolas captivos a Sclavis fuisse abductos memoriæ a se supra proditum, hic ait, id omnino accuratum non est, cum supra, videlicet num. 158, eadem loca per Sclavos habitatoribus vacua reddita fuisse, dumtaxat scripserit, idque etiam aliter, quam abductis ad plagam, Pannoniam versus sitam, in captivitatem incolis, fieri certo potuerit, ut nemo non videt. Et vero regionum, quas Sclavi aliique barbari depopulati sunt, incolas omnes in captivitatem non fuisse abductos, sed alios etiam ex his occisos, alios fuga fuisse dilapsos, e Theophane, Zonara aliisque, qui de rebus illis tractant, quisque haud difficulter comperiet; ut auxesi præterea auctor noster verosimillime, ne dicam indubie, usus hic fuerit.

e Vere olim, idque ante auctoris nostri ætatem, uti is hic indicat, Pannoniæ metropolis Sirmium exstiterat. Etenim ante seculum quintum, quo celeberrima isthæc civitas ab Attila fuit eversa, Illyrici universi, non tantum caput, sed et illius, qui amplissimæ huic regioni præfecti prætorii munere præerat, sedes aliquamdiu exstitit, uti apud Farlatum Illyrici sacri tom. 1 pag. 70 et quinque seqq. videre licet; Illyricum autem Pannoniam complectebatur, quemadmodum vel e solis Secto Rufo et Jornande liquet. Prior enim in Breviario sic habet: Provincias habet Illyricus septem et decem; Noricorum duas, Pannoniarum duas, Valeriam, Saviam, Dalmatiam, Mæsiam, Daciæ duas; et in diocesi Macedoniae sunt septem; Macedonia, Thessalia, Achaia, Epirus, Prævalis et Creta; posterior vero de Success. Reg. ac temp. lib. 1 ita scribit: Illyricus autem cuncta per partes quidem et membra devincta ad unum tamen corpus aptata est; quæ habet intra se provincias decem et octo; hæ sunt: Norici duæ, duæ Pannoniæ, duæ Valeriæ, Savia, Dalmatia, Mæsia superior, Dardania, Daciæ duæ, Macedonia, Thessalia, Achaia, Epirus, Prævalis, Creta. Licet porro Sectus Rufus, contra ac Jornandes facit, provincias Illyrici Dardaniam, quod hæc forte illius ætate provinciæ nomen nondum obtinisset, haud accenseat, ambo tamen Pannoniam, aut, si mavis, ambas Pannonias, inferiorem nempe ac superiorem, Illyrico adscribunt. Ceterum cum inter Illyrici provincias etiam recenseant Prævalim, supra hic errore, ex amanuensium incuria profecto, περιβλεως scriptum, puto, vocabuloque huic περιβλεως aut certe περιβλεως substituendum. Prævalis enim, uti e recitatis Secti Rufi et Jornandis verbis liquet, nota est Illyrici provincia seu etiam, quæ pars Dalmatiæ aliquamdiu fuit, regio; Trebalis autem non item.

f Non Chatzonem, paulo ante hic memoratum, qui Sclavorum dumtaxat, non autem etiam Avaram, duæ fuisse videtur, sed eum ipsum Avaram Chaganum, qui a Sclavis, cum a Thessalonica sub Chatzonis ductu a sese obsessa recedere fuissent compulsi, pollicitationibus ac donis (Adi cap. 2) in auxilium fuit vocalus, ab auctore nostro hic designari existimo; licet autem hic, quod supra num. 158 a Sclavis factum scribit, Avaribus hoc loco eorumque Chagano adscribat, sibi metipsum propterea contrarius æstimari haud debet; Sclavis enim, dum, quod num. 158 narratur, in Illyrico gesserunt, Acares etiam, quibus fædere illi conjuncti partimque etiam paruisse videntur, numero non paucos fuisse admictos, eorumdemve saltem seu imperio seu impulsu Sclavos illud gessisse, verosimillimum fit ex iis, quæ de ambabus illis nationibus apud scriptores proxime laudatos aliosque memoriæ prodita inveniuntur.

g In hæc auctoris nostri Græca verba, πῶς δὲ παρὰ πατρὸς ἑκάστος τὰς ἐνεργαμένας παρεληφτόναι καὶ τὴν ὁμίην τοῦ γένους κατὰ τὸν ἥθω τῶν Ρωμαίων, errorem irrepsisse ex amanuensium oscitantia, in animum induco; iis interim Latinam, quam sensus maxime exigere videbatur, interpretationem attribui; quod si quis meliorem attulerit, eam lubentissime amplectar.

h Devastatio ab auctore nostro et hic et supra cap. 1 memorata, qui innumera hominum multitudo ex imperii terris, uti hic mox is retulit, in captivitatem fuit abducta, verosimillime, uti in Annotatis, cap. ipsi subnexis, jam docui, sub Constante tertio, aut altero e binis ejus successoribus, Constantino Pogonato et Justiniano Rinothmeto seu secundo, evenit. Imo vero, quo etiam aliquanto propius eventus illius epocham utcumque modo determinem, Joannes, Thessalonicensis archiepiscopus, indubie ad annum usque 681, uti ex iis, quæ in Commentario prævio num. 23 in medium adduxi, liquet, vitam protraxit, eamque verosimillime, quemadmodum jam supra docui, ante annum 700, imo etiam, ne alioquin præsul ille (annotata lucubrationis ejus cap. 14 ad lit. h subnexa, consule) ad ætatem nimis provecctam pervenisse sit dicendus, ante annum 690 terminarit: ex iis autem, quæ auctor noster anonymus tum præfationis in modum (adi, quæ lucubrationis Joannis Thessalonicensis cap. ultimo ad lit. g subnexui, Annotata) lucubrationi suæ præmittit, tum hujus cap. tertio refert, præfata devastatio tunc primum, cum dictus Thessalonicensis archiepiscopus ab obitu suo haud multum esset remotus, accidisse videtur ac proin inter annum circiter 680 et annum 690. Jam vero, cum hæc ita habeant, eaque, quæ cap. præsentis auctor noster deinceps narrat, annis amplius post eandem devastationem sexaginta, prout hoc loco ait, evenerint, consecrarium fit, ut ante annum circiter 740 horum epocha figenda haud sit. Imo vero nec ante seculi octavi finem circiter seu tempus, quo Constantinus septimus, Irene filius, imperii habenas tenuit, statuenda isthæc videtur. Ita autumo, quod ab ordine, quo quæque gesta sunt, auctor noster in narrando recedere nullo ex capite videatur, ea autem, quæ cap. præcedenti memoriæ prodit, sub Constantino, Irene filio, seu seculo octavo ad finem jam inclinante evenerint, uti docui in Annotatis cap. isti ad lit. t subnexis.

i Principis hujus, qui, quemadmodum e capitis præsentis titulo supra in Annotatis ad lit. a recitato, intelligitur, Bulgarus exstitit, mentionem nusquam apud scriptores alios invenio; Cubrati quidem, genere Bulgari, qui sub Heraclio seu seculo septimo, ad mediam sui partem nondum proveccto, contra Avaram Chaganum rebellavit, ac cum populo, quem ab eo acceperat, sedibus patris relicto, ad Romanos seu Heraclium secessit, S. Nicephorus, patriarcha Constantinopolitani,

A. ANONYMO.

mus, in Breviario historico, Parisiis anno 1648 edito, pag. 16 mentionem facit. Verum etsi ita non pauca sane Cubrato, quæ mox infra auctor noster anonymus Cubero, Nicephorus adscribat, satque præterea Cubrati et Cuberi nomina affinia sint; quo minus tamen hic cum illo unus idemque dicatur, ætatis, qua ambo floruerunt, diversitas impedit. Cubratus enim, uti ex jam dictis liquet, seculo septimo floruit; Cuberus autem seculo octavo et quidem verosimillime multum jam protecto, nisi forte quis velit, quæ mox de Cubero auctor noster anonymus subjungit, perperam abs hoc iis affici notis Chronicis, ex quibus, ut seculo octavo multum jam promoti evenerint, consectorium sit, quemadmodum in Annotatis ad lit. præced. jam docui.

k Græca hæc verba, καὶ ἀντάρται καταλέκται τοῦ χαρῆς κοκρονται, Latine interpretatus sum, Ac rebelles changano fiunt, nulla habita ratione vocabuli καταλέκται, quod quid hic significare queat, haud perspicio.

l Nominis hujus campum seu planitiem, quæ haud procul a Thessalonica sita fuerit, nusquam invenio. Verum non est, cur id mirum cuiquam accidat, cum nec planities omnes seu campos commemorare soleant Geographi, nec singulos suis nominibus distinctos tabulæ Geographicae, ulut etiam accuratæ, exhibere.

m Ita etiam scriptores Græci alii Constantinopolim per tituli honorarii modum subinde appellant.

n Dragobitæ ergo, si vera hic memoret auctor noster anonymus, jam ante illud tempus, quo Cuberus cum suis in Campo Ceramesio consedit, haud procul a Thessalonica sedes habuerint. Illi porro Dragobitæ seu, ut supra etiam ab auctore nostro hoc nomen exaratur, Dragobitæ Sclavica etiam, ut supra loco non uno tradit, natio fuerunt, ortique verosimillime ex iis, quos Russis tributarios fuisse, Constantinus Porphyrogenitus lib. De administrando Imperio cap. 9 scribit, Dragobitarumque nomine distinguit, nullam interim Dragobitarum seu Drogobitarum, qui verosimillime, ut jam dixi, e Sclavis hisce orti sunt, mentionem vel ibidem vel alibi usquam faciens.

B o Id est, Constantinopolim, ut supra adhuc monui.

p Auctor noster verosimillime non alias hic intelligit insulas, quam quæ in Mari Ægeo, quod modo Archipelagus vocatur, magno numero sitæ sunt.

q Ita hic vocabula ἰσθμῶν ἰσθμῶν καὶ ἰσθμῶν interpretatus sum; postremum enim e binis illis vocabulis idem, quod ἰσθμῶν, apud scriptores haud paucos, uti ad hanc vocem in mediæ et infimæ Græcitalis Glossario apud Cangium videre licet, Vexillum significans, hoc significare e sensus contextu est visum; quod autem ad primum pertinet, Lipomanus quidem in Metaphrastica Sancti nostri Passione, quam supra loco tertio dedimus, duo hæc vocabula ἰσθμῶν ἰσθμῶν Latine interpretatur Consularia insignia, verum mihi præ voce Insignia vocabulum Ornatus placuit, quod ab auctore nostro, non ἰσθμῶν, uti a Metaphraste fit, sed ἰσθμῶν efferatur, hocque vocabulum deductum videri queat ab adjectivo ἰσθμῶν, quod idem, quod Latine pulcher aut decorus, significat.

r Ita scilicet seu Sclavi seu Bulgari seu etiam alii quicumque, qui Cubero parebant, idcirco indubie hic vocantur, quod in Campo Ceramesio, a Thessalonica haud procul dissito, in quo, ut auctor noster supra docet, consederant, sedes haberent.

s Ut, cur bina Græca vocabula Ματρίων et ἐνὸρτων Latine hic interpretatus sim ordinaria matricula, perspectum habeas, adi ad primum e binis illis vocabulis et ad vocabulum ἐνὸρτων in Mediæ et infimæ Græcitalis Glossario Cangium.

t Vocem hanc iterum in significatione, quam in Annotatis, cap. præcedenti ad lit. i subnexi, memoravi, ab auctore nostro hic usurpari, e sensus contextu liquet.

u Nec duces Sisinnium, nec Maurum, cui, quæ ab auctore nostro cap. præsentis narrantur, conveniant, apud ullos scriptores alios invenire quivi.

C x Sila hæc est in mari Ægeo seu, ut modo vocatur, Archipelago ad oram Thessaliæ. Videsis ad vocabulum Sciathus in Lexico Geographico Baudrandum, ibidemque invenies, insulam illam, quam tum, cum ea, quæ cap. præsentis narrantur, eveneri, incolis destitutam fuisse, auctor noster post pauca memoriæ hic prodit, modo etiam arce esse munitam.

y In codice olim Mazarinæo voces aliquot hoc loco adeo excessæ sunt, ut nulla plane ratione legi potuerint; reliquis autem, quem contextui conformiorem existimavi, sensum in versione Latina attribui.

z In codice olim Mazarinæo voces iterum aliquot excessæ hic sunt, idque ita, ut non magis, quam de quibus ad lit. præced., legi queant, eo tamen discrimine, quod, quæ hoc loco excessæ sunt, sensu, ut apparet, haud officiant.

aa Chalcis, quemadmodum Baudrandus in Lexico Geographico docet, urbs est Eubææ insulæ, in Archipelago sitæ, primaria; hæc autem insula ab iis, qui e Sciatho Thessalonicam navigant, a tergo relinquuntur.

bb Quia nimirum, ut sibi in visione dictum fuerat, ventum esse Thessalonicam navigantibus secundum, e navi, quæ celeri cursu ad ipsos e Chalcide seu Eubæa properabat, certissime intelligebat, uti cuique ex iis, quæ de insula Eubæa ad lit. præced. notati, manifestum esse debet.

cc Ita hic verbum παραφρασεως, quod in nullis prorsus lexicis invenire licuit, interpretatus sum, significationem, quam sensus exigere videbatur, illi attribuens.

dd Equi iterum lectoris iudicio permitto, quæcumque cap. præsentis prodigiosa occurrant. Observari tamen velim, potiorum et ea, et quæ cap. proxime antecedenti occurrunt, fidem mereri, quam quæ tribus primis capp. narrantur: illis enim, at non item hisce, auctor æqualis existit, uti partim ex ipsis hujus verbis, num. 185 occurrentibus, partim ex ætate, qua quæque secundum supra annotata eveneri, fas est colligere. Adi etiam Commentarium prævium num. 24.

A

A ANONIMO.

CAPUT VI.

Cyprianus episcopus, a Sclavis captus, mirabili modo a S. Demetrio in libertatem asseritur a.

Γέγονε τις ἐξ Ἀφρικῆς ἀνὴρ, ὡς μὲν συνετός, ὡς δὲ τὰ θεῖα θεοσεβής, καὶ πολλὴν μὲν τὴν ἀρετὴν, ἀριερατικῶν δὲ κοσμομίμενος ἀξιώματι ὄνομα τοῦτο Κυπριανός· οὗτος τὴν πρὸς βασιλῖδα τότε διὰ τινὰς χρείας στέλλόμενος περὶ τοὺς τῆς Ἑλλάδος τόπους ἀπροσδόκητα τῶ τῶν Σκλαβίων ἔβρι ἐκλήρηνται Ἀπάγεται τοῖνυν τῆ σπῶν χώρα ἀνδράποδον ὁ κατ' ἄμφω σμενός καὶ πολλὸς ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς. Ἐντεῦθεν αὐτῷ δουλεία βαρβαρικὴ, καὶ δούλος βαρβαρῶν δεσπότης καὶ ἀκαθάρατος καὶ ἀντικρὺς μαιψύχου Σηρός ὁ εὐτύης καὶ οἰκονόμος τῆς καθαρῆς καὶ ἀναμάρτου θυσίας, καὶ τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρεμμάτων ποιμὴν καὶ διδάσκαλος, κόφινος ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῷ κατ' ἑκάστην, καὶ κόφινος τῆς βαρβαρικῆς ἰπποστασίας ἐκέρουσις.

Β Πληγαὶ κατὰ νότων, πληγαὶ κατὰ κόρρης, κατὰ σιαγόνος ραπισματα ὅσπερ θῆτα ἐξαποικυαίη τῶ χρέω τῆ, καὶ πολλῶ τοῦ τῆς δουλείας βάρους (ὁ βαδους τῶν σῶν κρημάτων, λέγε Θεοῦ ἀνεξικακῆ) ἡ πρεσβυτικὴ ἐκείνη, καὶ ἱερὰ πολλὰ, καὶ ἦν τῶ βαρβαρῶ ὡς ὁ λαὸς ὁ ἀρχιερεὺς τρόπον ἕτερον.

Vir quidam fuit ex Africa tum perspicax, tum rerum divinarum cultor, ac multe quidem virtutis, archiepiscopi autem dignitate ornatus. Nomen ei erat Cyprianus d. Hic tunc ad civitatum reginam negotiorum quorundam causa missus circa Helladis loca inexpectato a Sclavorum gente insidiis captus est c. Ad eorum igitur terram, manibus ambabus vinctis, in mancipium abducitur venerabilis ille ac canus archiepiscopus. Exin barbarica ipsi servitus fuit d, cumque heri barbari ac impuri servus esset, atque apud sanguinariam feram puræ ac incrementa hostiæ sacerdos ac dispensator, spiritualiumque Christi alumnorum pastor ac magister detineretur, quotidie ipsi in humeris cophinus, stercorisque ex equino barbari stabulo exportatio incumbebat. Plagæ in dorso, plagæ in capite, atque in maxilla alapæ, dum tandem servitutis et diuturnitate et gravitatis excessu (o iudiciorum tuorum, elemens Dei Verbum, profunditas!) deficeret senilis illa ac veneranda cæsaries, eratque barbaro archiepiscopus nova rerum conversione veluti e plebe unus.

Cyprianus episcopus Afer e captivitate, in quam inciderat, b

E

209 Πῶ γὰρ διαστέλλειν οἶδεν ἡ βάρβαρος ἐκείνη ψυχὴ ἀνὰ μέσον ἱεροῦ καὶ βεβήλου ὡς μὴ ἀπεσθαι τοῦ Χριστοῦ Κυρίου, καὶ ἀκηρίστατα πονηρέσθαι, τί τὸ μετὰ ταῦτα; αἶρει πρὸς οὐρανὸν τὸ ἅμα ὁ μαστιγίας ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς μετακαλεῖται τὴν ἑλθοῦσαν βοήθειαν καὶ ταχὺ αὐτῷ ἀνατίθειαι τὰ ἴαματά, καὶ ὁ ῥύσσης ἐξ ὑψωμάτων δόξης ἀποπέλλεται ταχυνώτατος. οὐδὲ καὶ κατὰ γῆν κατέδρασαν ὁ ἀρχιερεὺς. Καὶ τοῖνυν ὄναρ αὐτῷ Σαυμάσιον ὁ μάρτυς εἰσίσταται· ἴωρα γὰρ, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἐνδεδυμένος πανοπλίαν στρατηγικὴν, ἔφιππος, ἔφιπφός τις ἅμα καὶ χαριστάτος· καὶ εἰ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγῆναι βούλει, καὶ τῶν δεσμῶν, φρονί, ἀκολουθεῖ μοι. Γνωρίζε τοῦτο καὶ ὄνομα καὶ πατρίδα καὶ ἀξίωμα ὅτι τε Δημήτριος καλεῖται, καὶ Θεσσαλονικὴ τοῦτο πατρίς, καὶ στρατιώτης τυγχάνει, λαμπρὸν καὶ τὸ ἀξίωμα περιειμένος. Λέγεται παραχρῆμα τῶν δεσμῶν ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἡ ποδῶν εἶχε τάχους, τῶ φανέντι ἀκολουθεῖ.

209 Ubi enim barbara illa anima inter sacrum et profanum possit distinguere, ut Christum Domini non tangat, inclementissimeque tractet? Quid vero post hæc? Archiepiscopus ille, ad mancipii conditionem redactus, oculos ad cælum levat, auxilium supernum implorat: ac statim ei curatio affulsit, liberatorque e gloriæ altitudine celerime demittitur. Nox erat atque humi archiepiscopus dormiebat. Somnium igitur mirabile ei Sanctus immittit. Visione enim afficiebatur, et, ecce, vir, armatura militari indutus, equo, insidens, ense instructus, juvenis simul ac facie lætissimus, atque, dicebat, si captivitate et vinculis liberari vis, sequere me. Declarat ei suum et nomen et patriam et dignitatem, seque adeo Demetrium vocari, Thessalonicamque ei patriam esse, militemque existere dignitate etiam illustrem. Liberatur illico vinculis archiepiscopus, et quam posset celerime eum, qui ei apparebat, sequebatur.

ab apparente sibi S. Demetrio eripitur, vinculisque liber

F

210 Ἡμέρα παρήλθεν ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα παρῶν, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τρίτη, καὶ καθέξῃς ἄχρι καὶ τῆς ὀδοῦς, πειρηγούτος τοῦ μάρτυρος· καὶ κατὰ Θεσσαλονικὴν ὁ ἀρχιερεὺς, ἰδοὺ καὶ ὁ ὀδηγὸς ἀφανής· εἰσῆμι τὴν πόλιν, πυνθάνεται τις ὁ ἐν αὐτῇ στρατιώτης, δηγούμενος ὅπως αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας λυτρώσεται· εἰσῆτι γὰρ τῶ ποὺς Οὐανορίας κεκλήυπε οἱ τὸ τῆς μαρτυρικῆς θανατοῦργίας μυστήριον, ὡς ἔτι μᾶλλον δημοσιεύοιτο τὸ τέρσιον καὶ μεγαλύνοιτο τῶ μάρτυρι τῷ Σαυμάσιον, ὡς γούν πρὸς γνώσιν οἱ ἀκούοντες γίνοντο, ὡς τὰ τοῦ πρῆγματος θανατοῦργία μαρτυρικὴ, εἰς αὐτὰ τοῦτον ἀγοῦσι τοῦ μάρτυρος τὰ θεῖα ἀνάκτορα· ὁ δὲ ἄματι εἰσεῖη καὶ τῆ εἰκόνι τῶν μάρτυρα ἰδοὺ καὶ ἔφιπφόν ἰδοὺ καὶ ἰπποῦτον δεδασίτο, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν φανέντα οἱ παρεῦθ ἀναγνωρισάμενος· τότε δὴ τότε ἀποκαλύπτεται αὐτῷ τὰ τοῦ Σαυμάτος, καὶ περὶ οὗ εἰς πρόσωπον ἠδωμολογεῖτο τὰ χαριστήρια Θεοῦ καὶ τῶ Μάρτυρι.

210 Dies prima transit, secunda aderat ac post hanc tertia et sic deinceps usque ad octavam, ducem itineris se præbente Martyre, jamque prope Thessalonicam erat archiepiscopus, et, ecce, evanescit vis dux: civitatem ingreditur, quis in ea sit miles, rogat, narrans, qui enim a captivitate liberasset; adhuc enim e Providentiæ ordinatione miraculi, a Martyre patrat, mysterium ipsum latebat, ut adhuc magis divulgaretur prodigium, Martyrique ad gloriam cederet miraculum. Simulatque igitur audientes in cognitionem rei, per factum a Martyre miraculum patrate, venerunt, ad ipsam illum sacram Martyris basilicam deducunt; statim autem atque esset ingressus, ac in Icone Martyfem vidisset, simulque et ense instructum et equo insidentem conspiceret, esse illum, qui sibi apparuisset, asseverabat. Continuo ei,

haud procul a Thessalonicam mirabili modo sitit.

Octobris Tomus IV.

A. ANONYMO. ei, quæ ad miraculum spectarent, manifestata sunt, cadensque in faciem Deo et Martyri gratias agebat.

Deo idcirco ac Martyri in civitate illa gratias agit,

211 Et nunc, exclamabat, Martyrem suum misisse Dominum, neque e manu affligentium me ac de luto facis liberasse, pedesque meos in loco patenti posuisse ac gressus meos direxisse, cognosco. Anima mea pertransiit vinculo- rum ferrum, ipsæ manus meæ in cophino servie- runt; sed, ecce, nunc illas cum lætitia elevo, unde mihi auxilium venit. Ac Deum quidem ore magnificabat, oculis autem subjectum templi so- lum madefaciebat; ei enim præ lætitia simul et compunctione lacrymæ, scatæbræ in modum manantes, effluebant. Hinc novam civitas tota tanti prodigii festivitatem celebrabat Martyri, miraculumque extollebat.

reversusque deinde in pa- triam tem- plum et ibi- dem, mira- bilitè ste- rum

212 Ille autem archiepiscopus Cyprianus cap- tivus, vinctus, liber in Martyre, Constantino- polim post hæc properans, quæ ei ante captivita- tem fuerant proposita, curavit, miraculum etiam ibidem, quod ei a S. Demetrio obtigerat, enar- rans libereque divulgans. Postquam porro rursus ad ovile suum venisset, templum ingens, veluti de redemptione sua Magno e gratias agens, divino illi nomini excitat, illudque et ornat et illustrat. Verum cum et marmora, ut per ea Martyri templum ornaret splendidius, opus ei essent, socium in labore illum invenit. Ei enim apparet, seque appulsam in portu navim, quæ necessaria futura contineret, jam nunc vidisse, nunciat, nauclerum, ut in marmora inquirat, accedit.

spem ferente Sancto, ex- citat, splen- didissimeque exornat.

213 Mox audacter mentitur nauclerus, se- que, quod quærebatur, non habere, affirmat. Ab inquisitione desistit archiepiscopus. Iterum Martyr et locum navis, quo marmora ser- ventur, ei ostendit, quanta ac qualia sint, situmque illorum et munerum et nomen ei- dem exponens, ac illa, quæ nauclerus navi veheret, marmaro fratris ipsius ac commar- tyris victoris, qui et illa, inventis aliis, ei dabat, nomine esse mercatum. Rursus archiepiscopus nauclero et nomen et locum et mensuram et figuram et quot ac qualia sint marmora, et qui magno Demetrio a Victore f commartyre data sint, edicit. Cum ista igitur nauclerus audivisset, quid ita futu- ra prospiciens Martyris gratia vellet, intelle- xit, statimque marmora archiepiscopo largi- tur.

Hinc Deme- trii a capti- vorum, quos prodigiose liberavit,

214 Atque ita ornandi templi opus brevi perficitur g. Quæ autem mens enumeret, qua- lisve sermo exponat captivorum ex omni bar- barica regione liberationes, quas quotidie fere operatus sit Magnus? Alios quidem ex ipsis vin- culis statim liberans atque, ut propriis pedibus aufugerent, dimittens, alios vero, cum vehi in- digerent, equo suo impositos sub equitis habitu, carcerum quidem aliis invisibiliter apertis, aliis autem etiam quantum ad vectes et seram, cum vinctis eos vacuaret, servatis intactis, ad usque etiam propriam civitatem suam Thessalonicam veluti per aëra vectos, præstans incolumes, adeo ut carceris custos, cum vinctorum, qui cus- todiaë mancipati erant, computo inito, quosdam, quos Magnus e vinculis eripuerat, amisisset, nescius, quid ageret, aliquando etiam dixerit.

215 Quid hoc? Num iterum ergo e Bulgaris fur carcerem fuit ingressus vinctosque ab- ripuit? Noverat enim, qui sæpe a Martyre,

211 Καὶ νῦν ἔργων, ἑβόα, ὅτι ἀπίστους Κύριος τὸν μάρτυρα αὐτοῦ, καὶ ἐρήυσάτῃ με ἐν χερσὶ τῶν ἐλευθέρων με, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἴλιος· καὶ ἔστησεν ἐν εὐρυχώρῳ τοῦς πόδας μου, καὶ τὰ διαθρήματα μου κατέβηκεν. Σί- δηρον διήλθεν ἡ ψυχὴ μου τὸν τῶν δεσμῶν· αἱ χεῖρες μου αὐταὶ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδοῦλεσαν· ἀλλὰ νῦν, ἰδοὺ, αἶρα ταύτας μετ' εὐφροσύνης ἔβην ἢ βοήθειά μου ἐλήλυθεν· καὶ στόματι μὲν Θεὸν ἐμεγάλυνεν, ἐξ ὀμμάτων δὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ νεῶ κατέβηκεν ἑδοσφοῖ· κρουνηδὸν γὰρ αὐτῷ κατέβηκε τὸ τῆς χαρᾶς ὕψος καὶ κατανώθειος δάκρυον· ἐνετύειδεν ἡ πόλις πᾶσα ἑορτὴν ἄλλην τῆς τηλικῆς θαυματουργίας ἐκέρτου τῷ μάρτυρι, καὶ τὸ τεράστιον ἐμεγάλυνον.

212 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος Κυπριανὸς, ὁ αἰχ- μάλωτος, ὁ δεσμῖος, ὁ ἐλευθέρως ἐν τῷ μάρτυρι τὴν Κωνσταντινίου μετὰ ταῦτα καταλαβὼν ἦ, τὰ τῆς προσέσεως τοῦτ' ἃ τῆς αἰχμαλωσίας κατήπειρε, κή- κει τὸ ἐπ' αὐτῷ τοῦ Δημητρίου θαυμάσιον διηγησάμε- νος, καὶ παρήσιασάμενος. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τῷ σφετέ- ρῳ ποιμνίῳ γένοιτο, τὸν μέγαν ὡςπερ εὐδοκίμως τῆς ἀπολυτρώσεως ναὸν ἐγειρεῖ ἐπὶ τῷ Θεῷ τοῦτ' ὄνομα- τι, καλλίνει, λαμπρύνει τοῦτον· ἀλλὰ γὰρ καὶ μαρ- μάρων ἐπεὶ εἰς χρεῖαν καθίσταται ὡς δι' αὐτῶν φαιδρό- τερον κατακαλλίνει τὸ μάρτυρι τὸν ναὸν, εὐρίσκει τοῦ- τον συνέριθον φαίνεται γὰρ αὐτῷ, καὶ τὸ ἐν τῷ λιμέ- νει πλοῖον προσκίλει· ἄρτι φάσκει ἐοράμενος, τῶν ἐν χρεῖᾳ ἔση ἐπιτυχῆς· πρόσσει τῷ ναυκλήρῳ τὴν ζή- τησιν τῶν μαρμάρων ποιούμενος.

213 Ἐξελοφειδῆς ὁ ναυκλῆρος γίνεται, καὶ τὸ ζη- τοῦμενον μὴ ἔχειν δι᾽αχυρίζεται· παύεται ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ζητήσεως· αὐτὸς ὁ μάρτυρ καὶ τόπον δείκνυσσι τοῦ πλοίου αὐτῷ, ὅποι οἱ μάρμαροι, ὅποια, καὶ ὅποι- αι, καὶ τόπον τοῦτον, καὶ ἀριθμὸν, καὶ ὄνομα οἱ προ- σηγησάμενος, καὶ ὅτι τὰς, ἃς ὁ ναυκλῆρος φορτηγεί- ται τῷ πλοίῳ μάρμαρους ὄνοματι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συμ- μάρτυρος Βίκτορος ταῦτας ὀνόησας, καὶ ὅς ἐτέρας εὐρὸν ταύτας αὐτῷ ἐδορήσατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς τῷ ναυκλήρῳ, καὶ ὄνομα σημαίνει καὶ τόπον, καὶ μέτρον, καὶ εἶδος, αἱ, καὶ ὅσαι καὶ ὅποια αἱ μάρμαροι, καὶ ὡς δορηθεῖεν αὐτῷ Δημητρίῳ τῷ μεγάλῳ πρὸς Βίκτορος τοῦ συμμάρτυρος. Ὡς γὰρ οὕτως ἀνοῦσαι ὁ ναυκλῆρος συνέκιν ὡς οὕτω βούλεται ἢ προβλεπτικῆ χάρις τοῦ μάρτυρος, καὶ παρατὰ τὰς μαρμάρους δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ.

214 Καὶ τὸ ἔργον οὕτω τῆς τοῦ ναοῦ περικοσμήσεως εὐδὺς συμπεραίνεται· τίς δὲ ἐξαρτιμύσει νοῦς; ποῖος δὲ λόγος ἐκδηγήσεται τὰς τῶν αἰχμαλώτων ἀναρρίσεις ἐκ πάσης χώρας βαρβαρικῆς, ἃς ὁ μέγας καθ'ἐκά-στην ἐπιτελοῖται σχεδὸν, τοῖς μὲν ἐλευθερῶν ἐξ αὐτῶν δεσμῶν παρατὰ, καὶ πρὸς τὸ οἰκείας φεύγειν πο- σὶν ἀφίεις, τοῖς δὲ ἐπόχους τῷ σφετέρῳ ἵππῳ ἀνελα- φρίζομενος, φαινόμενος ἔφιππος, τῶν φρουρῶν τὰς μὲν ἀνοίγων ἀοράτως, τὰς δὲ καὶ ἀσφαλεῖτους κλειδῶρα καὶ σφραγίδα διατηρῶν τῶν δεσμῶν ἀποκεινῶν, καὶ πό- λεως τῆς οἰκείας ἄχρι Θεσσαλονίκης ἀέριως ὡςπερ τού- τους ἀνασπάζομενος, ὡς ἐνετύειδεν καίποτε τὸν δεσμο- φύλακα τοῦς δεσμῖους μετροῦντα κελευσμένους εἶσω φρου- ρᾶς ἐπὶ τινὰς ἀπωλίσσει, οὓς ὁ μέγας ἐξήρπασε τῶν δεσμῶν, διαπορούμενος * εἰπεῖν.

E

F

an non
διαπορού-
μενον?

A μίους ἐκ τῆς φρουρᾶς ἐξημίωτο· ἑώρατο γὰρ καὶ τοῖς βαρβάραις ἰππαζόμενος ὁ μέγας οἷς οἰδε λόγοις, φερῶν αἰχμάλωτον ἔπαυον, καὶ τὸν ἀσπάζοντα, ἢ κλέπτοντα, καὶ διοκόμενον ἄρα καὶ φεύγοντα, Σαυρασίως ἐσχηματίζετο. Ἄλλὰ τί σοι τὸ μέγαλον τοῦ Χριστοῦ στρατιώτη; τί σοι τῶ συμπαθέστατον καὶ φιλοπατρίδι ἀντιδοίχον ὁ λαὸς σου τῆς εἰς ἡμᾶς σου κηδεμονίας τῆς εἰς ἡμᾶς πολλῆς σου χρηστότητος;

multis e custodia eductis, damnum pateretur; nam et a barbaris Magnis fuit conspectus, cum equo vectus, quibus novit, modis captivum, vecturae indigum, deferens et rapientis seu furantis, et persequentis simul ac fugientis speciem referret. Verum quid tibi magno Christi militi, quid tibi commiserantissimo ac patriae amanti nos populus tuus ob tuam erga nos curam, ob magnam tuam erga nos benignitatem retribuemus?

A. ANONYMO. multitudine celebrandi occasio hic arripitur.

ANNOTATA.

a Caput hoc titulo simul et initio in codice olim Mazarinæo est mutilum, quod ex hoc post pag. 199 folium unum alterumve sit excisum, licet interim paginarum series, quod hæ non prius, quam factum hoc fuisset, numeris fuerint distinctæ, interrupta haud sit; quæ autem huc spectantia in præfato codice restant, a fol. 200 usque ad fol. vers. 203 eocurrunt. Porro dictum caput e codice nostro Græco † Ms. 193, in quo a fol. verso 31 usque ad fol. vers. 83 e Leonis Allatii Ms. descriptum exstat, lectori hic exhibetur; licet autem illud narrationis prolixioris, quod Joannes Stauracius adornavit, compendium dumtaxat sit, non autem ipsa prolixior auctoris nostri anonymi narratio, a nobis tamen, cum hanc integram haud habeamus, præfati nostri anonymi nomine illud hic editur, quod ab eo equidem, quæ complectitur, primum litteris commendata fuisse videantur, certeque a primæva ejusdem narratione in substantia haud differat, uti argumento esse potest occurrens apud Mabillonium tom. 1 Veterum Analect. pag. 89 et seqq. narratio, qua ab Anastasio Bibliothecario, qui et ipse anonymi nostri narrationem in compendium contraxit, quantum ad substantiam eadem omnino, quæ cap. præsentis, Joannis Stauracii verbis expresso, narrantur, litteris commendata existunt.

b Nihil plane occurrit, ut, cujusnam hic sedis in Africa fuerit archiepiscopus, utcumque determinem. Verum seculo octavo senescente nonoqve ineunte, quo tempore, uti ad lit. proxime seq. docebo, narratum cap. præsentis miraculum Cypriano, in Africa archiepiscopo, obvenit, in Africa saltem episcopus archiepiscoposque exstitisse, fas est concludere vel ex iis, quæ Pagius in Criticis ad annum 893, num. 1 in medium adducit.

c Auctor noster, uti ex iis, quæ in Commentario prævio num. 24 in medium adduxi, primum est eruere, certo ante annum 882, et quidem, quemadmodum ex Annotatis, quæ duobus capp. proxime prægressis subnequit, apparet, verosimiliter aut seculo octavo senescente aut nono ineunte floruit; quapropter, cum in narratione sua, prout apud Mabillonium loco supra cit. in compendium ab Anastasio Bibliothecario contracta exstat, narratum a sese cap. præsentis miraculum ætate sua evenisse, diserte sub initium affirmet, consecrarium fit, ut id verosimiliter vel seculo nono ineunte, vel etiam paulo citius seu octavo senescente acciderit; ambobus autem hisce seculis Sclavi, qui in Dalmatia habitabant, hancque regionem jam inde ab Heraclii imperatoris ætate occupant, continuo piraticam exercuerunt, uti quisque facile intelliget vel ex iis, quæ de natione illa Andreas Dandulus in Chronico suo loco non uno memorie prodit. Jam vero, cum hæc ita habeant, facile fieri potuit, ut Cyprianus archiepiscopus, cui dictum miraculum obvenit, in manus Sclavorum, dum ex Africa Constantinopolim navigaret, inciderit; quod re etiam vera factum, auctor noster hic tradit.

d Alicubi verosimillime in Dalmatia, uti ex Annotatis ad lit. præced. statuendum videtur.

e Ita hic S. Demetrius, qui μεγαλομάρτυρος, magni Martyris, titulo a Græcis passim condecoratur, Antonomastice quodammodo seu per excellentiam nominatur.

C f Non alius indubie nominis hujus martyr hic designatur, quam celeberrimus ille, de quo apud non actum jam est die XXI Julii, quo Martyrologio Romano aliisque Fastis sacris quam plurimis exstat inscriptus, cultumque plane insignem Massiliæ obtinet.

g Auctoris nostri anonymi narratio, a Joanne Stauracio in compendium contracta, hic modo (quæ enim sequuntur, a posteriore hoc scriptore addita dumtaxat sunt) terminatur; verum de templo, quod Cyprianus episcopus eo loco, quo in Africa sedem habebat, extruxisse in S. Demetrii honorem supra hic narratur, nonnulla, a Joanne Stauracio haud commemorata, ejusdem cap. præsentis parte, quæ dumtaxat ex dictis in codice olim Mazarinæo adhuc restat, auctor noster suppeditat. Cum notatu satis digna sint atque ad gloriam Sancti nostri faciant, ea huc, addita interpretatione Latina, lubet transcribere. Sic habent: Διακοσμήσας εἰς κάλλος τὸν ναὸν ἐξῆτε τὸν Θεὸν δι' * προσευχῆς καὶ δεήσεως τὴν χάριν ἐπιστάσαι τοῦ μάρτυρος, καὶ μῆλαυρον γενέσθαι Σαυράτων τὸν εἰς ὄνομα αὐτοῦ οἰκοδομηθέντα ναὸν, καὶ δὴ τυγχάνει τῆς αἰτήσεως. Ποῖσι γὰρ τὸ εἶλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούει. Ἰδοὺ γὰρ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ μάρτυρος ἰασιεὶς ἐπιτελοῦνται νοσημάτων ποικίλων καὶ πνευμάτων ἀπαλλάττονται τὸ ἐλαῖον τῆς αὐτοῦ κανδήλας χρίμενοι. Δῆγμασι δὲ σκορπίων ἀνεπιβούλευτοι γίνονται πάντες οἱ τὴν πόλιν οἰκούντες. ὅθηναι δὲ αὐτῆ προσαγορεύεται, τὸ πρότερον, ὡς πολὺς ὁ λόγος, ἐν δύο μηνσὶ τοῦ ἐτους Ἰουλίωτος καὶ Ἀυγούστου μὴ δυναμένους εἰς γῆν κατακληθῆναι καὶ καθεύδειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν πληγτότων σκορπίων, ἀλλ' εἰς καθάρους εἰσίνοντων, κακέιστε τὴν χρεῖαν ἐκπληροῦστων τοῦ ὕπνου αὐτῶν. ἀπὸ δε τοῦ παρόντος ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγκαινίσταται ὁ οἶκος τοῦ πανένδοξου μάρτυρος, κἀν εἰ συνεβῆ δεηθῆναι τινα ἐκ τῶν σκορπίων, ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς κανδήλας περιχρίεται εἰς τὸ πληγὴν μέλος καὶ τῆς ὀδύνης ἅπτου ἀπαλλάττει. Cum templum (Cyprianus episcopus nempe) pulchre ornasset, Deum per orationem ac preces, ut Martyris gratia obumbraret nec obscurum absque miraculis ædificatum ejus nomini templum maneret, rogabat, votique factus est compos. Voluntatem enim illorum, qui eum timent, Deus adimplet, precesque eorumdem exaudit. Ecce enim, accessu ad Martyrem morborum diversorum curationes perficiuntur atque a dæmonibus liberi evadunt, qui oleo lampadis ejus unguuntur. Omnes autem, qui civitatem incolunt,

* hoc hic testis nequit.

A. ANONYM.

colunt, a serpentum morsibus haud periclitantur; iisdem vero ipsa, cum prius, ut fama refert, duobus anni mensibus, Julioque et Augusto, humi procumbere ac dormire præ serpentum vexantium multitudine non possent, sed schaphas ingrederentur, ibidemque somni necessitati satisfacerent, afflicta fuisse asseveratur; statim autem ab eo die, quo gloriosissimi Martyris domus fuit consecrata, etsi etiam a serpentibus morderi quempiam accidat, oleo lampadis ejus ad membrum læsum perungitur, statimque dolore liberatur. *Hæc eadem, quæ ita auctoris nostri anonymi narratio, prout in codice olim Mazarinæo exstat, paulo prolucius exponit, paucis hisce verbis, Per orationem ejus (sancti Demetrii) si quis infirmus in eodem templo (exstructo nempe a Cypriano archiepiscopo) devotus advenerit, si perunctus fuerit de oleo lampadis ejus, illico sanabitur, etiam involvit narrationis ejusdem apud Mabillonium loco supra cit. compendium, ab Anastasio Bibliothecario contextum. Hoc porro, quamquam ex dictis cum Joannis Stauracii compendio in substantia conveniens, plura tamen adhuc alia adjuncta, eaque satis notatu digna, quæ ab hoc absunt, complectitur, uti comperiet, qui unum cum altero contulerit. Ceterum quod ad narratorum hoc cap. fidem spectat, quo de hac utcumque statui queat, debent etiam, quæ supra ad lit. c dicta sunt, expendi.*

MIRACULORUM

LIBER III

Auctore Anonymo altero a.

CAPUT I.

De viro, qui S. Demetrii patrocínio amissum e morbo oculorum usum recuperavit b.

Vir, qui ex morbo oculorum usum amisit, S. Demetrio ei

Vir quidam olim civitatis hujus, Byzantium negotii cujuspiam causa profectus, gravem in morbum incidit: ex hoc autem et oculis vehemens fluxio obvenit, corporeaue luminaria extinxit. Ac, morbo quidem pulso, convaluit, præ cæcitate autem omnino miser nihilque facere valens, ibat quidem, sed in lapides impingens. Pedes erant offendiculis attriti, nec illi uspiam medela occurrebat. Animo concepit magnum Demetrium curationemque quærebat, nec repetere cessabat: o utinam Thessalonice in patria mea versarer! Et magnum ibidem Pugilem, exclamabat, instanter invocare possem, et voto haud frustrarer. Verum et ibidem, quem quærebat, medicus ei apparet, bonusque pastor ac curator, ut ovis sui ovem adjuvet, festinat diligensque Thessalonice Paterfamilias, ut drachmam perditam inveniat, accurrit.

apparente, ac, quid facere debeat, indicante,

217 Ac quam ob rem, ait, o homo, modicæ fidei es, ac solum me in patria invocatum apparere existimas? Verum ne et procul et quovis recurras, si ad castissimæ Dei Matris oratorium (Oeconomium est loco nomen) accesseris, interius me invenies, tibi que apparebo ac statim lumen videbis. Homo statim expergefactus surgit, currit, divinam illam Castissimæ domum quærît, invenit, in templum ingreditur, rogat, ubi sit magnus Demetrius audit: Ecce, divina Martyris effigies: erat autem e lapillis artificiosissime composita ac optima. Procidit ante effigiem cæcus, lacrymis quam plurimis perfusus. Ad sanctos pedes tuos, ait, procumbere non desistam, donec magnus et martyr et medicus oculos meos sanes, ita ut divinam tuam formam ac speciem videam.

Ἄνθρωπος τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Βυζάντιον κατὰ τινα χροίαν ἀφορμηθεὶς, νόσῳ περιπετώσῃ δεινῇ ἐν δὲ τῆς καὶ ρεύμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιπίπτει δριμύ, καὶ τοὺς σωματικοὺς φωστῆρας ἠμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ὄραον ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως τὸ παράπαν ἄβλιος καὶ ἀνεύρηγτος, περιήκει δὲ λίσσοις προσπαίων· πόδας τοῖς προσκρούμασι συντριβόμενος, καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμῶς. Εἰς τοὺν λαμβάνει τὸν μέγαν Δημήτριον, καὶ τὴν ἰατρῆαν ἐζητεῖ, καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπάμετο· καὶ εἶδε τὴν ἐμὴν πατρίδα Θεσσαλονικὴν παρῆν, καὶ τὸν μέγαν εἶγον ἐκείσε προσλιπαρεῖν ἀδελφὴν, ἕβρα, καὶ τῆς ἐφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον. Ἀλλὰ φθάσει κάκει ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἰατρῆς, καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μάνθρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον, καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονικῆς οἰκοδεσπότης τὴν ἀπωλλομένην εὐρέσθαι τρέχειν δραχμῶν.

217 Καὶ ἰατρί, φησὶν, ὀλιγόπιστος, ὃ ἄνθρωπε, εἰ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι αἰεὶ με φθάσεις καλοῦμενος: Ἀλλὰ μὴ καὶ πόρρον καὶ πανταχοῦ ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτερίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς πανάγνου καὶ θεομήτορος, οἰκονομεῖον τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἔνδον εὐρήσεις με, καὶ ἀφθύσσομαι σοι, καὶ ἔσῃ παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς. Ἐξυπνος ὁ ἄνθρωπος παραυτίκα γενόμενος ἀνίσταται, τρέχει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκείνου τῆς πανάγνου ἱερουᾶ, εὐρίσκει, εἰσεῖσι τῷ ναῷ, ἑρωτά, ποῦ ὁ μέγας Δημήτριος, ἀκροῖ· ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεῖα τοῦ μάρτυρος: ἦν δὲ ἐκ ψφιδῶν συγκειμένη φιλοτέχνως εὐ μάλα καὶ ἀριστά. Πίπτει τῆς εἰκόνος ἔμπροσθεν ὁ τυφλός, ἄκραυστον ὅτι πλειστοὶς περιβρέμενος: οὐ παύσομαι προκλινοῦσθαι τῶν ἁγίων ἱγνῶν ἕως ὅτου ὁ μέγας καὶ μάρτυς, καὶ ἰατρός τοῖς ὀφθαλμοῖς θεραπείσεις μου, ὡς ἴδω σου τὴν θεῖαν μορφήν καὶ εὐπρέπειαν.